

**T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI**

VEKALET AKDİNİN SONA ERME HALLERİ

**TEZİ YAZAN
ONURCAN YILMAZ**

1. TEZ DANIŞMANI: DR. ÖĞR. ÜYESİ SELEN KARAAĞAÇ

2. TEZ DANIŞMANI: PROF. DR. FARUK ANDAÇ

JÜRİ ÜYESİ: DOÇ. DR. SELİN SERT SÜTÇÜ

JÜRİ ÜYESİ: DR. ÖĞR. ÜYESİ SEDA ARSLAN DURMUŞ

JÜRİ ÜYESİ: DR. ÖĞR. ÜYESİ TUĞÇE ARSLANPINAR TAT

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MERSİN / EYLÜL 2022

ONAY SAYFASI

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

20173099 numaralı öğrencimiz olan Onurcan Yılmaz tarafından hazırlanan “VEKALET AKDİNİN SONA ERME HALLERİ” adlı çalışması jürimiz tarafından OY BİRLİĞİ ile ÖZEL HUKUK Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Üniv. İçi - 1. Tez Danışmanı - Jüri Başkanı: Dr. Öğr. Üyesi Selen KARAAĞAÇ
Belgenin aslı Enstitü Müdürlüğü'nde imzalıdır.

Üniv. İçi – 2. Tez Danışmanı - Jüri Başkanı: Prof. Dr. Faruk ANDAÇ
Belgenin aslı Enstitü Müdürlüğü'nde imzalıdır.

Üniv. Dışı - Jüri asıl Üyesi: Doç. Dr. Selin SERT SÜTÇÜ (Akdeniz Üniversitesi)
Belgenin aslı Enstitü Müdürlüğü'nde imzalıdır.

Üniv. Dışı - Jüri asıl Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Seda ARSLAN DURMUŞ
(Çukurova Üniversitesi)
Belgenin aslı Enstitü Müdürlüğü'nde imzalıdır.

Üniv. İçi – Jüri asıl Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Tuğçe ARSLANPINAR TAT
Belgenin aslı Enstitü Müdürlüğü'nde imzalıdır.

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylıyorum.

19.09.2022

PROF. DR. MURAT KOÇ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Belgenin aslı Enstitü Müdürlüğü'nde imzalıdır.

Not: bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildir işlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı 5846 sayılı Fikir Ve Sanat Eserleri Kanunu'ndaki hükümlere tabiidir.

İTHAF

Sevgili Eşime
ve
Henüz Annesinin Karnında
Dünyaya Gelmeyi Bekleyen
Canım Kızıma...

ETİK BEYANI

Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları, akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir, aksı bir durumda aleyhime doğabilecek bütün tüm hak kayıtlarını kabullendiğimi beyan ederim.19.09.2022

Onurcan YILMAZ

TEŞEKKÜR

Her çalıőmamız sırasında bilgi ve tecrübeleri ile bana yol gösteren danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Selen Karaağ ve Prof. Dr. Faruk Andaç hocama teőekkürlerimi ve őükranlarımı bir borç bilirim. Ayrıca bu süreçte benden desteğini hiç esirgemeyen aileme, fikri ile yolumu aydınlatan arkadaşlarıma teşekkür eder çalışmanın tüm ilgililere yararlı olmasını dilerim.

Mersin, 2022

Onurcan YILMAZ

ÖZET

VEKALET AKDİNİN SONA ERME HALLERİ

Onurcan YILMAZ

Yüksek Lisans Tezi, Özel Hukuk Anabilim Dalı

1. Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Selen KARAAĞAÇ

2. Tez Danışmanı: Prof. Dr. Faruk ANDAÇ

EYLÜL 2022, 100 sayfa

Vekalet akdinin sona erme sebepleri, Türk Borçlar Kanunu'nun 512. ve 513. maddelerinde tek taraflı sona erdirme, ölüm, ehliyetin kaybedilmesi ve iflas olarak düzenlenmiştir. Vekalet akdinin bir borç ilişkidir. Türk Borçlar Kanunu'nun 131. maddesi ve devamında yer alan borcu ve borç ilişkisini sona erdiren sebeplerinin vekalet akdine etkisi öğretide tartışılmalıdır. Türk Borçlar Kanunu'nun genel hükümlerine göre borcu ve borç ilişkisini sona erdiren ifa, ibra, yenileme, alacaklı ve borçlu sıfatının birleşmesi, imkânsızlık, takas, zamanaşımının vekalet akdi üzerinde sonuçlarıyla birlikte akdin Türk Borçlar Kanunu'nun 512. ve 513. maddelerinde yer alan azil, istifa, ölüm, ehliyetin kaybedilmesi ve iflasın akdi sona erdirmesi ve sonuçlarının incelenmesi amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler : Vekalet Akdi, Sona Erme, İfa, İbra, Yenileme, Alacaklı Ve Borçlu Sıfatının Birleşmesi, İmkânsızlık, Takas, Zamanaşımı, Tek Taraflı Sona Erdirme, Azil, İstifa, Ölüm, Ehliyetin Kaybedilmesi, İflas.

ABSTRACT

THE REASONS FOR THE TERMINATION OF THE CONTRACT OF MANDATE

Onurcan YILMAZ

Master's Thesis, Department of Private Law

1. Thesis Supervisor: Dr. Öğr. Üyesi Selen KARAAĞAÇ

2. Thesis Supervisor: Prof. Dr. Faruk ANDAÇ

SEPTEMBER 2022, 100 Page

The reasons for the termination of the contract of mandates are regulated as Unilateral Termination, Dismissal, Death, Bankruptcy in articles 512 and 513 of the Turkish Code of Obligations. Contract of mandates is a relation of the liability. The reasons for ending the debts or relation of the debts which is in the article 131 of the Turkish Code of Obligations and its continuation should be discussed in the doctrine. In addition to the reasons for the spatial termination, it is controversial in the doctrine that all of the reasons that terminate the contract in general provisions of the Turkish Code of Obligations can be applied in the contract of mandate and its associated results will be given to in my study at considering the provisions the Turkish Code of Obligations.

Keywords : Contract of Mandate, Termination, Performance, Discharge, Novation, Merger of The Titles of Debtor and Creditor, Impossibility, Set – of Statute of Limitations, Unilateral Termination, Dismissal, Resignation, Death, Bankruptcy.

KISALTMALAR

Av.K.	: Avukatlık Kanunu
BK.	: Borçlar Kanunu
bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
E.	: Esas
eBK.	: Eski Borçlar Kanunu
Ed.	: Editör
e.t.	: Erişim Tarihi
HAD.	: Hukuk Araştırmaları Dergisi
HD.	: Hukuk Dairesi
HGK.	: Hukuk Genel Kurulu
HMK.	: Hukuk Muhakemeleri Kanunu
K.	: Karar
md.	: Madde
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
Say.	: Sayılı
TBK.	: Türk Borçlar Kanunu
TCK.	: Türk Ceza Kanunu
TMK.	: Türk Medeni Kanunu
ÜHF.	: Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Y	: Yıl
YL	: Yüksek Lisans

İÇİNDEKİLER

KAPAK.....	i
ONAY SAYFASI.....	ii
İTHAF.....	iii
ETİK BEYANI.....	iv
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZET.....	vi
ABSTRACT.....	vii
KISALTMALAR.....	viii
İÇİNDEKİLER.....	ix
EKLER LİSTESİ.....	xiii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

VEKALET AKDI

1.1. Genel Olarak.....	3
1.2. Unsurları.....	5
1.2.1. Vekilin İş Görme Borcu Altına Girmesi.....	5
1.2.1.1. İş Görmenin Kanunda Düzenlenen Başka Bir İş Görme Akdinin Türünün Konusunu Oluşturmaması.....	6
1.2.1.2. İş Görmenin Vekalet Verenin İradesine Ve Menfaatine Uygun Olması.....	6
1.2.1.3. İş Görmeden Zaman Şartı Olmaması.....	7
1.2.1.4. İş Görmenin Sonuçtan Sorumlu Olmaksızın Bağımsız Olması.....	8
1.2.2. Tarafların İradeleri.....	8
1.2.3. Ücret.....	8
1.2.4. Vekalet Akdinin Her Zaman Sona Erdirilebilmesi.....	9
1.3. Hukuki Niteliği Ve Özellikleri.....	10
1.4. Tarafların Yükümlülükleri.....	11
1.4.1. Vekalet Verenin Yükümlülükleri.....	11

1.4.1.1. Kararlaştırılmışsa Ücret Ödeme	11
1.4.1.2. Vekili Borçtan Kurtarma Ve Yaptığı Masrafları Karşılama.....	13
1.4.1.3. Vekilin Uğradığı Zararı Tazmin	14
1.4.2. Vekilin Yükümlülükleri.....	15
1.4.2.1. Şahsen İfa	15
1.4.2.2. Sadakat Ve İşi Özenle Görme	17
1.4.2.3. Talimat Ve İradeye Uygunluk	19
1.4.2.4. Sır Saklama.....	20
1.4.2.5. Hesap Verme	21
1.4.2.6. Aldıklarını Vekalet Verene Geri Verme	22

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRK BORÇLAR KANUNU GENEL HÜKÜMLERİ ÇERÇEVESİNDE VEKALET AKDİNİN SONA ERME HALLERİ

2.1. Genel olarak.....	24
2.2. Genel Hükümlere Göre Sona Erme	25
2.2.1. İfa.....	25
2.2.2. İbra.....	26
2.2.3. Yenileme	28
2.2.4. Alacaklı Ve Borçlu Sıfatlarının Birleşmesi	29
2.2.5. İfa İmkânsızlığı.....	31
2.2.5.1. Genel Olarak.....	31
2.2.5.2. Tarafların İmkansızlığa Etkisi ve Sonuçları.....	31
2.2.5.2.1. Borçlunun İmkansızlığa Neden Olması	32
2.2.5.2.2. Alacaklının İmkansızlığa Neden Olması	33
2.2.5.2.3. Tarafların İmkansızlığa Neden Olmaması.....	33
2.2.6. Takas.....	34
2.2.6.1. Takasın Şartları.....	35
2.2.6.1.1. İki Tarafa Da Borç Yükleyen Bir Akit Olmalı. 35	
2.2.6.1.2. Tarafların Edimleri Benzer Olmalı.....	35
2.2.6.1.3. Alacakların İfası Mümkün Olmalı.....	36

2.2.6.1.4. Önceden Bu Hakkından Feragat Edilmemiş Olmalı.....	36
2.2.6.1.5. Takas Hakkının Kullanımı Yasal Olarak Engellenmemiş Olmalı.....	36
2.2.7. Zamanaşımı.....	37

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRK BORÇLAR KANUNU ÖZEL HÜKÜMLERİ ÇERÇEVESİNDE VEKALET AKDİNİN SONA ERME HALLERİ

3.1. Tek Taraflı Sona Erme Halleri.....	39
3.1.1. Genel Olarak	39
3.1.2. Azil	41
3.1.3. İstifa.....	44
3.1.4. Uygun Olmayan Zamanda Tek Taraflı Sona Erdirme.....	46
3.2. Diğer Sona Erme Halleri	47
3.2.1. Genel Olarak	47
3.2.2. Ölüm	47
3.2.2.1. Vekalet Akdinin Ölümle Sona Ermesi.....	47
3.2.2.2. Ölümüne Rağmen Vekalet Akdinin Devam Etmesi.....	49
3.2.2.2.1. Akit Gereği	49
3.2.2.2.2. Vekalet Konusu İşin Niteliği Gereği.....	51
3.2.3. Fiil Ehliyetinin Kaybedilmesi	54
3.2.3.1. Fiil Ehliyeti.....	54
3.2.3.1.1. Genel Olarak.....	54
3.2.3.1.2. Şartları	54
3.2.3.1.2.1. Erginlik.....	54
3.2.3.1.2.2. Ayırt Etme Gücü.....	54
3.2.3.1.2.3. Kısıtlı Olmamak.....	55
3.2.3.1.3. Türleri.....	55
3.2.3.1.3.1. Tam Ehliyetlilik	55
3.2.3.1.3.2. Tam Ehliyetsizlik	55
3.2.3.1.3.3. Sınırlı Ehliyetlilik.....	56
3.2.3.1.3.4. Sınırlı Ehliyetsizlik.....	57

3.2.3.2. Tarafların Ehliyetini Kaybetmesi	58
3.2.3.2.1. Genel Olarak.....	58
3.2.3.2.2. Vekalet Verenın Ehliyetini Kaybetmesi....	58
3.2.3.2.2.1. Tam Ehliyetsizlik	58
3.2.3.2.2.2. Sınırlı Ehliyetsizlik.....	59
3.2.3.2.2.3. Sınırlı Ehliyetlilik.....	60
3.2.3.2.3. Vekilin Ehliyetini Kaybetmesi	60
3.2.3.2.3.1. Tam Ehliyetsizlik	60
3.2.3.2.3.2. Sınırlı Ehliyetsizlik.....	61
3.2.3.2.3.3. Sınırlı Ehliyetlilik.....	62
3.2.4. İflas	62
3.2.4.1. Genel Olarak.....	62
3.2.4.2. Vekalet Verenın İflası	63
3.2.4.3. Vekilin İflası.....	64

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SONA ERMENİN SONUÇLARI

4.1. Genel Hükümlere Göre Sona Ermenin Sonuçları.....	65
4.2. Özel Hükümlere Göre Sona Ermenin Sonuçları.....	67
4.2.1. Tek Taraflı Sona Erdirmenin Sonuçları.....	67
4.2.1.1. Genel Olarak.....	67
4.2.1.2. Haklı Bir Sebep Kavramı ve Tek Taraflı Sona Erdirme	68
4.2.1.3. Uygun Olmayan Zaman Kavramı ve Tek Taraflı Sona Erdirme.....	69
4.2.2. Ölüm, Eliyetin Kaybedilmesi ve İflasla Sona Ermenin Sonuçları	70
4.2.2.1. Ölüm.....	70
4.2.2.2. Ehliyetin Kaybedilmesi.....	71
4.2.2.3. İflas	71
SONUÇ	74
KAYNAKÇA	77
EKLER	84

EKLER LİSTESİ

EK-A. Etik Kurulu Onay Belgesi	84
EK-B. Etik Kurul İzin İstek Yazısı	86
EK-C. Etik Kurul Kararı.....	87

GİRİŞ

Vekalet akdi; vekalet veren ile vekil arasında yapılan vekile iş görme borcu yükleyen ve şayet taraflar aralarında karşılaştırmışlarsa bu iş görme borcunu karşılığında vekalet verenin vekile ücret ödeme borcu altına girdiği akittir¹.

Bu akitte, vekalet verene karşı bir iş görme borcu altına girmekte olup bu borç başkasının menfaatine ve iradesine uygun olarak ve zaman kısıtlamasına bağlı kalmadan görülmektedir. Bununla birlikte bu akitte sonucun başarılı olup olmaması akdin niteliğini etkilememektedir². Önemli olan işin görülmesidir. Netice odaklı olmayan vekalet akdinde vekilin iş görme borcunu yerine getirdiği esnada gerekli özeni, dikkat ve sadakat borcunu yerine getirmesi yeterlidir.

Vekalet akdinin kurulmasındaki esas dayanak; vekalet verenin vekile karşı duymuş olduğu güvendir³. İş görme konusundaki bu güven vekilin kişiliği, mesleki tecrübesi ve bilgisinden kaynaklanabilmektedir. Vekalet verenin vekile duyduğu güven vekalet akdini Türk Borçlar Kanunu'nda yer alan diğer akitlerden ayırmaktadır⁴. Bu açıdan nevi şahsına münhasır olan vekalet akdinin sona ermesi de akdin özellikleri gibi birtakım farklılıklar barındırmaktadır.

Vekalet akdi hiç şüphesiz bir borç ilişkisidir. Bu akdin ivazlı yahut ivazsız olması borç ilişkisi olduğu sonucunu değiştirmeyecektir. Bu nedenle de borcun ve borç ilişkisinin sona ermesi bakımından uygulama alanı bulan Türk Borçlar kanununun 131. Maddesi ve devamı hükümleri vekalet akdinde de uygulama alanı bulmaktadır. İfa, ibra, yenileme, takas, alacaklı ve borçlu kavramlarının birleşmesi, imkânsızlık ve zamanaşımının borcu ve borç ilişkisinin sona erdirmesi vekalet akdini de sona erdirecektir.

Ancak daha önce de belirttiğimiz üzere vekalet akdinin nevi şahsına münhasır olması nedeniyle genel hükümler vekalet akdinde her zaman uygulama alanı bulamayacaktır. Somut durumun özelliğine göre ya kanunda yer alan özel hükümler uygulanacak ya da uyuşmazlık konusu davada hâkim hukuk kuralları çerçevesinde bir karar verecektir.

¹Fahrettin Aral / Fahrettin Ayrancı, **Borçlar Hukuku, Özel Borç İlişkileri**, Yetkin, 10. Baskı, 2012, s.407

²Cevdet Yavuz / Faruk Acar / Burak Özen, **Borçlar Hukuku Dersleri Özel Hükümler**, Beta, 13. Baskı, 2014. s.636

³Suat Sarı, **Vekalet Sözleşmesinin Tek Taraflı Sona Erdirilmesi**, Beşir, İstanbul, 2004, s.36,

⁴11/01/2011 tarih 27836 sayılı Resmî Gazetede yayınlanan 6098 sayılı Kanun

Bu bakımdan özellikle Türk Borçlar Kanunu genel hükümlerince borcu ve borç ilişkisini sona erdiren hallerde biraz sonra değineceğimiz birkaç farklı hususun uygulanabilirliği öğretide de hala tartışılmaktadır. Borcu ve borç ilişkisini sona erdiren her sebep vekalet akdini sona erdirmeyecektir. Kimi hallerde de sona ermeyi gerektirecek bir durumun varlığına rağmen akit sona erecek ancak vekilin borcu sona ermeyip devam edecektir.

Bununla birlikte Kanun Koyucu Türk Borçlar Kanunu genel hükümlerin yanı sıra nevi şahsına münhasır bir akit olan vekalet akdinin sona erme hallerini Türk Borçlar kanununun ikinci kısmı olan Özel Borç İlişkileri bölümünde Vekalet Akdinin Sona Erme Sebepleri başlığı altında 512. ve 513.maddelerinde düzenlemiştir. Kanun koyucu vekalet akdinin nevi şahsına münhasır sona erme hallerini; azil, istifa, ölüm, ehliyetin kaybedilmesi ve iflas olarak belirtmiş ve düzenlemiştir.

Çalışmamın ilk bölümünde vekalet akdinin ne olduğu, unsurları ve tarafların yükümlülükleri incelenecektir. İkinci bölümde ise genel hükümler yönünden borcu ve borç ilişkilerini sona erdiren; borcun ifası, ibrası, borcun yenilenmesi, takas, alacaklı ve borçlu kavramlarının birleşimi, borcun imkansızlaşması ve borcun zamanaşımına uğramasının vekalet akdini de sona erdirip erdirmeyeceği ele alınacaktır. Üçüncü bölümde nevi şahsına münhasır akdin sona erme sebepleri olan azil, istifa, ölüm, fiil ehliyetinin kaybedilmesi ve iflas halleriyle sona erme sebebinin varlığına rağmen vekalet akdinin devam etmesi konuları, son bölümde sona ermenin sonuçları incelenecektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

VEKALET AKDI

1. Genel Olarak

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu; Genel Hükümler ve Özel Borç İlişkileri şeklinde iki ana kısımdan oluşmaktadır. Özel Hükümler kısmının Dokuzuncu Bölümü Vekalet İlişkileri başlığını taşımaktadır.

Vekalet ilişkileri bölümü ise kendi arasında üçe ayrılmaktadır. 502. maddeden 514. maddeye kadar olan ilk ayırım Vekalet Sözleşmesini, 515. madde ile 519. madde arasındaki ikinci ayırım Kredi mektubu ve kredi emrini, 520. madde ile 525. madde arasındaki ayırım ise simsarlık sözleşmesini içermektedir.

Her ne kadar vekalet akdini düzenleyen hükümler 502. Madde ve devamında yer alsada da 502. maddenin 2. fıkrası kanunda düzenlenmemiş iş görme akitlerinin de niteliği itibariyle uygun olanların vekalet akdi hükümlerinde uygulama alanı bulacağını ifade etmiştir⁵.

Belirtmek gerekir ki vekalet akdine ilişkin hükümler yalnızca Türk Borçlar Kanunu'nda yer almamakta, 6100 s. Hukuk Muhakemeleri, 1512 say. Noterlik ve 1136 say. Avukatlık Kanunu gibi çeşitli kanunlarda da ayrıca özel hükümlere yer verilmiştir. Böylelikle vekalet akdi hükümlerinin uygulanabilirliği genişlik kazanmıştır. Dolayısıyla bu akit birçok farklı yerde farklı şekilde uygulama alanı bulmaktadır⁶.

Vekalet Türk Dil Kurumu'na göre; Arapça *wkl* kökünden gelen *wakala* yani "vekillik, vekil olma", sözcüğünün türeyerek "güvene dayalı bir iş yükleme" anlamına gelmektedir. Diller arasındaki bu geçişte kelime anlamını kaybetmemiş olup vekalet kelimesinin anlamı Türkçe'de de güvene dayalı olarak bir işin görülmesi için verilen yetkidir. Tarafların yapmış olduğu bu yetkilendirme ise vekalet akdini oluşturmaktadır. Kanun Koyucu, kanuna eklediği hükümlerle güveni esas alan bu akdin taraflar arasındaki dengeyi koruması ve akdin niteliği itibariyle kendine özgü kurallarının belirlenmesini amaçlamıştır.

⁵Şebnem Akipek Öcal, "Madde 502", Hakan Tokbaş (Ed.), Vekalet Sözleşmeleri Kısa Şerhi, Aristo, İstanbul, 2017, s.20

⁶Aydın Zevkliler / Emre Gökyayla, Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, Turhan, 14. Baskı, s.611; Eraslan Özkaya, Vekalet Sözleşmesi ve Kötüye Kullanılması, Seçkin, 4. Baskı, s.32,

Vekalet akdinin tanımı Türk Borçlar Kanunu'nun 502. maddesinin ilk fıkrasında yapılmıştır. Buna göre "Vekalet sözleşmesi, vekilin vekalet verenin bir işini görmeye veya işlemini yapmayı üstlendiği sözleşmedir." şeklinde tanımlanmıştır. Elbette akdin işbu tanımı diğer sözleşmelerden farkını net olarak ortaya koyamamaktadır. Zira hizmet yahut eser akdi de yaklaşık olarak aynı tanıma sahiptir⁷. Dolayısıyla bu tanım akit türü için yeterli değildir.

Doktrinde bu tanımın yetersiz olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle doktrinde vekalet akdi "vekilin müvekkilinin iradesine ve niteliği itibari ile müvekkilinin yahut üçüncü kişinin, menfaatine uygun olarak verilen işi görmeyi, bu iş sonucunda ise elde edilecek menfaatin elde edilip edilmemesine bağlı olmaksızın yalnızca yapma borcunu yerine getirmesidir" şeklinde ifade edilmektedir⁸.

Vekalet akdinin kurulma şekli 503. maddede düzenlenmiştir. Kanun "Kendisine bir işin görülmesi önerilen kişi, bu işi görme konusunda resmi sığata sahipse veya işin yapılması mesleğinin gereği ise ya da bu gibi işleri kabul edeceğini duyurmuşsa, bu öneri onun tarafından hemen reddedilmedikçe, vekalet sözleşmesi kurulmuş sayılır." şeklinde detaylı bir tanım yapmıştır. Görülmektedir ki kanun koyucu burada örtülü kabulün mümkün olduğunu ifade etmiştir⁹. Yani şayet vekil kendisine gelen öneriyi hemen reddetmemesi halinde vekalet akdi kendiliğinden kurulmuş sayılacaktır.

Elbette öneriyi açık veya örtülü olarak kabul etmek yeterli değildir. Vekil için bir takım yeterlilik koşulu aranmıştır. Bu koşullar; vekilin işin görme konusu bakımından resmi sığata sahip olması, vekilin mesleğinin gereği nedeniyle işin yapılması yahut vekilin verilen iş minvalindeki işleri yapabileceğini önceden duyurmuş olması halinde vekalet akdi kurulmuş olacaktır¹⁰.

Belirtilen bu koşullara örnek vermek gerekirse; noterlik yahut zorunlu müdafilik halinde resmi sıfat nedeniyle, doktorluk nedeniyle işin yapılması mesleğin gereği nedeniyle, araba kullanma eğitimi veren kişinin bu hizmeti yerine getirebileceğini beyan etmesi de bu minvaldeki işleri kabul edeceğini beyan etmesi nedeniyle öneri olması halinde şayet derhal reddetmezse vekalet akdi kurulmuş sayılmaktadır.

⁷Özkaya, s.32; Zevkliler/Gökyayla, s.625.

⁸Fikret Eren, **Borçlar Hukuku Özel Hükümler**, Yetkin, 2017, s.717; Yavuz/Acar/Özen, s.632.

⁹Necip Kocayusufpaşaoğlu / Hüseyin Hatemi / Rona Serozan / Abdulkadir Arpacı, **Borçlar Hukukuna Giriş Hukuki İşlem Sözleşme**, Filiz, İstanbul, 2017, s.144.

¹⁰Murat Aydoğdu/ Nalan Kahveci, **Türk Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri (Sözleşmeler Hukuku)**, Adalet, 5. Baskı, 2021, s.813; Hayrunnisa Özdemir, "**Madde 503**", **Hakan Tokbaş (Ed.), Vekalet Sözleşmeleri Kısa Şerhi**, Aristo, İstanbul, 2017, s.27-29; Eren, (BHÖH),s.724; Zevkliler/Gökyayla, s.621.

Kanun Koyucu vekalet akdinin kurulmasında hiçbir şekil şartına bağlamamıştır. Dolayısıyla TBK'nın 12. maddesi gereği kanunda aksi bir durum söz konusu olmadıkça akdin geçerliliğinin hiçbir şekle bağlı olmaması hükmü burada da vücut bulmaktadır¹¹. Yani genel olarak vekalet akdinin kurulması şekli bir şarta bağlı değildir. Dolayısıyla akdin sözlü yahut yazılı kurulabilmesi mümkünken örtülü ve zımni kabulde de akdin kurulması mümkündür¹².

Vekalet akdinin genel hükümlerinde şekil şartı ön görülmemişse de özel kanunlarda vekalet akdine ilişkin özel hükümler içerisinde şekli açıdan bir şart varsa o şekle uyulması gerekmektedir. Örneğin Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 76. maddesi, avukatın davada müvekkilini temsil edebilmesi için noter tarafından onaylanan yahut düzenlenen bir vekaletini dosyaya aslının yahut onaylı suretini dosyaya sunulması zorunluluğunu ifade etmektedir.

2. Unsurları

2.1. Vekilin İş Görme Borcu Altına Girmesi

Türk Borçlar Kanunu vekalet akdinin bir iş görme amacına hizmet ettiğini ifade etmektedir.

Vekilin iş görme ediminin ne olduğu önem taşımaktadır. Zira her iş görme edimi vekalet akdinin konusunu oluşturmaz¹³. Ayrıca iş görme edimi başka bir iş görme akdinin konusunu da oluşturmamalıdır. Farklı türde iş görme akdinin konusunu oluşturmamayan maddi eylemler ve kişiye sıkı sıkıya bağlı olmayan hukuki eylemler vekalet akdinde iş görme borcunun konusunu oluşturabilirler¹⁴. Kişiye sıkı sıkıya bağlı haklardan evlenme, velayet gibi haklar vekalet akdinin konusunu oluşturamazlar¹⁵.

Belirttiğimiz gibi bu akdin temeli vekilin vekalet veren adına iş görmesidir. Bu açıdan her ne kadar birbirine benzese de vekalet akdi ile temsil yetkisi birbirinden

¹¹Tuççe Tekben, **Vekalet İlişkilerinde Vekalet Veren Talimatı ve Sonuçları**, On İki Levha, Şubat, 2021, s.21; Kocayusufpaşaoğlu/Hüseyin/Rona/Abdulkadir, s.272; Eren, (BHÖH),s.725; Özkaya, s.34; Zevkliler/Gökyayla, s.613.

¹²Erhan Günay, **Vekalet Sözleşmesi Uyuşmazlıkları**, Seçkin, Ankara, 2021, s.14 Aydoğdu/Kahveci, s.808.

¹³Özkaya, s.36; Aral/Ayrancı, s.408-409; Zevkliler/Gökyayla, s.617; Yavuz/Acar/Özen; s.633.

¹⁴Eren, (BHÖH),s.722.

¹⁵Aydoğdu/Kahveci, s.810.

farklıdır, karıştırılmamalıdır¹⁶. Kimi zaman vekalet akdi temsil yetkisini içerisinde barındırabilir. Ancak genel olarak temsil yetkisi kişinin üçüncü kişilerle aralarındaki dış ilişkinin konusunu oluştururken vekalet akdi taraflar arasındaki iç ilişkinin konusunu oluşturmaktadır.

2.1.1. İş Görmenin Kanunda Düzenlenen Başka Bir İş Görme Akdinin Türünün Konusunu Oluşturmaması

Türk Borçlar Kanunu yalnızca vekalet akdi değil birçok akit türünü hüküm altına almıştır. Vekalet akdinden bahsedebilmek için kanunda yer alan diğer akit türlerinden birinin konusunu oluşturmaması gerekmektedir¹⁷. Türk Borçlar Kanunu'nda yer alan, eser, hizmet, taşıma, yayım akdinin özelliklerini içeren borç ilişkilerinde vekalet akdinin hükümleri uygulanmayacaktır.

2.1.2. İş Görmenin Vekalet Verenin İradesine Ve Menfaatine Uygun Olması

Vekalet akdinin temeli; vekilin, müvekkili adına bir iş görmeyi üstlenmesidir. Vekil, bir iş görecekse o işi vekalet verenin iradesine uygun olarak yapmak zorundadır. Yine aynı şekilde iş görme eylemi vekalet verenin menfaatine uygun olacak şekilde yapılmalıdır.

Elbette vekilin iş görme edimi her vekalet akdinde vekalet verenin menfaatine uygun olmayabilir. Bazı vekalet akitleri üçüncü kişi menfaatine yapılabilir. Böyle bir durumda vekil o menfaate uygun hareket etmek zorundadır. Burada dikkat edilmesi gereken önemli husus akdin eksik üçüncü kişi lehine mi yahut tam üçüncü kişi lehine mi yapıldığının tespitidir. Zira üçüncü kişinin, eksik üçüncü kişi lehine yapılan vekalet akdinde vekilden ifayı talep etme hakkı bulunmamaktayken tam üçüncü kişi lehine yapılan vekalet akdinde vekilden ifayı talep etme hakkı bulunmaktadır¹⁸.

¹⁶Zevkliler/Gökyayla, s.615; Yavuz/Acar/Özen, s.634; Aral/Ayrancı, s.414; Eren, (BHÖH),s.721; Özkaya, s.43.

¹⁷Haluk Tandoğan, **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri**, C.II, 2010, s.385; Yavuz/Acar/Özen; s.634; Zevkliler/Gökyayla, s.617; Özkaya, s.49.

¹⁸Yavuz/Acar/Özen, s.642; Eren, (BHÖH),s.723; Ayrancı, s.408; Zevkliler/Gökyayla, s.620; Özkaya, s.45.

Bu husus vekilin ücret talep edip etmemesi hususunda bir değişiklik yaratmayacaktır. Vekil, işi ücret almadan yapsa dahi vekalet verenin iradesine ve menfaatine uygun hareket etmek zorundadır¹⁹.

Tarafların karşılıklı menfaatine dayalı vekalet akdinin kurulması mümkündür²⁰. Vekilin iş görme karşılığında ücret aldığı vekalet akdinde her iki tarafın da menfaatinin bulunduğu ifade edilebilir. Yine aynı şekilde sanatçı ile menajерinin arasında yapılan akitte sanatçının mesleki kariyer ve para kazanma amacına karşılık menajерin de kendi çıkarına, sanatçı lehine yapmış olduğu anlaşmalarla komisyon alması her iki tarafın da menfaatine dayalı bir vekalet akdinin kurulduğundan bahsedilebilir.

Her ne kadar kanun hükmünde yer almasa da vekilin yalnızca kendi menfaatine uygun olarak hareket etmesi mümkün değildir²¹. Bu halde taraflar arasındaki akit vekalet akdi olmayacaktır. Nitekim Kanununun 506. Maddesinin 2. Fıkrasında “*vekil üstlendiği iş ve hizmetleri vekalet verenin haklı menfaatlerini gözeterek sadakat ve özenle yürütmekle yükümlüdür.*” denilerek söz konusu menfaatin vekalet verene ait olduğunu, yalnızca vekilin menfaatinin düşünülmediği ortaya konulmaktadır. Ancak hemen belirtmek gerekir ki vekilin kendi menfaatine açıkça aykırı olarak hareket etmesi de beklenemez²². Bu halde kendi menfaatine aykırı hareket edilmesini isteyen vekil şartları oluşuyorsa 512. Maddeye dayanarak akdi her zaman tek taraflı olarak sona erdirebilme hakkına sahiptir.

2.1.3. İş Görmeden Zaman Şartı Olmaması

Vekalet akdi ile ilgili hükümlerde akitte edimlerin zamanı ile ilgili bir hüküm yer almamaktadır. Temeli güven ilişkisine dayanan bu akitte vekilin iş görme edimini ne zaman yerine getireceği kural olarak vekilin takdirine bırakılmıştır. Bu husus vekalet akdi ile hizmet akdini birbirinden ayıran önemli bir husustur²³.

¹⁹Şebnem Akipek, **Alt Vekalet**, Yetkin, Ankara, 2004, s.58; Aral/Ayrancı, s.422; Yavuz/Acar/Özen, s.638.

²⁰Aydoğdu/Kahveci, s.810.

²¹Akipek Öcal, (502), s.19.

²²Aral/Ayrancı, s.410.

²³Özkaya, s.48; Zevkliler/Gökyayla, s.625; Yavuz/Acar/Özen, s.642; Aral/Ayrancı, s.411.

2.1.4. İş Görmenin Sonuçtan Sorumlu Olmaksızın Bağımsız Olması

Vekalet akdini diğer akit türlerinden ayıran en önemli hususlardan bir tanesi de vekilin iş görme esnasında vekalet verene sonuç elde etme garantisi vermemesidir²⁴. Yani sonucun elde edilememesi riskini vekalet verenin alması gerekir. İş gören vekil iş görme edimi sırasında özen sorumluluğunu yerine getirdiği müddetçe ve iş görme edim esnasında kusurundan kaynaklı bir durum olmadığı takdirde akitte üzerine düşeni yerine getirmiş sayılır. Vekalet akdinde asıl olan vekilin iş görme edimi esnasındaki göstermiş olduğu özendir²⁵.

2.2. Tarafların İradeleri

Vekalet akdi tarafların iradelerinin birbirleriyle örtüşmesi ile kurulur. İrade örtüşmesi ise tarafların iradelerini açık ya da zımni şekilde açıklamalarıyla oluşur²⁶. Vekalet verenin vekaleti vekile verdiğini, vekilin ise işi üstlendiğini beyan etmesi ile akit kurulmuş olur.

2.3. Ücret

Kanun Koyucu vekilin hak edeceği ücreti zorunlu unsur olarak saymamıştır. Türk Borçlar Kanunu 502. madde üçüncü fıkrası akdin yahut teamülün olması halinde vekilin ücrete hak kazanacağını belirtmektedir²⁷.

Kural olarak vekilin iş görme borcunun ücretsiz olması ancak aksinin kararlaştırılabileceğinin belirtmesi hususunun temeli Roma Hukuku kaynaklıdır²⁸. Zira bir işin başkası adına görülmesi Roma hukukunda şeref meselesi olarak sayılmak olduğundan hiçbir ücret kararlaştırılmamaktadır. Roma Hukuku'ndaki bu teamül Türk Hukuku'nda da etkisini bu haliyle göstermiştir.

Elbette iş görme borcunun ücretli olması yönünde akde hüküm konulabilir. Her ne kadar kanunda vekilin iş görme borcunun kural olarak ücretsiz olduğu belirtilmişse

²⁴Eren, (BHÖH),s.722; Akipek, s.36; Zevkliler/Gökyayla, s.613; Yavuz/Acar/Özen, s.640; Aral/Ayrancı, s.410 Özkaya, s.47, Tandoğan, s.385-386.

²⁵Akipek Öcal, (502), s.19; Aydoğdu/Kahveci, s.811.

²⁶Zevkliler/Gökyayla, s.621; Eren, (BHÖH),s.724; Özkaya, s.40; Aral/Ayrancı, s.414.

²⁷Eren, (BHÖH),s.719; Zevkliler/Gökyayla, s.619; Aral/Ayrancı, s.430; Özkaya, s.50; Günay, s.19.

²⁸Belgin Erdoğan, **Roma Borçlar Hukuku Dersleri**, Der, 2011, s.100; Eren, (BHÖH),s.719.

de günümüzde vekalet akdinin genel olarak bir meslekten kaynaklanması nedeniyle iş görme ediminin ticari bir nitelik kazandığı, bu nedenle de iş görme edimini karşılığında vekile ücret ödenmesi gerektiği hususu doktrinde çoğunluk sağlanmış bir görüştür²⁹. Akitte vekilin iş görme borcu karşılığında ücrete hak kazanacağına dair bir hüküm bulunmazsa o işe ilişkin ücret hususunda bir tahammülün olup olmadığı araştırılmalıdır. Şayet teamülen böyle bir ücrete hak kazanıyorsa, akitte kararlaştırılmasa dahi vekile ücreti ödenmelidir³⁰.

Belirtmek gerekir ki bazı durumlarda vekile iş görme edimi karşılığında ücret ödenmesi kanunen zorunludur³¹. Avukatlık, noterlik, hekimlik, mali müşavirlik ve serbest muhasebecilik gibi mesleklerin işleyiş ve bu mesleklerin kuruluşlarını düzenleyen kanunlarda vekilin ücret hakkı yasal olarak korunmuştur. Bu yasal koruma yalnızca ücret verilip verilmemesi yönünde olmayıp ücretin alt ve üst sınırını da belirlemektedir³².

Vekilin ücret hakkının vekalet akdinin kurucu ve zorunlu unsuru olmaması nedeniyle taraflar arasında kararlaştırılacak ücretin vekalet akdinin kurulmasından önce de belirlenmesi mümkün olduğu gibi vekalet akdi kurulduktan sonra da ücretin kararlaştırılması mümkündür. Hatta iş görme borcunun yerine getirildikten sonrasında yahut vekalet akdi sona erdikten sonra dahi vekile ücret ödenmesi kararlaştırılabilir³³.

2.4. Vekalet Akdinin Her Zaman Sona Erdirilebilmesi

TBK'nın 512. maddesi akdin taraflarının daima akdi tek taraflı olarak feshedebileceğini belirtmiştir.

Doktrinde bu kanun hükmü ciddi görüş ayrılıklarına sebep olmaktadır. Bir görüşe³⁴ göre; vekalet akdinin temeli tarafların birbirine olan güven ilişkisidir. Dolayısıyla taraflar arasındaki güven ortadan kalktığında taraflardan biri bu akdi sona erdirebilmelidir. Hükmün emredici nitelikte olduğunu beyan ederek taraflardan birinin her zaman bu fesih hakkını kullanabileceğini ifade etmektedir.

²⁹Fahrettin Aral, **Türk Borçlar Hukukunda Takas**, 2. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2010, s.638; Özkaya, s.51.

³⁰ Zevkliler/Gökyayla, s.619; Yavuz/Acar/Özen, s.641.

³¹ Akipek Öcal, (502), s.22; Aydoğdu/Kahveci, s.811-812.

³² Filiz Berberoğlu Yenipınar, **Avukatın Azli – İstifası – Sulh – Vekalet Ücreti ve Tazminat**, Seçkin, 4. Baskı, Ankara, 2021.

³³ Özkaya, s.49; Aral/Ayrancı, s.434; Yavuz/Acar/Özen, s.643.

³⁴ Özkaya, s.39; Zevkliler/Gökyayla, s.648.

Başka bir görüşe³⁵ göre ise; vekalet akdinin ikili bir ayrıma tabi tutulması gerektiği, olayın niteliğine göre vekalet akdinde güven unsurunun ağır bastığı halde her zaman fesih yapılabileceği belirtilirken, güven unsurunun önemli olmakla birlikte ön planda olmaması halinde akdin sona erdirilmesi için daha önemli bir sebebin varlığının gerektiği, dolayısıyla madde hükmünün emredici nitelikte olmadığı ifade edilmektedir.

3. Hukuki Niteliği Ve Özellikleri

Vekalet akdi vekile vekalet akdinin konusu olan işi görme borcu yükleyen vekalet verene ise vekilin bu işi görme edimi kapsamında vekilin masraf ve giderlerini karşılama, onu işi görme sırasında üstlendiği borçlardan kurtarma ve kararlaştırılmışsa ücret ödeme borcu yükleyen ve bir şekilde bağlı olmaksızın taraflar arasında yapılan rızai akittir³⁶. Yargıtay, Hukuk Genel Kurulu'nun 14.02.2019 tarihinde vermiş olduğu 2019/1067 E., 2019/141 K. sayılı ilamında vekalet akdini, vekilin kendisine verilen işin ya da işlemin vekalet verenin irade ve yararına uygun olarak yapılmasını üstlendiği bir akit türü olarak tanımlamaktadır³⁷.

Akdin tam iki taraflı bir akit mi yoksa eksik iki taraflı bir akit olup olmadığı doktrinde tartışmalıdır. Bir görüş³⁸; akdin zorunlu unsurlarında vekalet verenin ücret ödeme borcunun olmamasını dayanak göstererek akdin aslen eksik iki taraflı akit olduğunu, ücret kararlaştırılırsa, iki tarafa da borç yükleyen bir akde dönüşeceğini ifade etmektedir. Nitekim Yargıtay HGK'nın 2011/13-161 E., 2011/276 K. ve 04.05.2011 tarihli ilamında Yüksek Mahkeme de vermiş olduğu bir kararında vekalet akdinin yalnızca bir tarafa borç yükleyen eksik iki taraflı bir akit ifade etmiştir³⁹. Bir başka görüş⁴⁰ ise; sadece ücret kararlaştırılmazsa akdin eksik iki taraflı bir akit olacağını

³⁵Eren, (BHÖH),s.728.

³⁶Mustafa Alper Gümüş, **Borçlar Hukuku Özel Hükümler**, Filiz, 5. Baskı, 2020, s.139; Zevkliler/Gökyayla, s.621, Aral/Ayrancı, s.408; Yavuz/Acar/Özen, s.642; Aydoğdu/Kahveci, s.807.

³⁷Aynı görüşte bkz. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 2011/161 E. 2011/276 K. ve 04.05.2011 Tarih sayılı ilamı, Kaynak: Sinerji İçtihat Programı, e.t.:05.09.2022.

³⁸Ayşe Havutçu, **Tam İki Tarafa Borç Yükleyen Sözleşmelerde Temerrüt ve Müspet Zararın Tazmini**, İzmir, 1995, s.3 vd. Yavuz/Acar/Özen, s.643; Akipek Öcal, (502), s.21; Eren, (BHÖH),s.718.

³⁹"Vekalet akdi bir işi görme sözleşmesi olduğundan tipik edim bir işin görülmesi veya bir hizmeti yerine getirilmesidir. Vekalet akdi eksik iki tarafa borç yükleyen bir akittir. Çünkü vekil bir edim iyi fa borcu altına girmekte lakin müvekkilin ancak bazı durumlarda borç altına girmektedir."

⁴⁰Aydoğdu/Kahveci, s.807; Özkaya, s.34; Zevkliler/Gökyayla, s.616; Aral/Ayrancı, s.408; Gümüş, s.123.

bunun dışında vekalet akdinin kural olarak iki tarafa da borç yükleyen bir akit olduğunu ifade eder.

Vekalet akdi bir iş görme akdidir. Bu iş görme edimi ani edimli olabileceği gibi sürekli bir edim de olabilmektedir. Ayrıca edimin konusunun; satış işlemi, dava açılması gibi bir hukuki işlem olabileceği gibi öğretmenin öğrencisine özel ders vermesi, doktorun hastayı ameliyat etmesi gibi maddi bir eyleme ilişkin de olması mümkündür. Vekilin iş görme edimi bir işin vekalet veren adına yapılmasını sağlamak olması nedeniyle iş işi yapmama yahut bir şeyden kaçınma gibi olumsuz eylemler iş görme edimi sayılmamaktadır⁴¹.

Türk Borçlar Kanunu'nun 502.maddesinin 2.fıkrası "Vekaletle ilişkin hükümler niteliklerine uygun düştükleri ölçüde, bu kanunda düzenlenmemiş olan iş görme sözleşmelerine de uygulanır" demektedir. Bu nedenle yasada özel olarak düzenlenmemiş iş görme akitleri için vekalet akdinin hükümlerinin kıyasen uygulanması mümkündür⁴².

4. Tarafların Yükümlülükleri

4.1. Vekalet Veren Yükümlülükleri

4.1.1. Kararlaştırılmışsa Ücret Ödeme

Kanun hükmü vekilin ücret alma hakkına yer vermemiştir. Yalnızca akdin hükümlerinde böyle bir alacak kararlaştırılmışsa yahut teamül nedeniyle böyle bir ödemenin gerekmesi halinde vekilin ücrete hak kazanacağı ifade edilmiştir⁴³. Güven ilişkisi içerisindeki tarafların hatıra ve arkadaşlığa dayalı vekalet işlemlerinde vekile ücret kararlaştırılmamışsa ve teamülen vekile ücret ödenmesi gerekmiyorsa vekalet verenin vekile ücret ödeme borcu yoktur.

Taraflar arasındaki vekalet akdinde vekilin ücret hakkı akitte kararlaştırılmışsa veyahut teamül gereği ücret ödenmesi gerekiyorsa vekalet veren, vekile karşı ücret ödeme hususunda yükümlüdür. Özellikle meslek nedeniyle kurulan vekalet akdinde vekile karşı vekalet verenin ücret ödeme yükümlülüğü söz konusudur. Bu halde akdin hükümlerinde ücret kararlaştırılmasa dahi vekalet veren vekile karşı ücret ödene

⁴¹Eren, (BHÖH),s.708; Aral/Ayrancı, s.408; Özkaya, s.43.

⁴²Aral/Ayrancı, s.412; Gümüş, s.131-132; Özkaya, s.38-39.

⁴³Eren, (BHÖH),s.753; Aydoğdu/Kahveci, s.819 Akipek Öcal, (502), s.21.

yükümlülüğünden kurtulamayacaktır. Zira vekilin mesleği nedeniyle kurmuş olduğu vekalet akdinde vekil hayatını idame ettirebilmek, para kazanabilmek için edimin ifası karşılığında para alması gerekmektedir⁴⁴.

Vekilin ücrete hak kazanabilmesi için üzerine düşen sorumlulukları herhangi bir kusuru olmadan yerine getirmiş olması gerekmektedir. Vekilin üzerine düşen sorumluluğu yerine getirememesi yahut gereği gibi yerine getirmemesi halinde vekalet verenin ücret ödeme borcu doğmayacaktır. Yüksek Mahkeme daha önceki kararlarından farklı olarak son zamanlarda bu yönde karar vermiş olsa da ve ayrıca doktrinin genel görüşü⁴⁵ bu hususta olsa da farklı bir görüşe⁴⁶ göre vekilin ücrete akit neticesinde veyahut teamül gereği hak kazanması mümkünse bu halde ücret ödeme borcunun doğmaması mümkün değildir. Vekalet verenin ücret ödeme yükümlülüğü her halükârda doğmuştur. Yalnızca vekilin hiç ya da gerektiği gibi ifa etmemesi halinde ücret alacağından indirim yapılması gerekmektedir.

Kimi hallerde vekalet akdinde vekilin ücret alacağı kanun tarafından sınırlandırılmıştır. Bu halde o sınırlandırmalar taraflar arasına yapılan akitle dahi aşamaz⁴⁷. Örnek olarak vermek gerekirse Avukatlık Kanunu'nun 164.maddesinde değeri parayla ölçülebilen bir alacağa istinaden açılan dava yahut takibe ilişkin vekalet ücretinin alacağın yüzde yirmi beşini aşmamak üzere kararlaştırılması gerektiği ifade edilmiştir. Yani avukat vekalet ücreti olarak dava değerinin en fazla yüzde yirmi beşini vekalet ücreti olarak alabilir. Taraflar arasında bu oranın yüzde yirmi beşten fazla yazılması mümkün değildir. Kurulan akitlerdeki bu hükümler itiraz halinde mahkeme tarafından yeniden belirlenecektir. Yine aynı maddede dava konusunun para haricinde hak veya mallardan olması halinde bu hak veya malların bir kısmının avukatın olacağına dair akit yapılamayacağı ifade edilmiştir⁴⁸. Dava sonucunda müvekkilinin adına 5 tane taşınmaz tescil edilmesi karşılığında taşınmazlardan birini vekalet ücreti adı altında isteyememesi bu duruma örnek olarak verilebilir.

Ücretin türü, miktarı, ne zaman verileceği gibi belirsizlikler taraflar arasında kurulan vekalet akdinde belirtilerek çözülecektir. Şayet vekalet akdinde böyle bir düzenleme mevcut değilse taraflardan birinin talebi üzerin hâkim somut olaya göre bir

⁴⁴Aral/Ayrancı, s.412.

⁴⁵Özkaya, s.744.

⁴⁶Zevkliler/Gökyayla, s.641.

Aynı yönde Bkz. Yargıtay 1. Hukuk Dairesi'nin 1951/5981 Esas, 1951/323 Karar ve 25.01.1951 Tarihli ilamı, Kaynak: Sinerji İçtihat Programı, e.t.:05.09.2022.

⁴⁷Günay, s.19; Yavuz/Acar/Özen, s.639; Zevkliler/Gökyayla, s.620 Özkaya, s.54.

⁴⁸Yavuz/Acar/Özen, s.639.

değerlendirme yaparak vekilin ücretini tespit edecektir⁴⁹. Akdin kurulması esnasında kendisine vekalet ücreti vaad edildiği hususunu uyuşmazlık halinde vekil ispatlamak zorundadır⁵⁰.

Ücretin kararlaştırıldığı vekalet akdinde ücret, vekilin ifasının sona ermesiyle muaccel hale gelir. Ücrete hak kazanabilmek için vekilin iş görmesi karşılığında vekalet verenin beklenen menfaati elde etmesi şart değildir. Vekilin iş görme edimi sırasında kendisinden beklenecek gerekli özeni göstermiş olması ücrete hak kazanabilmesi için yeterlidir⁵¹.

4.1.2. Vekili Borçtan Kurtarma Ve Yaptığı Masrafları Karşılama

Kanun Koyucu, Türk Borçlar Kanunu 510. maddesindeki “vekalet veren, vekaletin gereği gibi ifası için vekilin yaptığı giderleri faiziyle birlikte ödemek ve borçlardan onu kurtarmakla yükümlüdür.” hükmüyle vekalet verenin vekilin iş görme edimi nedeniyle vekilin uhdesinde oluşan olumsuz durumu gidermeyi amaçlamıştır.

Vekil, vekalet verene karşı iş görme edimi sırasında bir borç yükümlülüğüne girmiş yahut masraf yapmış olabilir. Vekalet veren, vekilin iş görme edimi sırasındaki yüklenmiş olduğu bu borçlardan vekili kurtarmak zorundadır⁵². Usulüne uygun olarak yapılmış vekalet akdinde; vekalet veren, vekil üzerindeki borç yükümlülüğü sona erene kadar vekili borçtan kurtarmakla yükümlüdür. Ancak borç bir şekilde sona ermişse vekalet verenin de yükümlülüğü sona ermiş sayılır.

Vekalet veren, vekili borçtan kurtarıırken doğrudan ifada bulunabileceği gibi borçlandığı kişilere karşı da ifada bulunarak vekili borçtan kurtarabilecektir.

Vekalet veren, vekilin iş görme edimi sırasında meydana gelen masraflarını da karşılamak zorundadır⁵³. Bu masraflar ücret adı altında ödenemez. Bu borç ücret haricinde oluşan bir borçtur. Şayet vekil iş görme edimi için bir ücret kararlaştırmasa

⁴⁹“Mahkemece avukatın alacağı ücret belirlenirken, öncelikle işin niteliği, zorluk derecesi, işe harcanan zaman, sarf edilen emek ve işe katkı değeri dikkate alınmalıdır.” Yargıtay 13. Hukuk Dairesi’nin 2017/9047 E. 2020/1447 K. ve 06.02.2020 Tarih sayılı ilamı. Kaynak: Sinerji İçtihat Programı, e.t.:05.09.2022.

⁵⁰Akipek Öcal, (502), s.21.

⁵¹Yargıtay 13. Hukuk Dairesi’nin 1992/3412 E. 1992/3899 K. ve 27.04.1992 Tarih sayılı ilamı. (Kaynak Hayriye Gülşah Ecir, **Vekalet Sözleşmesinin Sona Ermesi**, Bahçeşehir Üniversitesi YL Tezi, İstanbul, 2018, s.40).

⁵²Nazlı Hilal Çelik, “Madde 510”, Hakan Tokbaş (Ed.), **Vekalet Sözleşmeleri Kısa Şerhi**, Aristo, İstanbul, 2017, s.128; Akipek, s.68; Yavuz/Acar/Özen, s.670; Zevkliler/Gökyayla, s.643; Aydoğdu/Kahveci, s.820; Özkaya, s.774-775.

⁵³Eren, (BHÖH),s.754; Akipek, s.66; Aydoğdu/Kahveci, s.819; Aral/Ayrancı, s.430.

dahi vekalet veren gider ve masrafları ödemekle yükümlüdür. Kanun koyucu giderlerin faiziyle ödenmesi gerektiğini de özellikle belirtmiştir. Dolayısıyla vekalet veren yalnızca giderleri ödemekle yükümlülüğünü yerine getirmiş olmayacak, aynı zamanda bu giderlerin faizini de karşılaması gerekecektir⁵⁴.

Vekalet verenin vekilin yaptığı masrafları karşılaması ve vekili borçtan kurtarması için en önemli şart geçerli bir vekalet akdinin olmasıdır. Bununla birlikte yapılan masraflar vekilin gereği gibi ifası nedeniyle olmalıdır. Vekalet akdi ile illiyet bağı bulunmayan vekilin masraflarının vekalet veren tarafından karşılanması mümkün değildir⁵⁵. Vekalet verenin tazmin zorunluluğu için yapılan masrafın ifa için mecbur ve faydalı olması gerekmektedir. Yapılan masrafın yapılma mecburiyetinin olmaması, masrafın ahlaka aykırı olması ya da hiçbir fayda sağlamaması halinde vekalet verenin bu masrafları karşılama zorunluluğu yoktur. Böyle bir durumda vekil yapmış olduğu masraflara kendisi katlanmak zorundadır⁵⁶.

Belirtmek gerekir ki, vekilin kendisinin yapmış olduğu giderleri vekalet verenden talep etmesi için iş görme edimini kendisinden istenilen şekilde ifa etmesi gerekir. Bu hususta vekalet veren, vekilin iş görme ediminin olması gereken gibi ifa etmediğini ispatlarsa masrafları karşılama yükümlülüğünden kurtulur⁵⁷. Vekilin iş görme borcu esnasında gerekli özeni göstermesi vekalet verenin iş görme edimi için vekilin masraflarını karşılaması için yeterlidir. Vekilin masraflarının karşılanması için vekalet akdinden istenilen sonucun elde edilip edilememesine bağlı değildir⁵⁸.

4.1.3. Vekilin Uğradığı Zararı Tazmin

TBK'nın 512. maddesinin 2. fıkrasında "*vekil vekaletin ifası sebebiyle uğradığı zararın giderilmesini vekalet verenden isteyebilir.*" ifadesini içermektedir. Bu hüküm vekalet verenin, vekilin ifa sırasında uğramış olduğu zararın giderilmesi açısından vekalet verene sorumluluk yüklemektedir. Zarar, vekilin malvarlığındaki irade dışı eksiklik⁵⁹. İradi eksiklik zarar adı altında değil gider yahut masraf adı altında vekalet verenden istenebilecektir.

⁵⁴Çelik, s.127; Özkaya, s.777; Yavuz/Acar/Özen, s.670.

⁵⁵Eren, (BHÖH),s.753; Çelik, s.125.

⁵⁶Akipek, s.66; Yavuz/Acar/Özen, s.671; Eren, (BHÖH),s.754.

⁵⁷Şahin Akıncı, **Vekalet Sözleşmesinin Sona Ermesi**, Sayram, 2004, s.27.

⁵⁸Çelik, s.126.

⁵⁹Aydoğdu/Kahveci, s.819.

Maddenin devamında “*Ancak vekalet veren kusuru bulunmadığını ispat ederek bu sorumluluktan kurtulabilir*” diyerek bir def’i ortaya koymuştur. Kanun Koyucu bu hükümle birlikte vekalet akdinde vekilin ifası sırasında vekilin uğradığı her zararı vekalet verenden tazmin etmenin önüne geçmiştir. Gerçekten vekilin kendi kusuru sonucunda kendisinde yahut bir başkasında oluşabilecek zararı vekalet verenden tazmin etmek istemesi hukuk düzeninde kabul görmeyecektir. Doktrindeki bir görüş⁶⁰ vekilin zarar görünceye kadar özenli iş görmesi halinde tazmin borcunun doğacağından bahsederken bir diğer görüş⁶¹ ise vekilin kusurunun varlığı halinde yalnızca tazminattan indirim sebebi oluşacağını ileri sürmektedir.

Vekalet verenin vekile karşı tazmin sorumluluğunun bulunabilmesi için öncelikle geçerli bir vekalet akdi kurulmuş olması gerekir. Yine tazmin yükümlülüğü için; vekil vekalet akdinde ifa etmesi gereken edimi olması gerektiği gibi ifa etmeli ve vekalet verenin kusuru olmadığı ispat edilmemelidir. Elbette son olarak zararla vekilin ifası arasında da bir illiyet bağı bulunması gerekmektedir⁶².

Vekalet akdinde vekilin iş görme edimi karşılığında ücretin kararlaştırılıp kararlaştırılmaması yahut iş görme ediminden istenilen sonucun elde edilip edilmemesi zararın tazmini açısından bir fark oluşturmamaktadır⁶³.

4.2. Vekilin Yükümlülükleri

4.2.1. Şahsen İfa

Türk Borçlar Kanunu’nun 506. maddesi iş borcunu vekilin şahsen ifa etmesi gerektiği hükmünü barındırmaktadır. Bu yükümlülük TBK 83. maddesiyle ile getirilen “şahsen ifa zorunluluğu olmaması” hükmünün bir istisnasıdır⁶⁴. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu da bu hükmü esas alan kararlarında vekil ile vekalet veren arasındaki ilişkide güven unsurunun ön planda olması nedeniyle işin vekil tarafından şahsen yapılmasının kural olduğunu ifade etmektedir⁶⁵.

⁶⁰Özkaya, s.820; Zevkliler/Gökyayla, s.644; Çelik, s.132; Aral/Ayrancı, s.432.

⁶¹Ecir, s.45; Eren, (BHÖH),s.756.

⁶²Akıpek, s.71; Yavuz/Acar/Özen, s.672; Aral/Ayrancı, s.432; Özkaya, s.780.

⁶³Çelik, s.131.

⁶⁴Şebnem Akıpek Öcal, “Madde 506”, Hakan Tokbaş (Ed.), Vekalet Sözleşmeleri Kısa Şerhi, Aristo, İstanbul, 2017, s.69; Eren, (BHÖH),s.737; Akıpek, s.71; Tekben, s.119; Günay, s.59.

⁶⁵Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun 2011/161 E. 2011/276 K. ve 04.05.2011 Tarih sayılı ilamı, Kaynak: Sinerji İçtihat Programı, e.t.:05.09.2022.

Hükme göre vekilin iş görme edimini şahsen ifa etmesi gerekmektedir. Zira vekalet akdinde; vekalet veren, işin görülmesini vekilin bilgisine veya tecrübesine dayanan güveni nedeniyle tevdi etmektedir. Bu nedenle işin bizzat vekil tarafından yerine getirilmesi gerekmektedir⁶⁶. Elbette kanunun lafzından bu hükmün emredici olduğu anlaşılrsa da madde devamında “*Ancak vekile yetki verildiği veya durumun zorunlu ya da teamülün mümkün kıldığı hallerde vekil işi başkasına yaptırabilir.*” denilerek sınırlandırma biraz esnetilmiştir. Günümüzde işlerin yoğunluğu, hayat şart ve düzeninin değişiklik göstermesi ve vekalet akdinin konusunun çeşitlilik kazanması işin şahsen ifasını bazen mümkün kılmamaktadır. Bu hallerde vekilin ikame vekaletle yahut alt vekaletle işi başkasına gördürmesi mümkündür. Vekalet verenin işin başkasına gördürülmesine rıza göstermesi, işin mahiyeti nedeniyle başkasının iş görmesinin zaruri olması ve uygulamada işin başkası tarafından görülmesinin mümkün olması şahsen ifanın istisnalarını oluşturmaktadır⁶⁷.

Alt vekalet; kendi nam ve hesabına iş görme edimini vekilin bir başkasına yaptırmasıdır⁶⁸. Alt vekaletle, asıl vekalet veren ile vekil arasındaki vekalet akdinin yanı sıra asıl vekaletteki vekil ile alt vekil arasında yeniden bir vekalet akdi kurulmaktadır. Bu halde hukuki açıdan iki vekalet akdi kurulduğu söylenebilmektedir⁶⁹. Bu halde işleri alt vekile gördüren asıl vekil edimlerini asıl vekalet verene devretmek zorundadır. Alt vekil iş görme esnasında işi kendisine tevkil eden vekilden bağımsız, serbestçe hareket etmektedir. Alt vekalet akdinin geçerliliği asıl vekalet akdinin geçerliliğine bağlıdır. Asıl vekaletin sona ermesi alt vekaleti de sona erdirir.

Alt vekaletin en sık görüldüğü durumlardan biri de avukatlık uygulamalarıdır. Avukatlık Kanunu'nun 171.maddesine göre; müvekkil avukata verdiği vekaletnamede başkasını alt vekile (tevkile) yetkilendirmiş ise ve ayrıca taraflar arasında yapılan akitte aksine bir hüküm mevcut değilse avukat işi başka bir avukata vererek takip ettirebilmektedir. Elbette bu halde asıl vekilin müvekkiline karşı sorumluluğu devam

⁶⁶Akıncı, s.14; Zevkliler/Gökyayla, s.635; Yavuz/Acar/Özen, s.658; Aral/Ayrancı, s.423; Özkaya, s.478; Aydoğdu/Kahveci, s.818.

⁶⁷Şafak Parlak Börü / Levent Börü, **Alt Vekalet**, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, s.96, 2011, s.17-48; Eren, (BHÖH),s.737; Akipek, s.113; Akipek Öcal, (506), s.70; Özkaya, s.479; Gümüş, (BHÖH),s.148.

⁶⁸Şebnem Akipek Öcal, “**Madde 507**”, Hakan Tokbaş (Ed.), **Vekalet Sözleşmeleri Kısa Şerhi**, Aristo, İstanbul, 2017, s.82; Zevkliler/Gökyayla, s.637; Yavuz/Acar/Özen, s.659; Aral/Ayrancı, s.423.

⁶⁹Parlak Börü/Börü, s.20; Aral/Ayrancı, s.424; Akıncı, s.41; Eren, (BHÖH),s.738, Akipek, s.129; Tekben, s.129.

etmekte, alt vekilin meydana getirdiği zarardan alt vekille birlikte müvekkiline karlı müştereken ve müteselsilen sorumluluğu söz konusudur⁷⁰.

İkame vekalet ise; vekilin doğrudan kendi nam ve hesabına hareket etmek yerine doğrudan vekalet veren adına yaptırmak adına işin görülmesini bir başka kişiye bırakmasıdır⁷¹. Vekilin kendi adına değil de doğrudan vekalet veren adına işi gördürmesi ikame vekaleti alt vekaletten ayıran en önemli özelliktir⁷².

Gerek alt vekalette gerekse ikame vekalette asıl vekilin işin görülmesi konusunda sorumluluğu bulunmaktadır. Şu kadar ki vekil işi başkasına gördürmede yetkiliyse ve işi görecek alt vekil yahut ikame vekili seçmede gerekli özeni göstermişse bu durum asıl vekili sorumluluktan kurtarmaktadır⁷³. Bunun dışında vekilin tevkil yetkisi yoksa yahut işi başkasına gördürmesi mümkün olmamasına rağmen böyle bir işlem yaparsa asıl vekalet verenin uğradığı tüm zararı tazmin etmek zorundadır.

Vekilin, işin görülmesinin bir başkası tarafından yapılmasına vekalet verenin muvafakatinin bulunmamasına rağmen işi bir başkasına yaptırması halinde akdi ihlal etmiş olur. Bu halde işi kendi görmüş ve zarar kendi iş görme edimi sırasında gerçekleşmiş gibi vekalet verenin bundan doğan zararını gidermesi gerekmektedir. Asıl vekilin bu sorumluluktan kurtulmasının tek ihtimali işi gören kişinin asıl vekilden beklenecek gerekli özen ve dikkati göstermiş olmasıdır. Bu halde vekilin sorumluluğu söz konusu olmayacaktır⁷⁴.

4.2.2. Sadakat Ve İş Özenle Görme

TBK'nın 506. maddesinin 2. fıkrası; vekilin akit içerisindeki üstlendiği işi yahut hizmeti vekaleti veren kişinin irade ve menfaatine uygun olarak sadakatle ve özenle yürütmekle yükümlü olduğunu ifade etmektedir. Nevi şahsına münhasır olan bu akdin temeli taraflar arasındaki güven ilişkisidir. Dolayısıyla vekalet verenin güveniyle iş görme borcu altına giren vekilin vekalet verenin güvenine karşı sadakat borcu

⁷⁰Umut Yeniocak, “Madde 511”, Hakan Tokbaş (Ed.), Vekalet Sözleşmeleri Kısa Şerhi, Aristo, İstanbul, 2017, s.139; Recep Akcan, Vekilin Başkasını Tevkil Etme Yetkisi, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt:9, Sayı:3-4, Yıl:2001, s.20; Eren, (BHÖH),s.725; Akipek Öcal, (507), s.85; Berberoğlu Yenipınar, s.54.

⁷¹Tandoğan, s.466; Yavuz/Acar/Özen, s.660.

⁷²Parlak Börü/Börü s.22.

⁷³Gümüş, (BHÖH), s.152; Eren, (BHÖH), s.728; Zevkliler/Gökyayla, s.636.

⁷⁴Eren, (BHÖH),s.730.

bulunmaktadır. Yüksek mahkeme 1974 yılında vermiş olduğu kararında⁷⁵ vekilin özen yükümlülüğünün sınırlarını şu şekilde ifade etmiştir.

“... Özenle ifa borcunun sınırı özellikle sözleşme hükümlerine göre belirlenir. Çünkü sözleşmede, normalin, yani mutadın altında ya da üstünde bir özen borcu şart edilmiş olabilir. Bu itibarla, eğer sözleşmede özen derecesi belirlenmişse, bu yönde tarafları ve hâkimi bağlayacaktır. Eğer sözleşmede özenin ölçüsü yönünde bir açıklık yoksa, o takdirde özenin derecesine sübjektif ve objektif yönden sınırlamak gerekecektir. ... Sadakatle ifa, müvekkilin yararlarına ve onun arzularına uygun olarak hareket etme borcunu kapsar. Sadakat ve ifa, genel bir değişle, objektif iyi niyet kurallarına uygun olarak iyi fa şeklinde tanımlanmaktadır.”

Vekilin sadakat borcu kanun hükmünde oldukça geniş bir kavram olarak yer almıştır. Hangi hallerde sadakat borcu yerine getirilmiş, hangi hallerde ihlal edilmiş somut olaya göre değerlendirmek gerekse de doktrinde sadakat borcunun tanımı ve bu borcun sınırı hakkında görüşler de mevcuttur⁷⁶. Genel olarak vekilin sadakat yükümlülüğü; *“iş görme ediminin ifası sırasında ve hatta ifa sona erdikten sonra, vekalet verenin kendisine karşı duymuş olduğu güven karşılığında, vekalet verenin menfaatlerini koruması ve hatta şahsi menfaatlerini akdin amacı doğrultusunda vekalet verenin menfaatine bağlı kılması”* şeklinde tanımlanmaktadır⁷⁷. Yani vekil, vekalet verenin lehine olabilecek davranışlarda bulunabilirken, vekalet verenin aleyhine olacak davranışlardan uzak durmalıdır. Vekalet akdinde vekil açısından ücretin kararlaştırılmaması vekilin sadakat ve özen yükümlülüğünü kaldırmayacaktır.

Sadakat yükümlülüğü vekil açısından geniştir. Vekil vekalet verenin menfaatlerini, kendi menfaatlerinden önde tutmalı, vekalet verenin iradesine uygun olarak hareket etmeli, ifa sırasında meydana gelecek zararları önlemeye çalışmalı, oluşacak durumlardan vekalet vereni haberdar etmeli ve vekalet verenin sırrını saklamalıdır. Vekilin kendi lehine, vekalet verenin aleyhine olan bir işi çıkar çatışması nedeniyle kabul etmesi yasaktır⁷⁸. Zira bu halde vekil ya kendi lehine hareket ederken

⁷⁵Yargıtay 4. Hukuk Dairesi'nin 1974/9093 Esas, 1974/865 Karar ve 22.02.1974 Tarih sayılı ilamı (Günay, s.60).

⁷⁶Zevkliler/Gökyayla, s.631-632; Akipek Öcal, (506), s.72; Eren, (BHÖH),s.746.

⁷⁷Özkaya, s.489; Yavuz/Acar/Özen, s.663-664; Günay, s.59.

⁷⁸Tekben, s.111; Eren, (BHÖH),s.747; Aral/Ayrancı, s.420.

vekalet verene zarar verecek yahut vekalet veren lehine hareket ederken kendi menfaatine zarar verecektir. Bu halde vekilin sadakat borcundan söz edilemez.

Vekil, yapmış olduğu işin ifası sırasında gereken özeni göstermek zorundadır. Özen; vekalet verenin vekalet akdinden istediği sonuca ulaşip ulaşmama değil vekilin o sonuca ulaşmak için yapmış olduğu çaba esnasındaki davranışlarıdır. Özen yükümlülüğü vekilin iş görme edimi için ücret kararlaştırılıp kararlaştırılmamasına bağlı değildir⁷⁹. Yalnızca vekilin özen yükümlülüğünün ihlali nedeniyle görülen tazminat davasında tazminatın tespiti esnasında göz önünde bulundurulacak bir husustur. İfanın tamamlanmasıyla vekilin özen yükümlülüğü sona erecektir.

Sadakat kavramı soyut bir kavram olması nedeniyle vekalet verenin, vekilin sadakat yükümlülüğünü ihlal etmesi halinde ifa davasına konu olamaz. Buna rağmen vekilin özen yükümlülüğünü ihlal etmesi halinde vekalet verende bir zarar meydana gelmişse vekalet veren bu zararın tazminini vekilden talep edebilir. Çünkü her şeyden önce vekil iş görme edimini özenle yerine getirmek zorundadır. Bu yükümlülük güven ilişkisinden kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla bu yükümlülüğün vekil tarafından ihlali halinde vekalet veren zarara uğrarsa akit sona ermiş sayılır⁸⁰.

Hukuk Genel Kurulu 09.03.2020 tarihli kararında⁸¹ “... *sadakat borcu, vekilin kendisine değil başkasına ait bir işi görmesinden ve işini gördüğü ve kimsenin menfaat ve iradesine uygun hareket etmesinin vekaletin zorunlu bir unsuru olmasından çıkarılabilir. Bu borç gereğince gerek vekaletin devamı sırasında ve gerekse vekalet ilişkisi sona erdikten sonra vekil, müvekkilin yararına sözleşmenin amacına uygun bir biçimde korumak ve kullanmakla yükümlüdür.*” diyerek vekilin sadakat yükümlülüğünün yalnızca ifa aşamasında değil ifa sonrasında da devam ettiğini belirtmektedir⁸².

4.2.3. Talimat Ve İradeye Uygunluk

Türk Borçlar Kanunu'nun 505.maddesi vekilin iş görme borcu sırasında vekalet verenin talimatlarına uygun davranması gerektiğini ifade etmiştir. Aksi halde vekalet borcu ifa edilmemiş sayılacaktır.

⁷⁹Akipek, s.55; Akipek Öcal, (506), s.76; Aydoğdu/Kahveci, s.817; Eren, (BHÖH),s.744.

⁸⁰Eren, (BHÖH),s.744; Özkaya, s.486; Aral/Ayrancı, s.427.

⁸¹Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 2011/161 E. 2011/276 K. ve 04.05.2011 Tarih sayılı ilamı. (Günay, s.63).

⁸²Aydoğdu/Kahveci, s.816; Tekben, s.142.

Kanun maddesindeki *talimat* ifadesinden iş görme esnasında vekilin hem yapması gerekenler hem de yapmaması gerekenler çıkarılabilir. Bu talimatlar bir kesinlik belirtebilir, tercih hakkı sunabilir yahut iş göre sırasında vekile bir kolaylık sağlayabilir. Doktrinde bu talimatlar emredici, ihtiyari yahut yol gösterici talimat olarak adlandırılmaktadır⁸³. Talimatların amacı vekalet verenin iradesi doğrultusunda vekilin işi tam ve gereği gibi ifasını sağlamaktır.

Vekilin; yalnızca vekalet verenden izin almasının mümkün olmaması halinde; şayet vekalet veren durumu bilseydi de izin vereceğinin açık olduğu hallerde talimattan ayrılması mümkündür⁸⁴. Aksi halde vekilin vekalet verenin talimatından ayrılması mümkün değildir. Aksi halde vekil görevini ifa etmiş sayılmaz⁸⁵. Bundan dolayı da vekalet verenin oluşacak zararını tazmin etme sorumluluğu altına girer.

Elbette vekilin talimattan ayrılmama yükümlülüğünün sınırsız olması düşünülemez. Vekalet veren tarafından verilen talimatın hukuka yahut ahlaka aykırı olması halinde ya da vekalet akdinin amacına aykırı olması halinde vekil talimatı yerine getirmek zorunda değildir⁸⁶. Av.K. 38.maddesi bu kapsamda avukatlık akdi için bir sınırlandırma getirmiştir. Buna göre avukata yapılan teklifin haksız ve yolsuz olması, aynı iş için menfaati zıt bir tarafın işini görmüş olması, teklif konusunda daha önce hâkim, hakem, savcı, bilirkişi ya da memur olarak görev yapmışsa, kendisinin düzenlediği bir akdin yahut senedin hükümsüzlüğünü ileri sürme durumu ortaya çıkmışsa yahut mesleki ilkelere aykırılık teşkil ederse avukatın teklifi reddetme zorunluluğu bulunmaktadır⁸⁷.

4.2.4. Sır Saklama

Sır; başkaları tarafından bilinmesi istenilmeyen bilgi olarak ifade edilebilir⁸⁸. Vekalet akdinde vekilin iş görme borcu kapsamında vekalet verenden birtakım bilgiler edinmesi olasıdır. Vekilin öğrendiği bu bilgilerden iş görme sırasında gerektiği ölçüde

⁸³Eylem Apaydın, “**Madde 505**”, Hakan Tokbaş (Ed.), **Vekalet Sözleşmeleri Kısa Şerhi**, Aristo, İstanbul, 2017, s.59; Tekben, s.99; Özkaya, s.444; Yavuz/Acar/Özen, s.660; Aral/Ayrancı, s.427; Tandoğan, s.445; Günay, s.54.

⁸⁴Aydoğdu/Kahveci, s.817; Tekben, s.202.

⁸⁵Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 1990/8979 E. 1990/1570 K. ve 27.02.1990 Tarih sayılı ilamı. (Günay, s.63).

⁸⁶Akinci, s.19; Eren, **BHÖH**.

⁸⁷Yavuz/Acar/Özen, s.660; Aral/Ayrancı, s.421; Tekben, s.170; s.742; Özkaya, s.444; Gümüş, s.157; Aydoğdu/Kahveci s.800; Zevkliler/Gökyayla, s.621; Tandoğan, s.406.

⁸⁸Süheyl Donay, **Meslek Sırrının Açıklanması Suçu**, İstanbul, 1978, s.4.

faydalanması gerekirken bunun dışında öğrendiği bilgileri kullanmaması, bir başkasına aktarmaması gerekmektedir.

Tarafların aralarındaki bu güven ilişkisinin sonucu olarak tarafların birbirlerine karşı sır tutma yükümlülükleri bulunmaktadır. Her ne kadar Türk Borçlar Kanunu'nda taraflar için böyle bir yükümlülük yer almamış olsa da gerek akdin kendine özgü özelliklerinden gerekse diğer yasalara ait hükümlerden bu sonuç net bir şekilde çıkarılmıştır⁸⁹. Nitekim Avukatlık Kanunu'nun 36. Maddesi avukatın aldığı işte sır saklama yükümlülüğünün bulunduğunu ifade eder. Öyle ki avukat, sır saklama yükümlülüğünü ihlal etmemek adına tanıklıktan dahi çekinebilir. Bu çekinme hakkı avukat aleyhine cezai yahut hukuki sorumluluk doğurmamaktadır. Vekalet akdinde avukatlık gibi bir iş görmenin mesleki faaliyet kapsamında yapılması esnasında sır saklama yükümlülüğünün ihlali TCK anlamında suç teşkil edecektir. Türk Ceza Kanunu'nun 239. Maddesi bu hususu bir suç olarak saymaktadır⁹⁰.

Sır saklama yükümlülüğünü tarafların diğer yükümlülüklerinden ayıran bir özelliği bulunmaktadır. Tarafların birbirlerine olan yükümlülükleri akit süresince devam ederken sır saklama yükümlülüğü hem akit sırasında hem de akdin sona ermesinden sonra da devam etmektedir. Vekilin sır konusu bilgiyi öğrenmesinden sonra akdin kurulup kurulmadığı devam edip etmediği önemli olmaksızın bu hususta yükümlülüğü doğmaktadır.

Vekil sır saklama yükümlülüğünden vekalet verenin onayı ve rızasıyla yahut vekalet verenin menfaati gereği sırrın açıklanmasının mecburi olması halinde kurtulur. Aksi halde yükümlülük devam eder. Yükümlülüğün ihlali halinde bu ihlalden zararı doğan vekalet veren bu zararını haksız fiil hükümleri kapsamında vekilden tazmin edebilir⁹¹. Bunun yanı sıra iş görme edimi mesleki faaliyet nedeniyle gerçekleşmişse vekilin cezai sorumluluğu doğar.

4.2.5. Hesap Verme

Vekilin yükümlülüklerinden biri de TBK md.508 hükmünden anlaşılacağı üzere vekalet verene karşı hesap vermektir.

⁸⁹Aydoğdu/Kahveci, s.818; Yavuz/Acar/Özen, s.661; Özkaya, s.489; Tandoğan, s.450; Akipek Öcal, (506), s.58.

⁹⁰Akipek Öcal, (506), s.74; Eren, (BHÖH),s.746.

⁹¹Eren, (BHÖH),s.747; Zevkliler/Gökyayla, s.632; Özkaya, s.490-492; Tandoğan, s.456.

Vekil tarafından iş görme ediminin emir ve talimatlarına uygun yapıp yapılmadığını görmek, işin nasıl yapıldığını bilmek, iş görme sırasında vekilin yapmış olduğu gider ve masrafların ne kadar ve ne için harcadığını bilmek istemesi vekalet verenin en doğal hakkıdır. Vekil bu hakka uygun davranmak, vekalet verene işin görülmesinden kaynaklı istediği bilgileri vermekle yükümlüdür. Bu yükümlülük akit süresince devam eder.

Hesap verme yükümlülüğü diğer yükümlülüklerden farklı olarak niteliği itibariyle yan edim yükümlülüğüdür⁹². Bu nedenle hesap verme yükümlülüğünün ihlali halinde oluşan zarar ayrı bir davayla talep edilebilir, vekalet veren tarafından uğranılan zararın tazmini istenilebilir Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 2020 yılında vermiş olduğu kararında⁹³ vekilin vekalet verene karşı hesap verme borcunun bulunduğunu, vekaleten yapmış olduğu işlemleri, akde uygun olarak yerine getirdiğini ispatlamak zorunda olduğunu ifade etmiştir. Bu durumu ispatlayamayan vekilin borcunu yerine getirmediği ve vekalet verene karşı sorumluluğunun devam ettiğine hükmetmiştir.

Hesap verme yükümlülüğünü ihlal eden vekil, sadakat ve özen yükümlülüğünü ihlal etmiş sayılır ve vekalet verenin bundan doğan zararını tazmin etmek zorundadır⁹⁴. Yüksek mahkeme bu hususta vermiş olduğu bir kararında⁹⁵ “*Mahkemenin de kabulünde olduğu üzere, aldığı avanslarla ilgili zamanında bilgi ve hesap vermeyen, bu nedenle müvekkili davalıyı vergi zıyaından dolayı zarara uğratan davacının haklı olarak azledildiğinin kabulü gerekmektedir*” diyerek hesap verme yükümlülüğünü ihlal eden vekilin azlinin haklı bir sebep olduğunu ifade etmiştir.

4.2.6. Aldıklarını Vekalet Verene Geri Verme

TBK'nın 508. maddesi vekilin hesap vermesiyle birlikte vekilin aldıklarını geri verme yükümlülüğünü de içermektedir. Vekil, vekalet akdi uyarınca vekalet verenin işini görmek ve bu iş görme neticesinde vekalet veren adına elde ettiği kazanımları

⁹²Merve Ürem Çetinel, “**Madde 508**”, **Hakan Tokbaş (Ed.), Vekalet Sözleşmeleri Kısa Şerhi**, Aristo, İstanbul, 2017, s.93; Eren, (BHÖH),s.747; Tekben, s.118.

⁹³Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 2020/597 E. 2020/501 K. ve 01.07.2020 Tarih sayılı ilamı, Kaynak: Sinerji İçtihat Programı, e.t.:05.09.2022.

⁹⁴Aydoğdu/Kahveci s.818; Eren, (BHÖH),s.736; Yavuz/Acar/Özen, s.665; Berki, s.164; Zevkliler/Gökyayla, s.638-639; Aral/Ayrancı, s.427; Özkaya, s.647.

⁹⁵Yargıtay 13. Hukuk Dairesi, 2013/5049 Esas, 2013/9015 Karar, 09.04.2013 Tarih sayılı ilamı, Kaynak: Sinerji İçtihat Programı, e.t.:05.09.2022.

vekalet verene geri vermekle yükümlüdür⁹⁶. Bu duruma vekilin vekalet veren adına bir taşınmaz satışı yaptığında satıştan elde ettiği gelirivekalet verene verme yükümlülüğü örnek olarak verilebilir. Elbette bu borç iş görme borcu kapsamında olmayıp iş görme borcu kapsamı dışında bir borçtur. Vekilin işi görmesiyle vekalet akdi sona ermiş sayılmaktadır. Vekil, vekalet akdinden vekaleten elde ettiği kazanımların tamamını vekalet verene devretmek zorundadır. Aksi halde vekil sadakat yükümlülüğünü ihlal etmiş olur.

Vekilin aldıklarını geri verme borcu yalnızca vekalet veren adına elde ettiği kazanımlar değil; vekilin işin görülmesi nedeniyle vekalet verenden aldığı masraflardan kalanları da kapsamaktadır.

Aksi kararlaştırılmamışsa vekil, vekalet veren adına elde ettiği kazanımları derhal vekile geri vermek zorundadır⁹⁷.

Vekilin aldıklarını geri verme borcu açısından ispat yükü vekildedir. Akit devam ederken vekalet verenin ölmesi halinde vekilin borcu vekalet verenin mirasçılara karşı devam etmektedir. Vekilin ölmesi halinde ise vekilin mirasçılarını murisin aldıklarını vekalet verene vermekle yükümlüdürler⁹⁸.

Vekalet akdindeki iş görme edimini vekilin doğrudan temsil yoluyla yerine getirmesi halinde kazanımlar hukuki açıdan doğrudan vekalet veren adına sonuç doğurur. Dolayısıyla elde edilen kazanımlar açısından geri verme borcu söz konusu değildir. İş görme ediminin dolaylı temsil yoluyla yerine getirildiği vekalet akdinde elde edilen kazanımlar öncelikle vekilin uhdesine geçeceği için doğrudan temsilden farklı olarak dolaylı temsilde vekilin vekalet verene aldıklarını geri verme borcu mevcuttur⁹⁹.

⁹⁶Ürem Çetinel, s.97; Zevkliler/Gökyayla, s.640; Aral/Ayrancı, s.428; Yavuz/Acar/Özen, s.667; Özkaya, s.650; Aydoğdu/Kahveci, s.819.

⁹⁷Kocayusufpaşaoğlu/Hüseyin/Rona/Abdulkadir, s.372; Eren, (BHÖH),s.748; Ürem Çetinel, s.100.

⁹⁸Ürem Çetinel, s.102.

⁹⁹Sera Reyhani Yüksel, “Madde 509”, Hakan Tokbaş (Ed.), Vekalet Sözleşmeleri Kısa Şerhi, Aristo, İstanbul, 2017, s.110; Eren, (BHÖH),s.749.

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRK BORÇLAR KANUNU GENEL HÜKÜMLERİ ÇERÇEVESİNDE VEKALET AKDİNİN SONA ERME HALLERİ

1. Genel olarak

Kural olarak bir borç, o edimin yerine getirilmesiyle hukuken ortadan kalkar. Edimle birlikte alacaklının alacağını talep etme hakkı da biter. Bu durum; o borcun ve borç ilişkisinin sona ermesi anlamına gelmektedir. Ancak bazen bir borç yalnızca edimle değil o edimi etkileyen hallerin varlığı halinde de ortadan kalkabilir. Türk Borçlar Kanunu'nun 131 ve devamı maddelerinde borç ve borç ilişkisinin sona erme hallerini düzenlenmiştir¹⁰⁰. Kanun hükmüne göre ifanın borcu sona erdirmesiyle birlikte, ibra, yenileme, takas, alacaklı ve borçlu kavramlarının birleşmesi, imkânsızlık ve zamanaşımı hallerinin varlığı da borcu ve borç ilişkisini sona erdiren sebeplerdir. Bu durumların varlığı halinde borçlu, borcundan ve borç ilişkisindeki sorumluluğundan kurtulur.

Bununla birlikte Türk Borçlar Kanunu 131.Maddenin ilk fıkrası asıl borcun ne sebeple olursa olsun sona ermesi halinde rehin, kefalet, faiz ve ceza koşulunun da sona ereceğini belirtmiştir¹⁰¹. Gerçekten de asıl borcun sonra ermesinden sonra, bu borcun ödenmemesi yahut geç ödenmesi halinde alacaklıya güvence oluşturan fer'î hakların devam etmesinin de hukuki bir mantığı kalmayacaktır¹⁰².

Vekalet akdi her iki tarafı da borçlandırıcı bir borç işlemidir. Bu nedenle kabul edilecektir ki borcu ve borç ilişkisini sona erdiren sebepler vekalet akdini de sona

¹⁰⁰Hüseyin Hatemi / Emre Gökyayla, **Borçlar Hukuku Genel Bölüm**, Filiz, 5.Bası, İstanbul 2021, s.345; Mustafa Ünlütepe, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Seçkin, Ankara, 2021, s.299.

¹⁰¹Kemal Oğuzman / Turgut Öz, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler C-1**, Vedat, 2012 s.542; Ahmet M. Kılıçoğlu, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Turhan, 17. Baskı, 2013, s.836; Halûk N. Nomer, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Beta, 12. Bası, 2012, s.299.

¹⁰² Yüksek Mahkeme vermiş olduğu kararlarda; faizin asıl borca bağlı olduğunu, dava konusu olayda ifa nedeniyle borcun sona erdiğini, ifanın ardından alacaklının faiz alacağını isteme hakkının ortadan kalktığını ifade etmiştir. Ancak istisna olarak aynı kararlarda faizi ifaya rağmen isteme hakkının; ifa esnasında alacaklının işleyen faizi talep etme hakkını saklı tuttuğunu borçluya bildirilmiş olması yahut faiz hakkının saklı tutulduğunun durumun kendine has özelliği nedeniyle anlaşılabilir olması hallerini aramaktadır.

Aynı görüşte bkz. Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 2014/9678 Esas, 2014/11550 Karar, 10.09.2014 Tarih sayılı ilam, Kaynak: E-uyar İçtihat Programı, e.t.:04.11.2019.

erdirecektir. Elbette vekalet akdinin kendine has özellikleri bu duruma birtakım istisnalar getirmiş olsa da borcu ve borç ilişkisini bitiren durumların vekalet akdini de sona erdireceği genel olarak kabul edilmektedir¹⁰³.

2. Genel Hükümlere Göre Sona Erme

2.1. İfa

İfa; iş görme, yapma anlamına gelmektedir. Borç ilişkisini sona erdiren sebeplerden biridir ve Türk Borçlar Kanunu 131.maddesinde düzenlenmiştir. Kanun hükmünde “*Asıl borç ifa ya da diğer bir sebeple sona erdiği takdirde, rehin, kefalet, faiz ve ceza koşulu gibi buna bağlı hak ve borçlar da sona ermiş olur. İşlemiş faizin ve ceza koşulunun ifasını isteme hakkı sözleşmeyle veya ifa anına kadar yapılacak bir bildirimle saklı tutulmuş ise ya da durum ve koşullardan saklı tutulduğu anlaşılmaktaysa, bu faizler ve ceza koşulu istenebilir.*” denilerek borçlu borcunu ifa ettiğinde yani işi yaptığında, bir şeyi verdiği veya o işi gördüğünde borcundan kurtulacağı ifade edilmektedir¹⁰⁴. Aynı şekilde borçla birlikte faiz, kefalet, ceza-i şart ve rehin de sona erecektir¹⁰⁵. Ancak bu hususta kanun hükmü birtakım istisnalar getirmiştir. Buna göre faizin ve ceza-i şartın istenmesinin akit yahut ifaya kadar geçen sürede bildirimle bu hakkın saklı tutulmasıyla veya durumdan ve koşullardan bu fer’i hakların saklı tutulduğunun anlaşılması halinde istenebileceği aksi halde istenemeyeceğini belirtilmiştir.

Nitekim Yargıtay 13. HD.’nin “*Asıl borç ifa ya da diğer bir sebeple sona erdiği takdirde, rehin, kefalet, faiz ve ceza koşulu gibi buna bağlı hak ve borçlar da sona ermiş olur.*” kararı da fer’i hakların borçla birlikte sona erdiğini belirtmiştir¹⁰⁶.

Temeli borç ilişkisine dayanan akitte borç ifa edildiğinde akit hukuken sona erer¹⁰⁷. Borç ilişkisi türü olan vekalet akdinde; vekil, vekalet verenin işini görür, vekalet veren ise o iş görme karşılığında sözleşmede kararlaştırılmışsa ve ya teamül

¹⁰³Tekben, s.23.

¹⁰⁴Bilgehan Çetiner / Andreas Furrer / Markus Müller-Chen, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, On İki Levha, İstanbul, 2021, s.672.

¹⁰⁵Hatemi/Gökyayla, s.254.

¹⁰⁶Yargıtay 13. Hukuk Dairesi’nin 2014/38701 Esas, 2014/6950 Karar ve 09.03.2015 Tarih sayılı ilamı, Kaynak: E-uyar İçtihat Programı, e.t.:01.11.2019.

¹⁰⁷Fikret Eren, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Yetkin, 21. Baskı, Ankara, 2021, s.1030; Abdulkemim Yıldırım, **Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Monopol, 7 Baskı, Ankara, 2018, s.307; Nomer, s.207.

varsa bir bedel verir. İşte vekilin borcu iş görme, vekil verenin borcu ise bedelini ödemedir. Vekil iş görme borcunu yaptığında yani ifa ettiğinde akit hukuken sona erer¹⁰⁸.

Vekilin iş görme esnasında dikkat ve özen yükümlülüğü yahut sadakat yükümlülüğünü ihlal etmiş olması akdin ifa yoluyla sona erdiği gerçeğini değiştirmeyecektir. İfanın gerçekleşmesi vekalet akdinin sona ermesi sonucunu doğurur. Bu halde, yani dikkat, özen veyahut sadakat yükümlülüğünün ihlali vekilin iş görme borcu tazminat borcuna dönüşür¹⁰⁹.

Vekalet verenin, vekilin ifasından sonra başka bir işi aynı vekile yaptırmak istemesi halinde yeni vekalet akdi yapılması gerekir. Zira ilk vekalet akdinde belirlenen iş yapıldığı için o vekalet akdi hukuken sona ermiştir. Dolayısıyla ortada devam eden bir vekalet akdi bulunmadığından önceki vekalet akdine dayanarak yapılan işlem vekaletsiz iş görme olarak karşımıza çıkar¹¹⁰.

2.2. İbra

İbra, yapılan bir akitle alacaklının alacağından kısmen veya tamamen vazgeçmesidir¹¹¹. Uygulamada varlığına rağmen e. BK’da yer almayan ibra, TBK’nın yürürlüğe girmesiyle kanun hükmü haline getirilmiştir. TBK’nın 132. maddesinde “*Borcu doğuran işlem kanunen veya taraflarca belli bir şekle bağlı tutulmuş olsa bile borç tarafların şekle bağlı olmaksızın yapacakları ibra sözleşmesiyle tamamen veya kısmen ortadan kaldırılabilir.*” hükmüyle düzenlenmiş olup tarafların kendi rızalarıyla borcu ortadan kaldırmaları anlamına gelmektedir¹¹².

Kanun hükmü ibra için herhangi bir şekil şartı öngörmemiştir. Kanun koyucunun bu konuda bir şart getirmemesi nedeniyle bir işlem resmi şekilde yapılsa dahi sözlü olarak ibrası mümkündür¹¹³. Aksi belirtilmedikçe kural olarak ibra borcun tamamı için yapılmış sayılır. Ayrıca alacaklı ibrayla birlikte faiz hakkını saklı tuttuğunu belirtmediği müddetçe asıl alacak sona erdiğinden borca ilişkin faiz alacağı da sona erecektir. Bu halde, borç ve borç ilişkisi sona ermektedir. Bu hususta 2011 yılında

¹⁰⁸Eren, (BHÖH),s.756; Çetiner/Furrer/Müller-Chen, s.678.

¹⁰⁹Kılıçoğlu, s.536; Özkaya, s.837.

¹¹⁰Özkaya, s.837.

¹¹¹Hatemi/Gökyayla, s.347; Ünlütepe, s.299.

¹¹²Özer Seliçi, **Borçlar Kanunu’na Göre Sözleşmeden Doğan Sürekli Borç İlişkilerinin Sona Ermesi**, İstanbul, 1977, s.104; Çetiner/Furrer/Müller-Chen, s.679; Hatemi/Gökyayla, s.350; Yıldırım, s.308; Ünlütepe, s.300.

¹¹³Eren, (BHG), s.1439; Oğuzman/Öz, s.544.

verilen bir kararda¹¹⁴ Yüksek Mahkeme ibraname ile tarafların birbirlerini ibra ettiğini, davacı yanın ibranameyi kabul ettiğini, borcun başka bir dayanağının olduğu iddiasını ispatlayamadığından bahisle ibra ile taraflar arasındaki ticari ilişkinin bittiğini ifade etmiştir.

Sadece borç ve borç ilişkisi değil TBK'nın 131. Maddesinin ilk fıkrası uyarınca borca bağlı olarak rehin, faiz, kefalet ve cezai şart gibi buna bağlı hak ve borçlar da sona ermiş olur. Yüksek Mahkeme vermiş olduğu bir kararında¹¹⁵ şu hükmü kurmuştur;

“6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 131.maddesinde asıl borca bağlı hak ve borçların sona ermesi düzenlenmiş olup, bu maddeye göre, asıl borç ifa ya da diğer bir sebeple sona erdiği takdirde, rehin, kefalet, faiz ve ceza koşulu gibi buna bağlı hak ve borçlar da sona ermiş olur. İşlemiş faizin ve ceza koşulunun ifasını isteme hakkı sözleşmeyle veya ifa anına kadar yapılacak bir bildirimle saklı tutulmuş ise ya da durum ve koşullardan saklı tutulduğu anlaşılıyorsa, bu durumda faizler ve ceza koşulu istenebilir. Borcu sona erdiren hallerden biri olan ibra sözleşmesini düzenleyen 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 132.maddesine göre ise, borcu doğuran işlem kanunen veya taraflarca belli bir şekle bağlı tutulmuş olsa bile borç, tarafların şekle bağlı olmaksızın yapacakları ibra sözleşmesiyle tamamen veya kısmen ortadan kaldırılabılır.”

Önemle şunu belirtmek gerekir; ibra, alacak hakkından feragatten farklı bir hukuki niteliktedir. Alacaktan feragat, tek taraflı yenilik doğuran bir haktır. Bu hakkın kullanılması karşı tarafın iradesine bağlı değildir. Ancak ibra iki taraflı yapılan bir anlaşmadır¹¹⁶. İbranın hüküm doğurabilmesi için borçlunun ibrayı kabul etmesi gerekmektedir. Aksi halde borç devam edecektir.

Vekalet akdi bakımından ibra da borcu ve borç ilişkisini sona erdiren sebeplerden biridir¹¹⁷.Vekilin vekalet veren adına elde ettiklerini verme borcu vekalet

¹¹⁴Yargıtay 19. Hukuk Dairesi, 2011/9463 Esas, 2011/1877 Karar, 09.02.2012 Tarih sayılı ilam, Kaynak: E-uyar İçtihat Programı, e.t.:18.04.2020.

¹¹⁵Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 2016/8093 Esas, 2018 /2609 Karar, 03.04.2018 Tarih sayılı ilam, Kaynak: E-uyar İçtihat Programı, e.t.:01.11.2019.

¹¹⁶Çetiner/Furrer/Müller-Chen, s.680; Hatemi/Gökyayla, s.347; Nomer, s.300; Eren, (BHGH), s.1440.

¹¹⁷Özkaya, s.837; Hatemi/Gökyayla, s.350.

veren tarafından ibra yoluyla ortadan kaldırılabılır. Bu halde vekalet akdi sona erer. Keza vekalet verenin ücret ve masraf ödeme gibi borçları da vekil tarafından ibra edilerek vekalet akdi sona erdirilebilir. Vekalet akdi tarafların ibralarıyla sona ermiş sayılır.

2.3. Yenileme

Yenileme kavramı borçlar hukukunda yeni bir borçla mevcut borcun sona ermesi anlamına gelmektedir. Türk Borçlar Kanunu 133.maddesi “*Yeni bir borçla mevcut bir borcun sona erdirilmesi, ancak tarafların bu yöndeki açık iradesi ile olur.*” diyerek yenilemenin hukuki sonuç doğurması için ancak tarafların açık iradeleriyle olması gerektiğini ifade etmektedir. Aksi halde yenileme sonuç doğurmayacaktır. Yenilemenin açık irade olmadan sonuç doğurmayacağına ilişkin Yüksek Mahkeme şu şekilde bir karar vermiştir:

“Ancak, TBK’nın 133.maddesinde açıkça düzenlendiği üzere yeni bir borçla mevcut bir borcun sona erdirilmesi, ancak tarafların bu yöndeki açık iradesi ile olur. Özellikle mevcut borç için bir kambyo taahhüdünde bulunulması veya yeni bir alacak senedi ya da yeni bir kefalet senedi düzenlenmesi, tarafların açık yenileme iradeleri olmadıkça yenileme sayılmaz. Davacı vekili, dava dilekçesinde ve aşamalarda açıkça takip konusu borcun ödendiğini savunmuş, borcun yenilendiğine ilişkin bir iddia ya da savunmada bulunmamıştır. Davacı vekili, aşamalarda ipotek konusu borç için davalıya bir bono verildiğini ve buna ilişkin 28.8.2008 tarihli sözleşme düzenlediklerini bildirmiş ise de bu senedin düzenlenmesi tek başına TBK’nın 133.maddesi anlamında borcun yenilenmesi anlamına gelmez. TBK’nın 133.maddesi gereğince borcun yenilendiğinin kabulü için tarafların açık yenileme iradeleri gerekmektedir. Dosyada mevcut iddia, savunma ve açıklamalardan dava konusu ipotek borcunun yenilenmesi için tarafların açık yenileme iradesinin bulunduğu kabul edilemez. Bu nedenle mahkemece, davanın

reddine karar verilmesi gerekirken yazılı gerekçe ile istemin kabulüne karar verilmesi doğru değildir.”¹¹⁸

Yüksek Mahkeme'nin “*Yenilemeden bahsedebilmek için; iki borç arasında bir fark olması, tarafların yenileme iradesiyle hareket etmesi, yeni bir borç meydana getirirken eskisini ortadan kaldırma iradesinin ortaya konulması gerektiğini*” kararı¹¹⁹ tarafların yenileme iradeleriyle birlikte iki edimin birbirinden farklı olması gerektiğini belirtmektedir¹²⁰.

Yenilemeyle birlikte eski borçlar sona erer ve yeni bir borç meydana gelir¹²¹. Varsa önceki borca bağlı rehin, kefalet, faiz ve ceza koşulu gibi fer'i hak ve borçlar da sona ermiş olur.

Vekalet akdinde vekilin görevi işi görme, yapma borcudur. Borcun niteliği bu akdin sona ermesi için yenileme yolunu seçmeyi zorlaştırmaktadır. Elbette bu durum hukuken imkânsız da değildir. Ancak uygulamada tek taraflı irade beyanıyla bir akdin fesih imkânı mevcutken tarafların karşılıklı anlaşarak akdi birlikte sona erdirmesinin vekalet akdi açısından pratik bir faydası yoktur¹²².

2.4. Alacaklı Ve Borçlu Sıfatlarının Birleşmesi

Bir borç ilişkisinin mevcut olabilmesi için en az iki kişinin mevcut olması gerekmektedir. Zira kişinin kendine borçlu olması yahut kendinden alacaklı olması hukuken mümkün değildir. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 2011 tarihli kararında¹²³ “*İlke olarak, hukuken geçerli bir borç ilişkisinin bulunabilmesi için alacaklı ve borçlu olmak üzere iki tarafın varlığı aranmaktadır. Bu ilkenin doğal sonucu ise, alacaklısı ve borçlusu aynı olan bir borç ilişkisinin düşünülemeyeceğidir.*

¹¹⁸Yargıtay 6. Hukuk Dairesi, 2015/10270 Esas, 2015/713 Karar, 09.02.2016 Tarih, Kaynak: E-uyar İçtihat Programı, e.t.:01.11.2019.

¹¹⁹Yargıtay 12. Hukuk Dairesi, 2015/4769 Esas, 2015/15438 Karar, 04.06.2015 Tarih, Kaynak: E-uyar İçtihat Programı, e.t.:18.04.2020.

¹²⁰Kılıçoğlu, s.842; Hatemi/Gökyayla, s.352; Yıldırım, s.309, Eren, (BHG), s.1433; Nomer, s.305.

¹²¹Çetiner/Furrer/Müller-Chen, s.681; Eren, (BHG), s.1431; Oğuzman/Öz, s.556, Kılıçoğlu, s.839; Ünlütepe, s.301.

¹²²Özkaya, s.838.

¹²³Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 2011/17-13 Esas, 2011/191 Karar, 15.04.2011 Tarih, Kaynak: Kazancı İçtihat Programı, e.t.:17.04.2020.

Aynı doğrultuda Bkz. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 2006/21-365 Esas, 2006/467 Karar ve 21.06.2006 Tarihli ilamı, Kaynak: Kazancı İçtihat Programı, e.t.:17.04.2020.

Aynı doğrultuda Bkz. Yargıtay 17. Hukuk Dairesi'nin 2012/13313 Esas, 2013/3070 Karar ve 07.03.2013 Tarihli ilamı Kaynak: Kazancı İçtihat Programı, e.t.:17.04.2020.

Aksi düşünce, bir kimsenin kendi alacağıının borçlusu olması sonucunu doğurur ki bunun kabulüne olanak bulunmamaktadır.” Ancak en az iki kişi ile kurulan bu borç ilişkilerinde kimi zaman tarafların sıfatları bir kişide birleşebilmektedir. İşte böyle bir durumda yani bir borç ilişkisindeki borçlu ve alacaklı sıfatlarının aynı kişide toplanması o borcu ve borç ilişkisini sona erdirmektedir¹²⁴.

Türk Borçlar Kanunu'nun 35. maddesi alacaklı ve borçlu sıfatının birleşmesini düzenlenmiştir. Buna göre *“Alacaklı ve borçlu sıfatlarının aynı kişide birleşmesi ile borç sona erer.”* denilerek alacaklı ve borçlu sıfatının birleşmesinin borcu ve borç ilişkisini sona erdireceği belirtilmiştir¹²⁵. Alacaklının borçluya mirasçı olması yahut bunun tam tersi olması durumunda ölümle birlikte alacaklı ve borçlu sıfatları birleşmiş olur. Bu halde borç sona erer. Yargıtay 12. Hukuk Dairesi, 2015/11023 Esas, 2015/28075 Karar, 13.11.2015 Tarih sayılı ilamında¹²⁶ *“takip borçlusunun ölümüyle mirasın ½ oranında takip alacaklısıyla itiraz eden kişiye intikal ettiğine göre, alacaklının alacaklı ve borçlu sıfatının birleşmesi nedeniyle miras hissesi oranında borcu sona ermiştir. O halde takip konusu alacağın, takip alacaklısının miras hissesi oranında sona erdiği dikkate alınarak bu miktar üzerinden itirazın kabulüne karar verilmesi gerekirken tümünden reddi yönünde hüküm tesisi isabetsizdir.”* denilerek durum net bir biçimde ortaya konulmuştur.

Alacaklı ve borçlu sıfatının birleşmesiyle sona eren şey iş görme edimi değil bir haktır. Vekalet akdinde vekilin borcunun bir iş görme borcu olması nedeniyle alacaklı ve borçlu sıfatının birleşmesi kural olarak bu akdi ortadan kaldırmayacaktır¹²⁷. Bu durumun tek istisnası vekalet akdi taraflarının birbirlerine külli halefiyet ilkesiyle bağlı

¹²⁴Mustafa Alper Gümüş, **Alacaklı Ve Borçlu Sıfatının Birleşmesi (TBK m.116)**, Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.7, S.2, 2008, s.30; Kenan Tunçomağ, **Türk Borçlar Hukuku, Cilt I, Genel Hükümler**, İstanbul, 1976, s.1195; Çetiner/Furrer/Müller-Chen, s.683; Erdoğan s.188; Nomer, s.307; Eren, (BHGH), s.1436; Hatemi/Gökyayla, s.354; Ünlütepe, s.302-303.

¹²⁵İsmail Atamulu / Emre Köroğlu, **Türk Borçlar Hukukunda Alacaklı Ve Borçlu Sıfatlarının Birleşmesi Sebebiyle Borcun Sona Ermesi**, Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.8 S.1, s.20 Oğuzman/Öz, s.556, Kılıçoğlu, s. 846; Eren, (BHGH), s.1437; Yıldırım, s.310.

¹²⁶Aynı görüşte bkz. *“davacı, davalının eşi oğlu çocukları bulunmadığı için ölümü ile mirası davalı kocasıyla kardeşlerine kalmıştır. Davalı bu davada bir yandan nafaka borçlusunu, öbür yandan ise ölen eşinin mirasçısı olarak alacaklı durumda olup şahsında alacaklılık ve boşluk sıfatı birleştiği için miras payı oranında borç kendiliğinden düşer. Öyleyse mahkeme şey yapılacak iş dava günü ile ölüm tarihi arasındaki süre içinde birikmiş nafaka tutarı hesaplanarak davalıda alacaklı ve borçlu sıfatı birleşti cihetle sadece davacıların miras payına düşenin ödetilmesine karar vermekten ibarettir. Buna rağmen alacağım tümünün davadan alınmasına karar verilmesi usul ve kanuna aykırıdır.”* Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, Yargıtay 2.Hukuk Dairesi, 1974/2936 Esas, 1974/2795 Karar, 06.05.1974 Tarih, Kaynak: Sinerji İçtihat Programı, e.t.:17.04.2020.

¹²⁷Tandoğan, s.611.

olduğu durumlardır¹²⁸. Külli halefiyet; kişinin bir başkasının bütün alacaklarına ve borçlarına, haklarına sahip olmasıdır¹²⁹. Vekalet verenin vekilin mirasçısı olması durumunda vekilin ölümü yahut bunun tam tersinin olduğu durumda mirasçı miras bırakanın tüm hak ve borçlarına haiz olacağından aralarındaki vekalet akdi sona erer. Aynı şekilde ticari hayatta vekalet akdinin mevcut olduğu ve külli halefiyet ilkesinin gerçekleştiği durumlarda da vekalet akdi sona ermektedir¹³⁰.

2.5. İfa İmkânsızlığı

2.5.1. Genel Olarak

Borcu ve borç ilişkisini sona erdiren hallerden biri de ifanın imkânsız hale gelmesidir. TBK'nın 136 ile 138. maddeleri arasında düzenlenmiştir. Kanun 136.madde "*Borcun ifası borçlunun sorumlu tutulamayacağı sebeplerle imkânsızlaşırsa, borç sona erer.*" diyerek ifanın hangi hallerde borcu sona erdireceğini ifade etmiştir. Buna göre borçlunun sorumlu tutulamayacağı nedenlerden dolayı borcun ifasının imkansızlaşması borcu sona erdirecektir¹³¹.

2.5.2. Tarafların İmkansızlığa Etkisi ve Sonuçları

Türk Borçlar Kanunu'nun *borcun ifa edilememesi* başlıklı 112.maddesiyle ifa imkansızlığı hükmünü içeren 136.maddesi birlikte incelendiğinde şu sonucu rahatlıkla söyleyebiliriz; Akdin kurulmasının ardından borcun aynen ifasının imkânsızlaşması sonrasında alacaklının aynen ifa talebi artık mümkün değildir¹³². Borçlunun borcunun aynen ifasının imkânsız hale gelmesinde borcun aynen ifasının devam edip etmediği yönünden tarafların kusurunun olup olmadığı farklılık göstermez. Aynen ifa bakımından imkânsızlık halinde borç sona erer. Ancak oluşacak zarar ve buna bağlı

¹²⁸Özkaya, s.838.

¹²⁹Ahmet M. KILIÇOĞLU, **Türk Borçlar Hukukunda Kanuni Halefiyet**, 1. Baskı, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, s.4; Yasemin Maraşlı Dinç, **Miras Hukukunda Külli Halefiyet İlkesi**, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi YL Tezi, 2020, s.3.

¹³⁰Külli halefiyet ilkesi ticaret hukukunda kendisini TTK m.136/f.4'te bulunan "*Birleşmeyle, devralan şirket devrolunan şirketin malvarlığını bir bütün halinde devralır...*" hükmü ve m.153'teki "*Tescil anında devrolunan şirketin bütün aktif ve pasif kendiliğinden devralan şirkete geçer*" cümlelerinde göstermektedir. Birleşmeyle infisah eden ortaklığın hak ve borçlarının, malvarlığının hiçbir işlem gerekmeksizin kendiliğinden devralan ortaklığa geçmesine külli halefiyet denilmektedir.

¹³¹Hatemi/Gökyayla, s.355; Oğuzman/Öz, s.560; Yıldırım, s.310, Nomer, s.241.

¹³²Eren, (BHG), s.1174; Hatemi/Gökyayla, s.286; Ünlütepe, s.248.

olarak tazmin yükümlülüğü imkansızlığa neden olan taraf bakımından farklılık gösterecektir.

İfa imkansızlığının bahsedildiği 136. maddenin ikinci fıkrasında; *“karşılıklı borç yükleyen sözleşmeler de imkânsızlık sebebiyle borçtan kurtulan borçlu, karşı taraftan almış olduğu edimi sebepsiz zenginleşme hükümleri uyarınca geri vermekle yükümlü olup henüz kendisine ifa edilmemiş olan edimi isteme hakkını kaybeder.”* denilmektedir. Görülmektedir ki taraflardan her ikisine de borç yükleyen akitlerde taraflardan birinin borcunun imkânsızlaşmasıyla akit sona ererse ifası imkansızlaşan taraf daha önce karşı taraftan aldığı alacakları geri vermekle yükümlüdür. Aksi halde sebepsiz zenginleşme hükümleriyle sorumlu olacaktır. Yüksek Mahkemenin vermiş olduğu kararlar da bu doğrultudadır. Nitekim Yargıtay 23. Hukuk Dairesinin 2015/9406 Esas, 2015/2044 Karar ve 06.07.2017 Tarih sayılı ilamında¹³³; edimin mücbir sebep nedeniyle ifasının imkânsız hale gelmesinin, tarafların birbirlerinden elde ettiği kazanımları sebepsiz zenginleşme hükümleri uyarınca geri vermesi gerektiğini belirtmiştir.

İfa imkansızlığı tarafların kusuru olmadan geçici süreyle imkânsız hale gelirse borçlunun mümkünse ifa sorumluluğu ertelenebilir. Geçici imkansızlığın ortadan kalkmasıyla borçlu aynen ifayı yerine getirerek borcundan kurtulur. Şayet alacaklı geçici imkânsızlık ortadan kalkınca geç ifayı kabul etmezse temerrüde düşmüş olur¹³⁴. Tarafların kusuru olmadan geçici imkânsızlık halinde kusur olmadığı müddetçe borçlunun tazmin sorumluluğu söz konusu değildir. İmkansızlığın ortadan kalkmasına kadar geçen bu süreçte alacaklının zarar tazmin talebiyle akdi sona erdirmesi mümkün değildir.

2.5.2.1. Borçlunun İmkansızlığa Neden Olması

Türk Borçlar Kanunu'nun 112.maddesi borçlunun imkansızlıkta kusuru olmadığını ispatlaması gerektiğini belirtmiş, aksi halde alacaklının zararını karşılaması gerektiğini ifade etmiştir. Bu bağlamda kanun hükmü borçluya kusuru bakımından ispat yükü ve buna bağlı olarak tazmin sorumluluğu getirmiştir¹³⁵.

¹³³Yargıtay 23. Hukuk Dairesi, 2015/9406 Esas, 2015/2044 Karar, 06.07.2017 Tarih
Kaynak: E-uyar İçtihat Programı, e.t.:01.11.2019.

¹³⁴Rona Serozan, **İfa, İfa Engelleri, Haksız Zenginleşme**, Filiz, 1994, s.221.

¹³⁵Hatemi/Gökayla, s.294; Nomer, s.248; Eren, **(BHGH)**, s.1199; Ünlütepe, s.245.

İfa imkansızlığının borçlunun kusuruyla geçici süreliğine olması halinde geçici engel kalktıktan sonra alacaklının ifayı isteyip istememesine göre sonuç ve sorumluluk değişmektedir. Şayet alacaklı geç ifayı kabul ederse borçlu aynen ifayla birlikte borcundan kurtulur ancak gecikme tazminatı yönünden sorumluluğu söz konusu olur. Ancak alacaklı isterse ifadan vazgeçip akitten dönerek oluşan imkânsızlık sürekli imkansızlıkmişçasına borçludan tazminat talep etme hakkına sahiptir.

2.5.2.2. Alacaklının İmkansızlığa Neden Olması

Kimi durumlarda ifanın imkânsız hale gelmesi alacaklının kusurundan kaynaklanabilmektedir. İfa imkansızlığına alacaklının sebebiyet vermesi halinde uygulanacak hüküm TBK’da açıkça gösterilmemiştir. Ancak doktrin görüşü bu durumda borçlunun borcunu tam ifa etmiş gibi değerlendirilmesi ve alacaklının borçluya bu ifa karşılığında bir yükümlülüğü varsa bunu yerine getirmesi, borçlunun oluşabilecek zararını gidermesi gerekeceği değerlendirilmektedir¹³⁶.

İfa imkansızlığı alacaklının kusuru nedeniyle geçici süreliğine söz konusu olursa bu halde alacaklının temerrüde düştüğü anlamına gelir. Buna bağlı olarak borçlunun alacaklının temerrüdü halinde mevcut haklarını kullanım olanağı doğar.

2.5.2.3. Tarafların İmkansızlığa Neden Olmamaları

Taraflar oluşan imkansızlığa neden olmamalarına rağmen imkânsızlık halinde doğacak zarara kimin katlanacağını akitle belirlemiş olabilirler. Akitte böyle bir hüküm yoksa Türk Borçlar Kanunu 136.madde hükmü doğrultusunda borçlunun borcundan kurtulacağı, alacaklıya karşı bir sorumluluğunun olmayacağını belirtmek gerekir. Elbette ifanın imkansızlaşması halinde borçlunun imkansızlaşmayı alacaklıya derhal bildirim yükümlülüğü bulunmaktadır¹³⁷. Aksi halde borçlu imkansızlaşmayı alacaklıya bildirmezse yahut zararın artmaması için gerekli tedbirleri almazsa meydana gelecek zararları tazmin etmek zorundadır.

2.5.2.4.Vekalet Akdinde Borcun İmkansızlaşması

¹³⁶Serozan, İfa, § 13; Oğuzman/Öz, s.372.

¹³⁷Rona Serozan / Başak Baysal / Kerem Cem Sanlı, **Serozan Borçlar Hukuku Genel Bölüm**, On İki Levha, İstanbul, 2022, s.223; Hatemi/Gökyayla, s.359.

Vekalet akdinde vekilin iş görme borcunun imkânsızlaşması vekalet akdini sona erdirmektedir¹³⁸. Vekalet verenin arabasını satması için vekile vekalet vermesinin ardından aracın kaza yaparak kullanılmaz hale gelmesi, dava için avukatla akit imzalanmasının ardından avukatın kaydının baro levhasından silinmesi gibi durumlarda vekalet akdi imkânsızlık nedeniyle sona ermektedir. İfanın imkansızlaşması nedeniyle alacaklıda oluşabilecek zararda vekilin iş görme borcunu yerine getirirken kusurlu olup olmadığına bakmak gerekir.

İfanın imkansızlaşmasında vekilin kusuru söz konusuysa vekalet verenin vekile karşı tazminat hakkı ortaya çıkacaktır. Avukatın, Avukatlık Kanunu'na aykırı fiillerinden dolayı baro levhasından çıkarılması nedeniyle duruşmaya girememesi zarar gören alacaklının tazminat hakkı doğacaktır. Aynı şekilde vekalet verenin avukata süresi içerisinde vekaletname çıkarmaması nedeniyle duruşmaya girememesi vekalet verenin kusuru olduğundan oluşacak zarardan alacaklı vekalet veren sorumlu olup borçlunun tazmin sorumluluğu doğmayacaktır. Buna karşılık ameliyat öncesinde hastanın kalp krizi geçirerek ölmesi nedeniyle ameliyatı gerçekleştiremeyen doktorun borcunu ifa etmesinin imkansızlaşmasında bir kusuru bulunmadığından tazmin sorumluluğu olmayacaktır.

2.6. Takas

Türk Borçlar Kanunu 139.maddesi uyarınca borcu ve borç ilişkisini sona erdiren sebeplerden biri de takastır. Hükümde; *“İki kişi, karşılıklı olarak bir miktar para veya Özdeş diğer edimleri birbirine borçlu oldukları takdirde her iki borç muaccel ise her biri alacağını borçluya takas edebilir.”* denilerek takasla borçtan kurtulmanın mümkün olduğunu belirtmektedir. Bozucu yenilik doğuran bir hak olan bu işlem beyanla birlikte sonuç doğurmuş olur¹³⁹.

¹³⁸Tekben, s.209.

¹³⁹Fatih Karamercan, **Borçlar Hukukunda Takas**, Medipol ÜHF Dergisi S.5 Bahar 2018. s.271, Eren, (BHGH), s.1443; Oğuzman/Öz, s.574; Hatemi/Gökyayla, s.362; Nomer, s.302.

Aynı doğrultuda Bkz. Yargıtay 7. Hukuk Dairesi'nin 2016/2363 Esas, 2016/4913 Karar ve 01.03.2016 Tarih sayılı, Kaynak: Sinerji İçtihat Programı, e.t.:17.04.2020.

2.6.1. Takasın Şartları

Takasla borç ve borç ilişkisinin sona ermesi mümkündür. Ancak bunun için birtakım unsurlar söz konusudur. Bu unsurlar gerçekleşmeden takas yoluyla borç ilişkisinin sona ermesi mümkün değildir.

2.6.1.1. İki Tarafa Da Borç Yükleyen Bir Akit Olmalı

Takas beyanının kullanılabilmesi için yapılan anlaşmanın tam iki tarafa da borç yüklemesi gerekmektedir¹⁴⁰. Tek taraflı borç ilişkisinde takasla borcun sona erdirilmesi hukuken mümkün değildir. Gerçekten bir bağışlama akdinde bağışlama borcu altına giren kişinin alacaklıdan bir alacağı bulunmadığı için takasla borcundan kurtulamayacaktır. Taraflar takasa ancak akdin hem alacaklısı hem borçlusu oldukları durumda başvurabilirler.

2.6.1.2. Tarafların Edimleri Benzer Olmalı

TBK'nın 139.maddesinin "*miktar para veya özdeş diğer edimleri*" ifadesi takasta benzer edimlerin olması şartını getirmektedir. Edimlerin birbirlerinin yerine geçmesini zorunluluk gören bu hükümde alacaklının para borcuna karşılık borçlunu bir hakkın devrini takas yoluyla gerçekleştirip borçtan kurtulamaz. Her iki tarafın borcunun aynı cins olması gerekmektedir.

Tarafların edimlerinin aynı cins olması hususunun tek istisnası TBK'nın 99.maddesinin 2.fıkrasıdır. "*ülke parası dışında başka bir para birimi ile ödeme yapılması kararlaştırılmışsa sözleşmede aynen ödeme veya buna anlama gelen bir ifade bulunmadıkça borç ödeme günündeki rayiç üzerinden ülke parasıyla da ödenebilir.*" denilerek takas konusu edimin yabancı para olmasına rağmen Türk Lirası ile ödenmesinin borç ödemesi olarak kabul edilebileceğini ifade etmektedir¹⁴¹.

¹⁴⁰Çetiner/Furrer/Müller-Chen, s.686; Hatemi/Gökyayla, s.363; Eren, (BHGH), s.1445; Ünlütepe, s.305.

¹⁴¹Oğuzman/Öz, s.578; Yıldırım, s.314, Çetiner/Furrer/Müller-Chen, s.687; Nomer, s.304; Eren, (BHGH), s.1446; Hatemi/Gökyayla, s.364.

2.6.1.3. Alacakların İfası Mümkün Olmalı

Kanun hükmü “*her iki borç muaccel ise*” diyerek takasın yapılabilmesi için alacakların muaccel olması gerektiğini ifade etmiştir. Ancak doktrinde bu hükmün çok doğru olmadığı tartışılmakla buradan anlaşılması gereken kuralın takas beyanında bulunacak kişinin alacağıının muaccel, diğer alacağınsa ifasının mümkün olmasını yeterli görmekte-dirler¹⁴². Gerçekten kanunun ruhu göz önünde tutulduğunda takas beyanında bulunmayan tarafın borcunun muaccel olmasını aramak çok doğru olmayacaktır. Kuşkusuz bu durum kanunun uygulanmasını oldukça zorlaştıracaktır.

Takas beyanın yapılabilmesi için beyanda bulunacak alacağın muaccel olması, diğer alacağıının en azından ifa edilebilir olması takas beyanının geçerliliği açısından yeterlidir¹⁴³.

2.6.1.4. Önceden Bu Hakkından Feragat Edilmemiş Olmalı

TBK'nın 145. maddesi borçlunun önceden takas hakkından feragat etmesinin önünü açmıştır. Bu hakkını kullanan taraf için diğer şartlar gerçekleşse bile takastan faydalanmak mümkün değildir¹⁴⁴.

Bu hükümle taraflara takas konusunda sözleşme serbestisi getirilmiştir. Böylelikle taraflar yaptıkları akitlerde takas hakkının kullanılıp kullanılmayacağını önceden belirleyebileceklerdir. Ancak bu hususta kanundaki iki hüküm takastan feragat konusunda sınırlama getirmiştir. Taksitli satışlar açısından kanunun 257.maddesi ve kira akdi açısından kanunun 326.maddesi tarafların önceden takas hakkından feragat edemeyeceklerini ifade etmektedir.

2.6.1.5. Takas Hakkının Kullanımı Yasal Olarak Engellenmemiş Olmalı

Kanun koyucu kimi durumlarda tarafları korumak için takas beyanında bulunmayı ya engellemiş yahut alacaklının rızasını aramıştır. Bu şartlar; tevdi edilmiş

¹⁴²Hüseyin Murat Develioğlu, **Takas**, 2. Baskı, Vedat, 2012, s.141; Aral, s.65; Oğuzman/Öz, s.579; Çetiner/Furrer/Müller-Chen, s.688.

¹⁴³Hatemi/Gökyayla, s.364; Oğuzman/Öz,s.578; Ünlütepe, s.304; Eren, **(BHGH)**, s.1447.

¹⁴⁴Çetiner/Furrer/Müller-Chen, s.690; Hatemi/Gökyayla, s.365; Eren, **(BHGH)**, s.1448.

eşyanın geri verilmesi yahut bedeline ilişkin, haksız olarak alınmış veya aldatma sonucunda alıp konulmuş eşyanın geri verilmesi yahut bedeline ilişkin ve nafaka yahut işçi ücreti gibi borçlunun ve ailesinin bakımı için zaruri olup özel niteliği gereği doğrudan alacaklıya verilmesi gereken alacaklar olmak üzere üç tanedir. Bu alacaklarda takas hakkının kullanılabilmesi için alacaklının rızasını aramaktadır. Aksi halde takas mümkün değildir¹⁴⁵.

Ayrıca 1136 s. Avukatlık Kanun'unun 164. maddesinin 5. fıkrası; "*Dava sonunda, kararlar tarifeye dayanılarak karşı tarafa yüklenecek vekalet ücreti avukata aittir. Bu ücret iş sahibinin borcu nedeniyle takas ve mahsup edilemez, haciz edilemez.*" hükmünü içermektedir. Bu hükümle birlikte vekalet ücreti açısından takas beyanı mümkün değildir.

2.7. Zamanaşımı

Kanun koyucu alacaklının borçluya karşı alacak hakkını kullanabilmesi için yasada bir süre öngörmüştür. Şayet yasada belirtilen bu süreler içerisinde alacaklı kendisine verilen bu hakkı kullanmazsa süresinin sona ermesiyle alacaklı alacağını talep etme hakkını kaybeder. Zamanaşımı ise, alacağın muaccel hale gelmesinden kanunda belirtilen bu sürenin sona ermesine kadar geçen süre olarak tanımlanabilir¹⁴⁶. Türk Borçlar Kanunu 146.maddesinde aksi haller ayrık olmak üzere her alacağın 10 yıllık zamanaşımına tabi olduğu belirtilmiştir. Kanunda aksi belirtilen haller haricinde 10 yıl boyunca talep edilmeyen alacağın bu süreden sonra talep etme imkânı bulunmamaktadır. Zamanaşımı alacaklının alacağını talep etmesi için hukuki koruma sağlayan bir duvardır. Sürenin dolmasıyla adeta bu duvar yıkılır ve borçlunun borcunu ödememesi halinde alacaklının alacak hakkı artık hukuken korunmaz. Borçlu alacaklıya karşı zamanaşımı defini ileri sürerek borcu ifa etmekten kaçınabilir¹⁴⁷.

Zamanaşımıyla birlikte borç eksik bir borca dönüşür. Eksik borç; alacaklının alacağını elde edebilmek için dava hakkı olmadığı borç türüdür¹⁴⁸. Borçlunun borcu alacaklının zamanaşımı süresi içerisinde borcunu istememesi nedeniyle eksik borca

¹⁴⁵Eren, (BHGH), s.1449; Çetiner/Furrer/Müller-Chen, s.691.

¹⁴⁶Kocayusufpaşaoğlu/Hüseyin/Rona/Abdulkadir, s.46, Kılıçoğlu, s.482.

¹⁴⁷Hatemi/Gökyayla, s.366; Eren, (BHGH), s.1451 vd.; Yıldırım, s.321, Nomer, s.307 vd.; Ünlütepe, s.306 vd.

¹⁴⁸Gökhan Şahan, **Eksik Borçların İleri Sürülmesi**, Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, Y:8 S:15, Haziran, 2020 s.409-410, Kocayusufpaşaoğlu/Hüseyin/Rona/Abdulkadir, s.48.

dönüşür. Eksik borçta borçlu isterse borcunu ödeyebilir, istemezse borcu ödemekten kaçına bilir. Alacaklının takip yahut dava hakkı bulunmamaktadır¹⁴⁹.

Bu açıdan şunu belirlemek önemlidir; zamanaşımıyla birlikte borç ya da borç ilişkisi sona ermemekte yalnızca alacaklı alacağını talep etme hakkını kaybetmektedir. Zira borç da eksik borca dönüşerek varlığını devam ettirmektedir. Mahkemede görülen bir davada borçlu zamanaşımını ileri sürmedikçe hâkimin kendiliğinden göz önünde bulundurmaması borcun sona ermediğinin örneğidir.

Vekalet akdi hususunda TBK'nın 147.maddesi farklı bir süre belirlemiştir. Buna göre vekalet akdinden doğan alacaklar 5 yıllık zamanaşımına tabiidir. Vekalet akdi zamanaşımı nedeniyle sona ermeyecek olup vekalet akdinden doğan alacaklar 5 yıllık zamanaşımına tabiidir. Bu 5 yıllık zamanaşımı vekalet akdini yahut akitten kaynaklanan borcu sona erdirmeyecektir. Yalnızca alacaklının alacağını talep etme hakkı üzerinde hukuki korumayı sona erdirecektir.

Vekalet akdinde vekilin iş görme borcu karşılığında vekalet verenden bir alacak hakkının olması yahut vekilin iş görme borcu esnasındaki edindiklerini vekalet verene devretme borcu 5 yıllık zamanaşımına tabidir. Bu süre alacak hakkının muacceliyet tarihi itibarıyla işlemeye başlamaktadır. Sürenin geçmesiyle borç eksik borca dönüşür. Bu halde borcu zamanaşımına uğrayan tarafın zamanaşımı def'ini ileri sürme hakkı doğar.

¹⁴⁹Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 2017/2164 Esas, 2019/393 Karar ve 02.04.2019 Tarih sayılı ilamı (Çetiner/Furrer/Müller-Chen, s.693).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRK BORÇLAR KANUNU ÖZEL HÜKÜMLERİ ÇERÇEVESİNDE VEKALET AKDİNİN SONA ERME HALLERİ

1. Tek Taraflı Sona Erme Halleri

1.1.Genel Olarak

Vekalet veren; vekilin yapmasını istediği işi yapabileceğine, kişiliğine, mesleki bilgi ve becerisine, yeteneğine güvenerek kurduğu bu ilişkide işin tam veya istediği gibi yapılmadığını hissettiği, özen ve sadakat yükümlülüğünü ihlal ettiğinden şüphelendiği anda vekili azledebilmelidir¹⁵⁰.

Aynı şekilde vekil de verilen işin gerek etik gerekse mesleki etiketini, kişiliğini olumsuz yönde etkilediğini düşündüğü anda, yapması gereken işin vicdanına aykırı olduğu durumlarda yahut vekillik görevini devam ettirmenin mümkün olmadığını düşündüğü anda vekillik görevinden istifa etme hakkını kullanabilmelidir¹⁵¹.

Eski Borçlar Kanunu'nun 396.maddesinin ilk fıkrası vekillikten istifa ve vekaletten azil imkanının her zaman mümkün olduğunu ifade etmiştir. Sonrasında bu durum 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'nda da yerini "*Vekalet veren ve vekil, her zaman sözleşmeyi tek taraflı olarak sona erdirebilir. Ancak, uygun olmayan zamanda sözleşmeyi sona erdiren taraf, diğerinin bundan doğan zararını gidermekle yükümlüdür.*" hükmüyle almıştır. Nitekim Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 2013-74 Esas, 2013/1367 Karar ve 18.09.2013 tarihli ilamı da bu doğrultudadır¹⁵².

Azil ve istifanın yani tek taraflı sona erdirmenin hukuki niteliği konusunda doktrinde birbirinden farklı görüşler mevcuttur. Bir görüş¹⁵³ vekalet akdinin sona

¹⁵⁰Müge Ürem, "Madde 512", Hakan Tokbaş (Ed.), *Vekalet Sözleşmeleri Kısa Şerhi*, Aristo, İstanbul, 2017, s.148; Eren, (BHÖH),s.756; Akipek, s.239; Zevkliler/Gökyayla, s.646; Yavuz/Acar/Özen, s.674.

¹⁵¹ Özkaya, s.839; Aydoğdu/Kahveci, s.820; Aral/Ayrancı, s.434.

¹⁵²"*Vekalet sözleşmesinin diğer bir özelliği de güven unsurudur. Bu konuda pek çok makale olmakla birlikte <vekalet sözleşmesi karşılıklı güvene dayalı bir sözleşme olup, güven sözleşmesinin önemli bir özelliğini taşır. Bu nedenle taraflardan her biri sözleşmeyi her zaman feshedebilir> denilmekte ve bu hususta vurgu yapılmaktadır. Güven var ise, sözleşme devam eder, güven ilişkisi sarsılmış ise artık istifanın haklı olduğu kabul görmelidir.*"

¹⁵³Hüseyin Hatemi / Rona Serozan / Abdülkadir Arpacı, *Borçlar Hukuku Özel Bölüm*, İstanbul, 1992, s.432-433; Gediz Kocabaş, *Avukatlık Sözleşmesinin Haksız Azil Yoluyla Sona Ermesinin Avukatlık Ücretine Etkisi*, MÜHF HAD. C. 15. Sy.1-2, s.283; Sarı, s..81.

erdirmesinin fesih ya da dönme niteliğinde olduğunu ifade etmekte diğer bir görüş¹⁵⁴ ise tek taraflı sona erdirmenin geri alma olarak değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Tek taraflı sona ermenin fesih mi dönme mi olduğu akdin niteliği nedeniyle somut olaya göre farklılık gösterecektir. Zira vekilin iş görme borcunun ani edimli olması tek taraflı sona erdirme beyanını dönme olarak tanımlayacakken iş görme borcunun sürekli edimli olması ve ifaya başlanmış olması tek taraflı sona erdirme beyanını fesih olarak tanımlayacaktır. Sürekli edimli iş görme borcu bulunan vekilin ifaya başlamasından önce yapılacak tek taraflı sona erdirme beyanı da dönme olarak sayılacaktır. Bir diğer görüş¹⁵⁵ ise tek taraflı sona erdirmenin dönme ve fesihten farklı olduğunu, dönme ve fesihte diğer taraftan zararın tazmin imkânı bulunurken; tek taraflı sona erdirmede yalnızca uygun olmayan zamanda akdi tek taraflı sona erdirecek kişiden oluşacak zararın tazmini istenebileceğini bunun dışında zararın istenmesinin mümkün olmadığını belirterek akdin nevi şahsına münhasır olmasının burada da kendini gösterdiğini ifade etmektedir.

Tek taraflı sona erdirme hakkı taraflara Kanun tarafından verilmiştir. Bu haktan vazgeçilmesi mümkün değildir¹⁵⁶. Nitekim Yüksek Mahkeme de “*Vekalet sözleşmesi karşılıklı güvene dayalı bir sözleşme olup, güven akdin önemli bir özelliğini teşkil eder. Bu nedenle taraflardan her biri, sözleşmeyi her zaman feshedebilir. Yani vekaletten istifa ve azil BK. 396/1.maddesi gereği her zaman caizdir. O halde, istifa ve azil hakkından önceden feragati öngören veya zorlaştıran kararlarştırmalar geçersizdir. Bu nedenle, taraflar arasında düzenlenmiş bulunan sözleşmenin 8.maddesinin, az yukarıda açıklanan ilkelere aykırı hükmü de geçersizdir.*” diyerek¹⁵⁷ tek taraflı sona erme beyanının sınırlandırılmayacağı, bu amaçla yapılan akit hükümlerinin geçerli olmayacağı ifade edilmiştir.

Ancak bu hususta uygulamadan ve Yüksek Mahkeme kararlarından farklı olarak bir diğer görüşü de ifade etmek gerekmektedir. Doktrindeki bu görüşe göre¹⁵⁸; Kanun Koyucu kanunun emredici olmasını istediği hükümleri kesinlik belirterek ifade

¹⁵⁴Yavuz/Acar/Özen, s.673; Akıncı, s.57; Tandoğan, s.620-621; Bülter, s.7-8.

¹⁵⁵Öz Seçer, **Vekalet Sözleşmesinin Vekalet Özgü Sebeplerle Sona Ermesi**, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Özel Sayı, C:2 Y:2015,s.882; Emre Gökyayla, **Avukatlık Sözleşmesinin Avukatın Azil ve İstifasıyla Sona Ermesi**, Ankara, 2007, s.48; Tekben, s.24.

¹⁵⁶Akipek, s.75; Ürem, s.150; Aydoğdu/Kahveci, s.820; Zevkliler/Gökyayla, s.646; Özkaya, s.841; Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 1980/1600 Esas, 1980/6365 Karar, 15.05.1980 Tarih sayılı ilam, Kaynak: Sinerji İçtihat Programı, e.t.:30.12.2018.

¹⁵⁷Yargıtay 13. Hukuk Dairesi, 1997/7395 Esas, 1997/8923 Karar, 15.05.1980 Tarih sayılı ilam, Kaynak: Sinerji İçtihat Programı, e.t.:19.08.2020.

¹⁵⁸Sarı, s.112-113.

etmektedir. Bu ifadeler; “*edilebilir, yapılabilir, verilebilir*” gibi tarafa tercih hakkı sunan ifadelerden uzak “*edilir, edilemez, verilemez*” gibi kesinlik belirten kelimelerdir. İlgili 512.madde lafzında böyle bir kesinlik bulunmamaktadır. Aksine “*sona erdirebilir.*” diyerek tarafa bir tercih hakkının sunulduğu ifade edilmektedir.

Vekalet akdini sona erdirmek isteyen tarafın bu yönde bir irade beyanında bulunması hakkın kullanılması için yeterlidir. Bozucu yenilik doğuran bir hak olması nedeniyle sonuç doğurması için karşı tarafın kabul veya rızası gerekmez¹⁵⁹. Bu hususta beyanın açık yahut gizli olmasının bir önemi yoktur¹⁶⁰. Karşı tarafın bu irade beyanını öğrenmesi sonuç doğurması için yeterlidir¹⁶¹. Tek taraflı sona erme beyanının öğrenilmesine kadar geçen sürede diğer tarafın vekalet akdi nedeniyle yapmış olduğu işlemler beyanda bulunan için bağlayıcıdır¹⁶². Anlaşılmayacak şekilde yapılan azlin hukuki sonuç doğurması mümkün değildir. Tek taraflı sona erdirme beyanının bozucu yenilik doğurucu bir hak olması bu hakkın şarta bağlanamayacağı, beyanın geri alınamayacağı sonucunu da doğurmaktadır¹⁶³.

Akdi sona erdiren tarafın irade beyanının haklı bir sebebe dayanıp dayanmaması vekalet akdinin tek taraflı sona ermesinin sonuçları açısından farklılık gösterecektir. Kanun Koyucu haklı bir sebep ifadesini kullanırken bu kavramı açıklamamış yoruma açık bir şekilde bırakmıştır¹⁶⁴. Öğretide haklı bir sebep için akdin devamını çekilmez kılan önemli bir nedenin varlığını arayan bir görüş¹⁶⁵ olduğu gibi, yalnızca taraflar arasındaki güvenin sarsılmasını da haklı bir sebep için yeterli kabul eden bir görüş¹⁶⁶ bulunmaktadır.

1.2.Azil

Azil, vekalet verenin vekili vekalet konusu işten el çektirmesidir. Vekalet akdinde vekalet verenin vekili azletmesi için bir neden olmak zorunda değildir. Hiçbir

¹⁵⁹Şaban Kayıhan / Mustafa Ünlütepe, “**Vekalet Sözleşmesinin Kendine Özgü Sona Erme Sebepleri**”, FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi, S.3, 2014, s.184; Akipek, s.75; Ürem, s.149; Berberoğlu Yenipınar, s.59; Zevkliler/Gökyayla, s.647; Özkaya, s.840; Sarı, s.85; Seçer, s.884.

¹⁶⁰Sarı, s.85; Kayıhan/Ünlütepe; s.183.

¹⁶¹Seçer; s.885; Akıncı, s.62; Ürem, s.149;

¹⁶²Özkaya, s.844; Sarı, s.85; Akıncı, s.62,

¹⁶³Akıncı; s.60; Başpınar, s.257; Seçer, s.885; Zevkliler/Gökyayla, s.647; Özkaya, s.845.

¹⁶⁴Tekben, s.24; Günay, s.159.

¹⁶⁵Selahattin Sulh Tekinay / Sermet Akman / Haluk Burcuoğlu / Atilla Altop, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Filiz, İstanbul, 1993, s.967.

¹⁶⁶Sarı, s.171.

sebeup göstermeksizin vekalet verenin vekili azil yönündeki iradesi vekalet akdinin sona ermesi için yeterlidir¹⁶⁷. Kanun koyucunun azil yönündeki sınırlamayı geniş tutmasının amacı taraflar arasındaki güven ilişkisidir. Aralarında bulunan güven ilişkisinin zedelenmesi, vekilin iş yapmadaki dikkat, özen ve sadakat yükümlülüğünü ihlal edeceği endişesi azil için yeterlidir.

Azil tek taraflı bir işlemdir. Vekilin kabulüne ihtiyaç yoktur. İrade beyanının karşı tarafa ulaşmasıyla birlikte vekalet akdi sona erer. Vekilin azil iradesini öğrenene kadar yapmış olduğu işlemler vekalet akdi içerisinde yapılmış sayılmaktadır.

Vekalet verenin vekili azletmesinin sonuçları azlin haklı sebebe dayanıp dayanmamasına göre farklılık göstermektedir. Şayet azil haklı bir sebebe dayanıyorsa; vekil akit sonucundan beklediği menfaati elde edemez. Azledilene kadar yapmış olduğu işlemler karşılığında takdir edilecek bir ücrete hak kazanır. Vekilin azledilmesi haklı bir sebebe dayanmıyorsa, vekalet veren vekilin akit sonucunda elde edeceği kazanımları vekile ödemekle yükümlüdür. Aziz nedeniyle vekilin doğacak zararını vekalet verenin karşılaması gerekir.

Uygulamada azlin sıklıkla görüldüğü hallerden bir tanesi de avukatlık akdidir. Avukatlık mesleğinin dayanağını Avukatlık Kanunu'yla birlikte Türk Borçlar Kanunu'nun 502 ve devamı maddelerinde yer alan Vekalet Sözleşmeleri oluşturmaktadır. Avukata vekalet veren kişinin avukatına karşı duyduğu güvensizlik nedeniyle zarara uğradığı/uğrayacağını düşündüğü zaman vekalet ilişkisini sona erdirme imkanına sahip olmalıdır. İşte böyle durumlarda azil hakkını kullanarak vekalet akdini tek taraflı olarak sona erdirebilecektir.

Vekalet akdinin özel bir türü olan avukatlık akdi diğer vekalet akitlerine göre birtakım farklılıklar göstermektedir. Bu durum HMK'nın 81. Maddesi, AvK.'nın 41. ve 174.maddelerin hükümlerinden kaynaklanmaktadır. Özellikle azlin sonuç doğurması hususunda Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda Vekilin Azli Ve İstifası başlıklı 81.maddesinde "*Vekilin azli veya istifasının, mahkeme ve karşı taraf bakımından hüküm ifade edebilmesi için, bu konudaki beyanın dilekçeyle bildirilmesi veya tutanağa geçirilmesi ve gerektiğinde ilgisine yapılacak tebligat giderinin de peşin olarak*

¹⁶⁷Eren, s.756; Aydoğdu/Kahveci, s.820; Berberoğlu Yenipınar, s.46; Tekben, s.24; Ürem, 148.

ödenmesi zorunludur.” ifadesi yer almaktadır. Bu şekil şartı yerine getirilmeden yapılan azil hüküm doğurmayacaktır¹⁶⁸.

Aynı şekilde azlin sonuçları bakımından AvK.’nın 174. maddesine dikkat çekmek gerekmektedir. Madde hükmünde haklı bir sebep olmaksızın avukatın azli halinde avukatlık ücretinin tamamını vekalet verenden alabilecektir¹⁶⁹. Bu durum vekalet akdinin sebep göstermeksizin tek taraflı sona erdirme durumunun özel bir istisnasıdır. Vekalet veren ancak azlin avukatın kusur veya ihmalden kaynaklanması halinde avukatlık ücretini ödeme yükümlülüğünden kurtulmaktadır¹⁷⁰. Ancak belirtmek gerekir ki akdin kurulmasıyla azil tarihine kadar geçen sürede sonuçlanan işler için vekilin hakkaniyet gereği ücrete hak kazanacağı kabul edilmelidir. Aşağıdaki Yüksek Mahkeme Kararında;

“Buna göre avukat, üzerine aldığı işi özenle ve müvekkili yararına yürütüp sonuçlandırmakla görevli olduğu gibi, müvekkilinin kendisi hakkındaki güveninin sarsılmasına neden olacak tutum ve davranışlardan da titizlikle kaçınmak zorundadır. Aksi halde avukatına güveni kalmayan müvekkilin avukatını azletmesi halinde azlin haklı olduğunun kabulü gerekir. Gerçekten de avukat, görevini yerine getirirken gerekli özen ve dikkati göstermemiş, sadakatle vekaleti ifa etmemiş ise, müvekkilinin vekilini azli haklıdır. Avukatlık Kanunu’nun, 174.maddesinde, “Avukatın azli halinde ücretin tamamı verilir. Şu kadar ki, avukat kusur veya ihmalden dolayı azledilmiş ise ücretin ödenmesi gerekmez.” Hükmü mevcut olup, bu hükme göre azil işleminin haklı nedene dayandığının kanıtlanması halinde müvekkil avukata vekalet ücreti ödemekle yükümlü değildir. Avukat bu durumda ancak azil tarihi itibariyle sonuçlanıp, kesinleşen işlerden dolayı vekalet ücreti talep edebilir. Buna karşılık haksız azil halinde ise avukat, hangi aşamada olursa olsun, üstlendiği işin tüm vekalet ücretini talep etme hakkına sahiptir.”¹⁷¹

¹⁶⁸Berberoğlu Yenipınar, s.62;Özkaya, s.845; Yargıtay 1. Hukuk Dairesi 2018/2373 Esas, 2018/12662 Karar, 20.09.2018 Tarih sayılı ilam (Berberoğlu Yenipınar, s.73).

¹⁶⁹Kocabaş, s.287; Zevkliler/Gökyayla, s.648; Özkaya, s.844; Berberoğlu Yenipınar, s.46.

¹⁷⁰Yargıtay 13. Hukuk Dairesi, 2012/9334 Esas, 2012/13861 Karar,29.5.2012 Tarih sayılı ilam, Kaynak: Sinerji İçtihat Programı, e.t.:30.12.2018.

¹⁷¹Yargıtay 13. Hukuk Dairesi, 2017/7677 Esas, 2017/11211 Karar, 16.11.2017 Tarih sayılı ilam, Kaynak: Sinerji İçtihat Programı, e.t.:01.11.2019.

Yüksek Mahkeme yukarıdaki kararında bir davadan hak kazanılan alacağın icra takibine konulduktan sonra avukatın haklı nedenle azledilmesi halinde en azından işin kesinleşen kısmı için yapmış olduğu emeğin yani mahkeme aşamasındaki hakkedişinin vekalet veren tarafından ödenmesi gerektiğini belirtmiştir.

1.3.İstifa

Vekil, iş görme borcu sırasında harcamış olduğu emeğin karşılığını vekalet verenden alamadığı zaman yahut aralarındaki güven ilişkisi zedelendiği zaman vekalet akdini her zaman sona erdirebilecektir. İstifa, vekilin vekalet veren adına yükümlü olduğu iş görme borcunu bir irade beyanıyla erdirmesidir. Azil hakkıyla vekalet verene geniş bir takdir yetkisi veren kanun koyucu aynı hakkı vekile istifa hakkıyla tanımıştır. Hukuki açıdan azil ve istifa aynı sonucu doğururlar. İstifa da azil gibi yenilik doğuran bir hak olduğu için şarta bağlanamaz, kullanıldığı anda sona erer ve geri dönülemez özelliğe sahiptir¹⁷². Bu hakkın kullanılması karşı tarafın beyanı ve yahut işlemi gerekmeksizin hüküm doğuracaktır¹⁷³.

Elbette avukatlık akdi bakımından azilde olduğu gibi istifa halinde de Kanun Koyucu birtakım sınırlandırmalar getirmiştir. Bu sınırlandırmalar Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 81. ve 82.maddeleriyle Avukatlık Kanunu'nun 41. ve 174.maddelerinde yer almaktadır. Daha önce belirttiğimiz gibi Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 81.maddesi istifanın mahkeme ve karşı taraf yönünden sonuç doğurması için; istifanın dilekçeyle bildirilmesi, tutanağa geçirilmesi ve gerektiğinde ilgisine yapılacak tebligatın giderinin de ödenmesi zorunluluğunu getirmiştir. Aynı kanunun 82.maddesi ise vekilin istifası başlığıyla istifanın sonuç doğurmasının zamanını düzenlenmiştir. Madde hükmünde; "*İstifa eden vekilin vekalet görevi, istifanın müvekkiline tebliğinden itibaren iki hafta süreyle devam eder.*" ifadesi yer almaktadır. Kanun koyucu istifanın tebliğinden itibaren iki hafta içerisinde vekilin sorumluluğunu devam ettirmiş bu yolla vekalet verenin hukuki açıdan mağdur olmasının önüne geçmek istemiştir. Bu durum bozucu yenilik doğurucu hakların kullanılmasıyla akdi sona erdirmelerinin önemli bir istisnasını oluşturmaktadır. Aynı şekilde Avukatlık Kanunu 41.maddesinde bu hükme

¹⁷²Berberoğlu Yenipınar, s.161.

¹⁷³Yargıtay 14. Hukuk Dairesi, 2005/5926 Esas, 2005/9546 Karar, 25.10.2005 Tarih sayılı ilam, Kaynak: Sinerji İçtihat Programı, e.t.:30.12.2018.

benzer bir hüküm düzenlenmiştir. “*Belli bir işi takipten veya savunmadan isteği ile çekilen avukatın o işe ait vekalet görevi, durumu müvekkiline tebliğinden itibaren on beş gün süre ile devam eder.*” denilerek istifaya rağmen vekilin sorumluluğunun on beş gün boyunca devam edeceğini ifade etmiştir¹⁷⁴.

Avukatlık Kanunu 174.maddesi “Üzerine aldığı işi haklı bir sebep olmaksızın takipten vazgeçen avukat hiçbir ücret isteyemez ve peşin aldığı ücreti geri vermek zorundadır.” diyerek istifanın haklı olup olmadığının avukatlık ücretine olan etkisini düzenlemiştir. Buna göre vekillik görevinden haksız bir şekilde istifa eden avukat, avukatlık ücretine de hak kazanamayacaktır. Yüksek Mahkeme 1993 yılında vermiş olduğu bir kararda avukatın haklı bir sebep olmaksızın istifa etmesi nedeniyle ücrete hak kazanamayacağına, peşin aldığı ücreti de iade etmesi gerektiğine hükmetmiştir¹⁷⁵.

Kanun maddesinde devamlı “Anlaşmaya göre avukata peşin verilmesi gereken ücret ödenmezse, avukat işe başlamakla zorunlu değildir. Bu sebeple doğabilecek her türlü sorumluluk iş sahibinindir. Yazılı sözleşmedeki diğer ödeme şartlarının yerine getirilmemesinden dolayı avukat işi takip etmek ve sonucunu elde etmekten mahrum kalırsa sorumluluk bakımından aynı hüküm uygulanır.” denilerek vekalet verenin avukatın iş görmesi konusunda yükümlülüklerini yerine getirmesinin zorunluluğu aksi halde oluşacak zarardan sorumlu tutulacağını ifade etmektedir.

İstifa yönünden en sert sınırlandırma Avukatlık Kanunu’nun 41.maddesinin 2.fıkrasında düzenlenmiştir. Madde hükmünde “*Şu kadar ki, adli müzaheret bürosu yahut baro başkanı tarafından tayin edilen avukat, kaçınılmaz bir sebep veya haklı bir özrü olmadıkça, görevi yerine getirmekten çekinemez. Kaçınılmaz sebebin veya haklı özrünün takdiri avukatı tayin eden makama aittir.*” denilerek hangi durumlarda istifanın mümkün olmadığını ifade etmiştir. Buna göre adli yardım bürosu yahut avukatın bağlı bulunduğu baronun başkanı tarafından yapılan görevlendirmen avukatın haklı bir sebep olmaksızın istifa etmesi engellenmiştir. Avukat böyle bir görevlendirmede ancak görevlendirme yapan makam zorunlu halin varlığını kabul ederse avukat görevlendirmeden çekinebilir.

¹⁷⁴Berberoğlu Yenipınar, s.161;Yargıtay 23. Hukuk Dairesi 2016/2869 Esas, 2017/3375 Karar, 22.11.2017 Tarih sayılı ilam, Kaynak: E-uyar İçtihat Programı, e.t.:01.11.2019.

¹⁷⁵Berberoğlu Yenipınar, s.162;Yargıtay 13. Hukuk Dairesi, 1993/3419 Esas, 1993/3651 Karar, 29.04.1993Tarih sayılı ilam, Kaynak: E-uyar İçtihat Programı, e.t.:01.11.2019.

1.4. Uygun Olmayan Zamanda Tek Taraflı Sona Erdirme

Vekalet akdinin tek taraflı olarak sona erdirilmesinde, Avukatlık Kanunu'nda belirtilen istisna dışında sona erdirme hakkının kullanılmasında herhangi bir sınırlama, karşı tarafın rızası ya da özel bir sebep gösterme zorunluluğu aranmamaktadır. Taraflardan biri istediği zaman vekalet akdini tek taraflı olarak sona erdirebilmektedir.

Ancak Türk Borçlar Kanunu 512.maddesinin 1.fikrasının 2.cümlesi uygun olmayan zamanda vekalet akdini sona erdiren tarafın, diğerinin sona erdirmeden doğan zararını gidermekle yükümlü olduğunu belirtmiştir¹⁷⁶. Buna göre akdi sona erdiren taraf, muhatabın bundan doğan zararını gidermekle yükümlüdür¹⁷⁷. Belirtmek gerekir ki uygun olmayan zamanda sona erdirmeyi düzenleyen bu kanun hükmü muğlâk düzenlenmiş bir hükümdür. Zira uygunluğun kime göre ve ne şekilde olduğu, şartları, kriterleri belirtilmemiştir. Azil için uygun olan zamanın istifa için uygun olmama hali yahut bunun tam tersi halini belirleyen net bir hüküm bulunmamaktadır. Bu nedenle azil veya istifa hakkının kullanılması zamanının uygun olup olmadığı dürüstlük kuralı çerçevesinde her bir durum için ayrı ayrı inceleme yapılmasını gerektirmektedir¹⁷⁸.

Taraflardan birinin akdi uygun olmayan zamanda sona erdirmesi halinde istenecek zarar menfi zarardır¹⁷⁹. Sözleşmenin hiç kurulmaması haliyle mevcut durum arasındaki fark tazmin edilecek zarardır. Vekalet akdinden beklenen menfaat bu zarar kapsamında değildir¹⁸⁰.

Tek taraflı sona erdirme hakkını kullanan tarafın bu hakkı kullanması haklı bir sebebe dayanıyorsa ve dürüstlük kuralları çerçevesinde akdin devamı taraf için beklenmiyorsa uygun olmayan zamanda tek taraflı sona erdirmeden bahsedilemez. Böyle bir durumda da tazminat yükümlülüğü doğmayacaktır¹⁸¹.

¹⁷⁶Tekben, s.28; Eren, (BHÖH),s.7256; Günay, s.157; Ürem, s.153; Zevkliler/Gökyayla, s.649; Özkaya, s.847.

¹⁷⁷Aydoğdu/Kahveci, s.821; Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 2010/13-571 Esas, 2010/550 Karar, 3.11.2010 Tarih sayılı ilam, Kaynak: Sinerji İçtihat Programı, e.t.:30.12.2018.

¹⁷⁸Sarı, s.135.

¹⁷⁹Akipek, 76; Ürem, s.154; Sarı, s.138.

¹⁸⁰Tandoğan, s.640; Sarı, s.139.

Aynı görüşte bkz. "vekil haksız azil halinde güvendiği vekalet ilişkisinin uygun olmayan zamanda ortadan kalkmasından dolayı uğradığı menfi zararı isteyebilecektir. Bu tazminatın dayanağı sözleşmenin ihlal edilmiş olması değildir. Her zaman sözleşmeyi sona erdirme hakkının olumsuz sonuçlarını gidermeye yöneliktir. Vekil, vekaletin devam edeceğine güvenerek fiilen yaptığı masraflar için belirtilen madde hükmüne dayalı olarak tazminat isteminde bulunabilir." Yargıtay 23. Hukuk Dairesi'nin 2013/1342 Esas, 2013/3623 Karar ve 30.05.2013 Tarih sayılı ilamı (Ecir, s.101).

¹⁸¹Eren, (BHÖH),s.728; Ürem, s.153.

2. Diğer Sona Erme Halleri

2.1. Genel Olarak

Türk Borçlar Kanunu'nun 513.maddesinin ilk fıkrası “Sözleşmeden veya işin niteliğinden aksi anlaşılmadıkça sözleşme, vekilin veya vekalet verenin ölümü, ehliyetini kaybetmesi ya da iflası ile kendiliğinden sona ermiş olur. Bu hüküm, taraflardan birinin tüzel kişi olması durumunda, bu tüzel kişiliğin sona ermesinde de uygulanır.” demektedir. Buna göre vekalet akdinden veya işin niteliğinden aksi anlaşılmadıkça, vekilin veya vekalet verenin ölümü, ehliyetini kaybetmesi ya da iflası ile vekalet akdinin kendiliğinden sona erebileceği ifade edilmiştir¹⁸². Aynı şekilde şayet tüzel kişilik sona ererse de vekalet akdi sona erer.

Mamafih bu husus emredici nitelikte olmadığından kanunun emredici hükümlerine aykırılık teşkil etmediği yahut akit konusu iş görme borcunun akdin devamına uygun düşmesi halinde tarafların aksini kararlaştırmaları mümkündür¹⁸³. Ancak önemle belirtmek gerekir ki vekalet akdini sona erdirebilecek bir nedenin varlığına rağmen somut olayda akit konusu iş görme borcunun devam etmesini gerektirecek bir durum varsa vekalet akdi sona ermez bir süre daha devam eder¹⁸⁴.

2.2. Ölüm

2.2.1. Vekalet Akdinin Ölümle Sona Ermesi

Vekalet veren vekilin iş görme borcunu tam ve eksiksiz yapacağına güvenerek vekalet verir. Vekil ise vekalet verenin kendisine duyduğu güven karşısında işini tam ve eksiksiz olarak yaparak gerek iş görme sırasında gerekse iş görme karşılığında belirlenen edimin eksiksiz yapılacağı hususunda vekalet verene güvenir. Bu yönüyle hukuki bağın yanı sıra güven ilişkisiyle de birbirlerine bağlı olan taraflardan birinin ölümü sonrasında akdin sona erip ermeyeceği hususunda Kanun Koyucu emredici bir hüküm koymamıştır. Ancak ifade ettiğimiz gibi taraflar arasında ölümle birlikte güven

¹⁸²Tekben, s.154; Özkaya, s.939; Günay, s.159.

Aynı doğrultuda bkz. Yargıtay 12. Hukuk Dairesi'nin 2019/9275 Esas, 2019/1210 Karar ve 04.02.2019 Tarih sayılı ilamı, Kaynak: Sinerji İçtihat Programı, e.t.:05.09.2022.

¹⁸³Yavuz/Acar/Özen, s.677; Zevkliler/Gökyayla, s.650.

¹⁸⁴ Kayıhan/Ünlütepe s.199.

ilişkisi de ortadan kalktığı için kural olarak vekalet akdi de sona erer denilmesi yanlış bir ifade olmayacaktır¹⁸⁵.

Nitekim ölümle birlikte murisin şahsına sıkı sıkıya bağlı hakları mirasçılara geçmezken, maddi değeri olan haklarının sağken devri ve ölümle mirasçılara intikali mümkündür. Her ne kadar maddi değeri taşısa da temelinde kişisel güvene dayanan iş görme alacakları da mirasçılara geçmez¹⁸⁶. Güven ilişkisi temeline dayanan vekalet akdi de kabul edilecektir ki ölümle birlikte sona erecektir.

Vekalet verenin ölümüyle iş görme hususundaki irade ortadan kalkar. Hatta kimi durumlarda vekalet verenin ölümüyle ifa imkânsızlaşabilir. Vekalet akdinden kaynaklanan ifa talebi; kişiye sıkı sıkıya bağlı bir hak olduğundan taraflardan birinin ölümü halinde terekeye dâhil olabilecek hak yahut borç niteliği taşımayacaktır. Bu halde yalnızca ölüm anına kadar vekalet akdinden kaynaklanan hak ve alacaklar tereke konusunu oluşturacaktır. Vekalet verenin ölümü halinde; vekil o ana kadar kazanmış olduklarını vekalet verenin mirasçılara devretmek zorundadır.

Vekalet akdinin ölümle birlikte sona erip ermeyeceğinin tespiti için akit konusu iş görme borcunun ve akit hükümlerinin incelenmesi gerekmektedir. Zira her durumun farklı sonuç doğurması mümkündür.

Vekalet akdinde iş görme borcu, vekilin şahsen ifa etmekle yükümlü olduğu bir borçtur. Bu nedenle vekilin ölümüyle birlikte şahsen ifa imkânı ortadan kalkacaktır ve vekilin ölümüyle vekalet akdi kural olarak sona erecektir¹⁸⁷. Hastasını ameliyat edecek doktorun ameliyattan önce ölmesi halinde vekalet akdi vekilin mirasçılara geçmeyip sona erecektir.

Vekilin ölümü halinde vekalet veren vekilin yapmış olduğu masraflarla birlikte vekalet akdinden kaynaklanan vekilin üçüncü kişilerle olan işlemlerinden ve borçlardan sorumludur. Bu durumda vekalet akdinin sona ermesi kanun hükmünden kaynaklandığı için sona erme nedeniyle zararın oluşması halinde tazminat talebi mümkün değildir¹⁸⁸.

Vekilin iş görme borcunun maddi bir iş görme borcu olduğu durumlarda ise vekalet verenin ölümüyle birlikte iş görme borcunun imkansızlaşması ya da bir anlamının kalmaması halinde akit ölümle birlikte sona erecektir. Örneğin ismini değiştirmek isteyen kişinin bu hususta dava açması için avukata vekalet vermesinin

¹⁸⁵Özge Uzun Kazmacı/Nilay Şenol, “Madde 513”, Hakan Tokbaş (Ed.), Vekalet Sözleşmeleri Kısa Şerhi, Aristo, İstanbul, 2017, s.167; Eren, (BHÖH),s.756.

¹⁸⁶Aydoğdu/Kahveci, s.821; Yavuz/Acar/Özen, s.675, Zevkliler/Gökyayla, s.650; Özkaya, s.940.

¹⁸⁷Tekben, s.143; Günay, s.160.

¹⁸⁸Özkaya, s.946.

ardından ölmesi vekalet akdini sona erdirecektir. Zira bu halde avukatın işe devam etmesinin bir anlamı olmayacaktır. Vekil, müvekkilinin vefatı halinde, vefatın öğrenilinceye kadarki geçen sürede yaptığı işlere orantılı bir şekilde akitten kaynaklanan ücreti vekalet verenin mirasçılarında talep edebilir.

Vekalet verenin ölümü halinde vekalet akdi genellikle sona ermekteyse de somut durum uyarınca akdin devam etmesi de mümkündür¹⁸⁹. Vekilin iş görme borcunun hukuki işlem yapma borcu olduğu akitlerde vekalet verenin ölümünün işin niteliğini etkilememesi halinde vekalet akdi sona ermeyecektir. Yahut üçüncü kişi lehine yapılan akitlerde de vekalet verenin ölmesi vekalet akdini sona erdirmeyecektir¹⁹⁰.

Vekalet akdinde taraflardan birinin ölümü akdin sona ermesine neden olacağı gibi vekil veya vekalet veren hakkında da gaiplik kararı verilmesi de akdin sona ermesine neden olmaktadır¹⁹¹. Zira Türk Medeni Kanunu'nun 35. maddesine göre, gaiplik; gaipliğine karar verilen kişinin ölmüş olmasıyla aynı hukuki sonucu doğurmaktadır. Bu nedenle ölümle birlikte vekalet akdinin sona ermesi hususunda ifade edilenlerin tamamı gaiplik kararı için de söylenmektedir¹⁹².

2.2.2. Ölümüne Rağmen Vekalet Akdinin Devam Etmesi

Türk Borçlar Kanunu kural olarak vekalet akdinde taraflardan birinin ölümünün vekalet akdini sona erdireceğini belirtmiştir. Bu yorum gerek 41.maddeden gerekse 512.maddeden açıkça anlaşılmaktadır. Ancak bu durumun istisnaları da mevcuttur. Taraflar akitte bu durumun aksini kararlaştıracakları gibi işin niteliği gereği de vekalet akdi devam edebilir¹⁹³.

2.2.2.1. Akit Gereği

¹⁸⁹Günay, s.161; Tekben, s.165.

¹⁹⁰Akinci, s.72.

¹⁹¹Zevkliler/Gökyayla, s.650; Özkaya, s.946.

¹⁹²Eren, (BHÖH),s.757; Uzun Kazmacı/Şenol, s.167.

¹⁹³Yavuz/Acar/Özen, s.676; Günay, s.162; Aynı doğrultuda bkz. Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı, 1938/20 Esas, 1940/87 Karar, 07.12.1940 Tarih sayılı ilam, Kaynak: Sinerji İçtihat Programı, e.t.:30.12.2018.

Taraf vekalet akdinde akdin hükümlerini öldükten sonra da devam edeceğini kararlaştırabilirler¹⁹⁴ Bu halde vekalet akdi ölümden sonra da geçerliliğini korur. Elbette akitteki bu hükmün geçerliliği işin niteliğinin buna elverişli olmasına bağlıdır. Akitte hangi tarafın ölümü halinde vekalet akdinin devam edeceği belirtildiği gibi taraflardan herhangi birinin ölümü halinde de akdin devam edeceğini kararlaştırabilirler. Uygulamada taraflar çoğunlukla vekilin değil müvekkilin vefatı halinde vekalet akdinin devam etmesi yönünde karar almaktadır.

Borcu ifa etmesi, vekilin şahsi iş görme becerisinden, uzmanlığından kaynaklanıyorsa mirasçılardan iş görme borcunu, akitte kararlaştırılmış olmasına rağmen ifa etmeleri mümkün değildir. Yani işin niteliği gereği ölümden sonra akdin devamını mümkün kılmıyorsa vekalet akdi ölümle birlikte sona erer.

Ancak belirtmek gerekir ki her ne kadar akitte ölüm halinde vekalet akdinin devam edileceği belirtilmişse de bu husus mirasçıları bağlamaz. Mirasçılar sözleşmeyi her zaman tek taraflı olarak feshetme hakkına sahiptirler Yüksek Mahkeme “*Borçlar Kanununun 397.maddesinde gerek vekilin gerek müvekkilin ölümüyle ve ehliyetinin zevali veya iflasıyla vekaletin nihayet bulması hakkındaki hüküm, hilafının mukaveleden veya işin mahiyetinden anlaşılmaması kaydıyla takyit edilmiş olmasına göre tevhide içtihadı mucip olan hadiselerde olduğu gibi müvekkilin ölümünden sonra dahi mutasarrıf olduğu gayrimenkul malını tapu dairesinde şahsı ahara bey ve ferağa dair vuku bulan vekaletin devam edeceği iki taraf arasında muteber surette mukavele edilmiş ise müvekkil öldükten sonra da vekilin salahiyetleri devam edeceğine, fakat azil hakkı ölünün kanunî haleflerine intikal etmiş olacağından mirası reddetmemiş olan mirasçılar tarafından azil olunabileceğine karar verildi.*” şeklindeki kararıyla da bu durumu ifade etmektedir¹⁹⁵.

Taraflar vekalet akdinin konusunu oluşturan iş görme ediminin vekalet verenin ölümünden sonra yapılmasını kararlaştırabilirler. Bu akde ölümden sonra başlayan vekalet (mandatum post mortem) denilmektedir¹⁹⁶. Akdin türünün hukuki niteliği doktrinde tartışmalıdır. Bir görüş¹⁹⁷ akdin ileriye dönük sağlar arası bir akit türü

¹⁹⁴Kayıhan/Ünlütepe, s.193; Özkaya, s.942; Uzun Kazmacı/Şenol, s.168.

¹⁹⁵Yargıtay Büyük Genel Kurulu,1938/20 Esas, 1940/87 Karar, 07.12.1940 Tarih sayılı ilam, Kaynak: Sinerji İctihat Programı, e.t.:17.08.2022.

¹⁹⁶Uzun Kazmacı/Şenol, s.169; Yavuz/Acar/Özen, s.676.

¹⁹⁷Akıncı, s.76.

olduğunu ifade ederken, diğer görüş¹⁹⁸ bu işlemin ölüme bağlı bir tasarruf statüsünde olduğunu ifade etmektedir.

2.2.2.2. Vekalet Konusu İşin Niteliği Gereği

Türk Borçlar Kanunu'nun 513.maddesinin 2.fikrasında "*Vekaletin sona ermesi vekalet verenin menfaatlerini tehlikeye düşürüyorsa, vekalet veren veya mirasçısı ya da temsilcisi, işleri kendi başına görebilecek duruma gelinceye kadar, vekil veya mirasçısı ya da temsilcisi, vekaleti ifaya devam etmekle yükümlüdür.*" hükmü yer almıştır. Vekalet verenin ölmesi, iflası yahut ayırt etme gücünün kaybı nedeniyle vekalet akdinin sona ermesi durumunda vekilin her ne kadar vekalet akdi gereğince görevi sona ermiş olsa da vekalet verenin yahut mirasçılarının menfaatinin tehlikeye düşmesini engellemek için vekilin iş görme borcunun uygun bir süre boyunca devam etmesi gerekmektedir¹⁹⁹.

Elbette hükmün uygulanabilmesi için akdin konusu olan işin niteliği gereği işe devamın mümkün olması gerekmektedir. İşin niteliği gereği vekalet akdinin devamının mümkün olmadığı hallerde menfaat tehlikeye düşse bile vekalet akdi devam etmeyecektir²⁰⁰. İşin görülmesine geçici olarak devam edilmesi için vekilin vekalet akdindeki iş görme borcunun akit sona ermesine rağmen ifa etmeye uygun bir iş görme borcu olması gerekmektedir.

Bununla birlikte Türk Borçlar Kanunu'nun 513.maddesinin 1.fikrası hükmünce sona ermesi durumunda vekalet verenin (ölmüş olması halinde mirasçılarının) menfaatinin tehlikeye düşecek olması ya da bir zararın doğma ihtimalinin söz konusu olması gerekir²⁰¹.

Yüksek Mahkeme, avukatların vekalet ilişkisinde; genel olarak vekalet verenin ölmeden önce verdiği vekaletle vekalet verenin ölümünden sonra dava açılmayacağını, açılan davanın reddine karar verilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Elbette ki Yüksek Mahkeme'nin içtihatları bu doğrultuda olsa da Türk Borçlar Kanunu'nun 513.maddesinin 2.fikrası hükmünün uygulanacağı durumlarda vekalet akdinin sona erdiği iddiasıyla davanın reddedilmemesi *gerektiğini*;

¹⁹⁸Eren, (BHGH), s.177.

¹⁹⁹Eren, (BHÖH),s.757; Aydoğdu; Kahveci, s.804; Tandoğan, s.659; Özkaya, s.941 Seçer, s.914.

²⁰⁰Tekben, s.144; Uzun Kazmacı/Şenol, s.170; Yavuz/Acar/Özen, s.676; Özkaya, s.944.

²⁰¹Seçer, s.916; Bülter, s.11; Yavuz/Acar/Özen s.676, Tandoğan, s.660-661; Kayıhan/Ünlütepe, s.204; Akıncı, s.131.

“Mahkemece; davacının ölümü ile vekaletin sona erdiği, yetkisiz vekil tarafından açılan davanın bu nedenle yasal süresinde açılmadığı ve komisyon kararının kesinleştiği belirtilerek mahkemenin görevsizliğine karar verilmiştir. Borçlar Kanunu’nun 397/1.maddesi gereğince müvekkilin ölümü ile vekalet sona erer. Ancak, anılan maddenin 2.fikrasında vekaletin sona ermesi, vekalet veren kişinin menfaatlerini tehlikeye koyması, mirasçılarının işlerini bizzat görebilecek hale gelmesine kadar vekilin vekaleti ifa ile yükümlü olduğunu hükme bağlamıştır. Kadastro davaları süreye bağlı olan davalardır. Yasal süresinde dava açılmadığı takdirde tutanağın kesinleşeceği ve vekalet veren kişinin aleyhine durum oluşacağı açıktır. Dava konusu olayda davacı 1.3.1991 tarihinde vefat etmiş, dava 6.3.1991 tarihinde açılmıştır. Ölüm nedeniyle mirasçılarının bu kadar kısa sürede işleri bizzat görmeleri mümkün değildir. Öte yandan, yargılama sırasında tüm mirasçılarında davayı açan vekile vekaletname verdikleri saptanmıştır. Hal böyle olunca davanın yasal süresinde açıldığının kabulü ile uyumsuzluğun esastan çözümlenmesi gerekirken ...” kararıyla da ifade etmiştir.²⁰²

Vekalet verenin dava açıldıktan sonra ölmesi halinde ise Yüksek Mahkeme bir kararında²⁰³;

*“yürürlüğe giren 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun 513/2.maddesinde ‘Vekaletin sona ermesi vekalet verenin menfaatlerini tehlikeye düşürüyorsa, vekalet veren veya mirasçısı ya da temsilcisi, işleri kendi başına görebilecek duruma gelinceye kadar, vekil veya mirasçısı ya da temsilcisi vekaleti ifaya devam etmekle yükümlüdür.’ şeklinde düzenlemeler bulunmasına göre itiraznamede vekalet ilişkisinin ölümle son bulması nedeniyle temyiz reddi gerektiği yönündeki düşünceye iştirak edilmemiştir.”*diyerek menfaatinin bulunduğunu bu nedenle ölümüne rağmen vekilin görevinin devam ettiğini ifade etmiştir.

²⁰²Yargıtay 16. Hukuk Dairesi, 1993/6164 Esas, 1993/12635 Karar, 29.11.1993 Tarih sayılı ilam, Kaynak: Sinerji İçtihat Programı, e.t.:30.12.2018.

²⁰³ Yargıtay 5. Ceza Dairesi, 2013/2336 Esas, 2013/1283 Karar, 20.02.2013 Tarih sayılı ilam, Kaynak: Sinerji İçtihat Programı, e.t.:17.08.2020.

Yüksek Mahkeme başka bir kararında²⁰⁴ ölümle birlikte akdin sona ermesi halinde vekalet verenin mirasçılarının menfaatlerinde tehlike olması nedeniyle aşağıdaki şekilde karar vermiştir.

“Ölen davacı vekili tarafından dava süresinde yenilenerek, davaya mirasçılar tarafından devam edileceği bildirilmiş, davacının mirasçılık belgesiyle mirasçılarının vekaletnamelerini ibraz etmek üzere kendisine süre verilmesini istemiştir. Kural olarak ölen davacı yerine mirasçılarının tereke adına davayı takip edip, sonuçlandırmaları mümkündür. Öte yandan, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun 513/1.fıkrası (818 sayılı B.K.nun 397/1.maddesi) gereği vekalet verenin ölümüyle vekalet ilişkisi sona ermekte ise de anılan maddenin 2.fıkrasında vekaletin sona ermesi vekalet verenin menfaatlerini tehlikeye düşürüyorsa, mirasçılarının işlerini kendi başına görebilecek duruma gelinceye kadar vekilin vekaleti ifaya devam etmekle yükümlü olduğu hükme bağlanmıştır. Bu durumda, mahkemece ölen davacı vekiline mirasçılarının vekaletnamelerini sunması konusunda uygun bir süre tanınarak sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken ...”

Bu kararla Yüksek Mahkeme, ölümle birlikte akdin doğrudan sona ermeyeceğini bu hususta vekalet verenin mirasçılara süre tanınması gerektiğini belirtmiştir.

Bu şartların varlığına rağmen vekilin, vekalet akdinin sona ermesinden bahisle vekaletten doğan edim borcunu ifa etmemesi Türk Borçlar Kanunu’nun 506.maddesinde belirtilen özen borcunun ihlali anlamına gelecek ve tazmin sorumluluğunu doğuracaktır²⁰⁵.

Öte yandan şayet vekalet akdi üçüncü kişi yararına düzenleniyorsa vekalet verenin ölümü akitte aksi kararlaştırılmadığı müddetçe vekalet akdini sona erdirmez²⁰⁶. Zira burada üçüncü kişinin vekilden edimin ifasını talep etme hakkı devam etmektedir.

²⁰⁴Yargıtay 6. Hukuk Dairesi, 2013/7635 Esas, 2013/10617 Karar, 18.06.2013 Tarih sayılı ilam, Kaynak: Sinerji İçtihat Programı, e.t.:17.08.2020.

²⁰⁵Yavuz/Acar/Özen s.676-677.

²⁰⁶Kayıhan/Ünlütepe, s.199; Akıncı, s.72.

2.3. Fiil Ehliyetinin Kaybedilmesi

2.3.1. Fiil Ehliyeti

2.3.1.1. Genel Olarak

Fiil ehliyeti, Türk Medeni Kanunu'nun 9.maddesinde tanımlanmıştır. Kanun maddesi "*Ayırt etme gücüne sahip ve kısıtlı olmayan her ergin kişinin fiil ehliyeti vardır.*" Kural olarak, kişinin yapmış olduğu fiilin yahut işlemin hukuki anlamda sonuç doğurması anlamına gelen fiil ehliyeti kişinin kendini borç altına girebilmesine, borçlandırıcı akit imzalayabilmesine olanak tanır²⁰⁷.

2.3.1.2. Şartları

2.3.1.2.1. Erginlik

Erginlik kişinin reşit olmasıyla başlar. Kanun koyucu kişinin fiillerinin sonuç doğurması için kural olarak on sekiz yaşını doldurmasını beklemiştir. "*Erginlik on sekiz yaşın doldurulmasıyla başlar. Evlenme kişiyi ergin kılar.*" denilerek evlenmenin de kişiyi ergin kılacağını belirtmiştir. Ayrıca aynı yasanın 12.maddesi küçüğün on beş yaşını tamamlaması şartıyla velisinin rızası yahut kendi isteği ile mahkeme tarafından da ergin kılınabileceğini belirterek on sekiz yaş konusunda istisna sağlamıştır²⁰⁸.

2.3.1.2.2. Ayırt Etme Gücü

Kanun koyucu TMK'nın 13.maddesinde "*Yaşının küçüklüğü yüzünden veya akıl hastalığı, akıl zayıflığı, sarhoşluk ya da bunlara benzer sebeplerden biriyle akla uygun biçimde davranma yeteneğinden yoksun olmayan herkes, bu Kanuna göre ayırt etme gücüne sahiptir.*" diyerek ayırt etme gücüne sahip olanları saymak yerine ayırt etme

²⁰⁷M. Kemal Oğuzman / Özer Seliçi / Saibe Oktay-Özdemir, **Kişiler Hukuku**, 12. Bası, İstanbul, Filiz, 2012, s.47; Jale Akipek / Turgut Akıntürk / Derya Ateş Karaman, **Türk Medeni Hukuku Başlangıç Hükümler Kişiler Hukuku**, Beta, 9. Baskı, İstanbul, 2012, s.279.

²⁰⁸Mustafa Dural / Tufan Öğüz, **Türk Özel Hukuku C.II Kişiler Hukuku**, Filiz, İstanbul 2021, s.53; Akipek/Akıntürk/Ateş Karaman, s.286; Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, s.62.

gücünden yoksun olanları saymış ve bunlar dışında herkesin ayırt etme güncüce sahip olacağından bahsetmiştir²⁰⁹.

2.3.1.2.3. Kısıtlı Olmamak

Kısıtlılık, ergin bir kişinin mahkeme kararıyla fiil ehliyetini kullanmasının engellenmesidir²¹⁰. Türk Medeni Kanunu kişilerin akıl hastalığı yahut akıl zayıflığının olması durumunda, Savurganlık, alkol yahut uyuşturucu madde bağımlısı olması durumunda, kötü yaşama veya kötü yönetim halinde, özgürlüğü bağlayıcı ceza alması halinde ya da somut olaya göre kişinin talebi doğrultusunda mahkeme kararıyla kısıtlanabilir. Fiil ehliyetine haiz olmak için kişinin kısıtlı olmaması gerekmektedir.

2.3.1.3. Türleri

Türk hukukunda kişilerde 4 tür ehliyet bulunmaktadır. Bunlar tam ehliyetli, sınırlı ehliyetli, tam ehliyetsizlik ve sınırlı ehliyetsizlik halidir. Kişilerin borç altına girebilmeleri, akde taraf olabilmeleri bu ehliyet durumuna göre farklılık göstermektedir.

2.3.1.3.1. Tam Ehliyetlilik

Kişinin TMK'nın 9.maddede bulunan şartların tamamını taşıması yani ayırt etme gücünün olması, ergin olması ve kısıtlı olmaması fiil ehliyetini haiz olduğu anlamına gelmektedir. Bu halde kişi her türlü hukuki işlem yapabilme yetkisine sahiptir.

2.3.1.3.2. Tam Ehliyetsizlik

Ayırt etme gücü olmayan kişiler tam ehliyetsiz kişilerdir. Hiçbir hukuki işlem yapamazlar, yapmış oldukları işlemler aksi kanunda belirtilmediği müddetçe kesin hükümsüz olup sonuç doğurmaz. Bu hususta karşı tarafın kişinin ehliyetsiz olduğunu bilmemesi sonucu değiştirmeyecektir. Aynı zamanda temsilcinin sonradan işleme

²⁰⁹Avaz Mustafayev, **Gerçek Kişilerin Fiil Ehliyeti**, Selçuk Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2013, s.28, Dural/Öğüz, s.57.

²¹⁰M. Kemal Oğuzman / Mustafa Dural, **Aile Hukuku**, 2. Bası, İstanbul, Filiz, 1998, s.47; Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, s.62.

vermiş olduğu onay geçerli olmayan işlemi geçerli hale getirmez. Bu nedenle tam ehliyetsiz olan kişi, kesin hükümsüz işleme dayanarak elde ettiği kazanımı sebepsiz zenginleşme hükümleri uyarınca iade etmekle yükümlüdür²¹¹.

Tam ehliyetsizler adına yasal temsilciler hukuki işlem yapabilme yetkisine sahiptir. Ancak buna rağmen yasal temsilciler, tam ehliyetsizlerin kişiliğine sıkı sıkıya bağlı hakları kullanamazlar, ehliyetsiz adına bağışlama ve kefalet akdinde borç altına giremez ve vakıf kuramazlar.

Hukukumuzda asıl sorumluluk kusur sorumluluğudur. Hukuka aykırı fiillerden kişi kusuru ölçüde sorumludur. Tam ehliyetsizlerin ayırt etme gücünün olmaması kusur sorumluluklarını ortadan kaldırmaktadır. Bu nedenle tam ehliyetsizler haksız fiillerinden sorumlu değildirler. Ancak kusursuz sorumluluk hallerinde kişinin kusuru aranmadığı için tam ehliyetsizler kusursuz sorumluluk hallerinde sorumludurlar²¹². Bununla birlikte tam ehliyetsizlerin hakkaniyet sorumluluğu da bulunmaktadır. Hakkaniyet sorumluluğu somut olaya göre değerlendirilip belirlenecektir. Ayrıca kişinin ayırt etme gücünü geçici kaybında sorumluluğun belirlenmesi için kişinin ayırt etme gücünü kendi iradesiyle kaybedip etmediğine bakmak gerekir. Kişi kendi rızasıyla ayırt etme gücünü kaybetmişse üçüncü kişilere verdiği zarardan sorumlu olacakken kendi rızası dışında ayırt etme gücünü kaybetmişse üçüncü kişilere vermiş olduğu zarardan sorumlu olmaz.

2.3.1.3.3. Sınırlı Ehliyetlilik

TMK md.429, kısıtlamak için yeterli sebep bulunmayan kişilerin haklarının korunabilmesi için yasal danışmanlık müessesesi getirmiştir. Buna göre kanun koyucu fiil ehliyetine sahip olan ancak bir takım hukuki işler yaparken danışmanlık alması gerektiği düşünülen kişiler için oy ve yönetim danışmanı atanmasına ve yapacakları bu işlerde görüş alınmasına karar vermiştir²¹³. Bu hukuki işler; dava açma yahut sulh olma, gayrimenkul alışı, satışı, rehini yahut aynı hak tayini, kıymetli evrak alış, satış yahut

²¹¹Serap Helvacı, **Gerçek Kişiler**, Legal, 9. Baskı, 2021, İstanbul, s.69; Dural/Öğüz, s.69; Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, s.75; Akipek /Akıntürk/ Ateş Karaman, s.304.

²¹²Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 2019/63 E., 2019/985 K. ve 01.10.2019 T. Sayılı ilamı "*Hukukumuzda yer alan kusursuz sorumluluk hâllerine örnek vermek gerekirse, ayırt etme gücü bulunmayan kişinin verdiği zarara ilişkin hakkaniyet sorumluluğu (TBK 65, BK 54),...*" Sinerji İçtihat Programı, e.t.:06.09.2022.

²¹³Helvacı, s.67; Akipek /Akıntürk/ Ateş Karaman, s.334; Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, s.101.

rehini, olağan yönetim sınırları dışında kalan yapı işleri, ödünç alma ve ödünç verme, ana parayı alma, bağışlama yapma, kambiyo taahhüdü altına girme ve kefil olma halleri olmak üzere yasada tek tek sayılmıştır.

Oy danışmanı atanan kişi yukarıda sayılanları yapacağı zaman danışmandan görüş almak zorundadır. Bu görüş önceden olabileceği gibi sonradan icazet de verilebilir.

Her ne kadar sınırlı ehliyetlilerin fiil ehliyeti tam olsa da kimi durumlarda kendisine yönetim danışmanı atanır. Kanun hükmünün 2.fikrasının dayanak teşkil ettiği bu durumda kişi yönetim danışmanının onayı olmadan sayılan 9 işlemi yapamaz.

Oy danışmanlığı ile yönetim danışmanı arasında iki temel farklar vardır. Oy danışmanlığında danışmanın görüşü alınırken yönetim danışmanının onayı olmadan işlem yapılamaz. Bir diğer fark ise oy danışmanı işlemi kişi adına yapamazken yönetim danışmanı işlemleri bizzat kendisi yapabilir.

2.3.1.3.4. Sınırlı Ehliyetsizlik

Kişinin ayırt etme gücü olmasına rağmen diğer iki şarttan birinin gerçekleşmemiş olması kişiyi sınırlı ehliyetsiz yapmaktadır. Yani ergin olamamış ayırt etme kuvvetine sahip olan küçüklerle hakkında kısıtlama kararı olan ayırt etme gücüne sahip kişi sınırlı ehliyetsizdir²¹⁴.

Sınırlı ehliyetsizlerin hukuki işlemleri Türk Medeni Kanunu'nun 16. Maddesinde belirtilmiştir. *“Ayırt etme gücüne sahip küçükler ve kısıtlılar, yasal temsilcilerinin rızası olmadıkça, kendi işlemleriyle borç altına giremezler. Karşılıksız kazanmada ve kişiye sıkı sıkıya bağlı hakları kullanmada bu rıza gerekli değildir.”* diyerek karşılıksız kazanımlarda bulunabilmeleri mümkün kılınmıştır. Yani kendilerine yapılan bağışlamayı kabul edebilir, borçtan kurtarıcı işlemleri yapabilirler. Kişiye sıkı sıkıya bağlı olan hakları başkasının onayına bağlı kalmadan tek başlarına kullanabilirler.

Kendilerini borç altına sokan işlemleri yapabilmeleri için yasal temsilcinin rızasını almaları gerekmektedir. Ancak haksız fiillerinin meydana getirdiği zararlardan sorumludurlar.

²¹⁴Dural/Öğüz, s.86; Helvacı, s.80; Akipek /Akıntürk/ Ateş Karaman, s.319.

Yasal temsilci sınırlı ehliyetsiz adına işleme önceden onay, sonradan icazet verebileceği gibi işlemi bizzat yapabilme hakkına sahiptir. Sınırlı ehliyetsizin yapmış olduğu işleme yasal temsilci icazet verene kadar geçen sürede işlem askıda hükümsüzdür. Yasal temsilci işleme icazet verirse işlem geçerli hale gelirken icazet vermezse işlem baştan itibaren kesin hükümsüz olur.

2.3.2. Tarafların Ehliyetini Kaybetmesi

2.3.2.1. Genel Olarak

TBK'nın 513.maddesinin ilk fıkrası vekalet akdinde tarafların ehliyetini kaybetmesi halinde kural olarak akdin sona ereceğini belirtmiştir. Madde hükmü *“Sözleşmeden veya işin niteliğinden aksi anlaşılmadıkça sözleşme, vekilin veya vekalet verenin ölümü, ehliyetini kaybetmesi ya da iflası ile kendiliğinden sona ermiş olur. Bu hüküm, taraflardan birinin tüzel kişi olması durumunda, bu tüzel kişiliğin sona ermesinde de uygulanır.”* şeklindedir. Kanun hükmünden de anlaşıldığı gibi ehliyetin kaybedilmesi akdi sona erdiren bir sebeptir.²¹⁵ Ancak kanun koyucu *“sözleşmeden veya işin niteliğinden aksi anlaşılmadıkça”* diyerek akdin sona ermesinin istisnai hükümlerinin olabileceğini belirtmiştir.

Vekalet akdinde tarafların borçları birbirinden farklıdır. Bu nedenle vekalet verenin yahut vekilin ehliyetini kaybetmesi; borçlarının farklı olması nedeniyle birbirinden farklı sonuçlar doğuracaktır. Bununla birlikte ehliyetsizliğin türü de sonucu değiştirebilecek bir başka faktördür. Bu nedenle bu durumların her birinin ayrı ayrı incelenip değerlendirilmesi gerekmektedir.

2.3.2.2. Vekalet Verenin Ehliyetini Kaybetmesi

2.3.2.2.1. Tam Ehliyetsizlik

Vekalet verenin tam ehliyetsiz hale gelmesi vekile karşı borçları nedeniyle vekilde bir güvensizliğe sebep olacaktır. Bu nedenle vekalet verenin tam ehliyetsiz

²¹⁵Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 1990/6788 Esas, 1970/7684 Karar, 26.10.1970 Tarih sayılı ilam, Kaynak: Sinerji İçtihat Programı, e.t.:30.12.2018.

olması halinde vekalet akdi sona erecektir²¹⁶. Yüksek Mahkeme, vermiş olduğu bir kararda şahsın ehliyetini kaybettikten sonra satış vaadi akdi düzenlemesini vekillik görevinin ehliyetsizlik nedeniyle olmamasını gerekçe göstererek satış vaadi akdini geçersiz saymıştır²¹⁷.

Ehliyetin kaybedilmesi nedeniyle akdin sona ermesinden sonra tarafların akdi devam ettirmeleri mümkün değildir. Ancak böyle bir iradeleri varsa kanuni temsilci ile vekilin yeni bir vekalet akdi kurması gerekmektedir. Aksi halde söz konusu vekalet geçersizdir. Yine Yüksek Mahkeme de 1990 yılında vermiş olduğu bir kararda kişinin kısıtlanması nedeniyle vekilin vekalet görevinin sona ereceğini, kısıtlının temsil yetkisinin artık vasiye geçtiğini ve bu halde kısıtlının önceki vekilinin göreve devam edebilmesi için vasi ile de vekalet akdi kurmasının gerekli olduğunu belirmiş, bu şartlara uymayan temyiz dilekçesinin de reddine karar vermiştir²¹⁸.

Kimi durumlarda vekalet verenin tam ehliyetsizliği halinde vekalet akdi sona erse de vekalet verenin menfaati gereği vekilin ifaya devam etme yükümlülüğü olabilecektir²¹⁹. Yahut vekalet verenin ehliyetini tam olarak etkilememesi akdin geçerliliğini etkilemiyorsa yine akdin sona erdiğinden bahsedilemez. Hastanın ameliyatın öncesinde yahut esnasında ehliyetini kaybetmesi doktorun tedaviyi bırakmasını gerektirmeyebilir²²⁰. Bununla birlikte akdin sona erdiği hallerde vekil ve vekalet verenin temsilcisi anlaşarak vekalet akdinin devamına karar verebilirler.

2.3.2.2.2. Sınırlı Ehliyetsizlik

Sınırlı ehliyetsizlik halinde akdin devam edip etmediği mevzuatta düzenlenmemiştir. Ancak küçük ve kısıtlının borçlandırıcı işlem yapabilmesi ancak yasal temsilcisinin onayına bağlı olduğundan vekalet verenin temsilcisinin vekalet akdinin devamı hususunda onayının olması gerekmektedir²²¹. Aksi halde akdin devam

²¹⁶Uzun Kazmacı/Şenol, s.171; Tekben, s.173; Özkaya, s.948.

²¹⁷Yargıtay 13. Hukuk Dairesi, 2001/12317 Esas, 2002/2937 Karar, 21.3.2002 Tarih sayılı ilam, Kaynak: Sinerji İçtihat Programı, e.t.:30.12.2018.

²¹⁸Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, 1990/120 Esas, 1999/1933 Karar, 05.03.1999 Tarih sayılı ilam, Kaynak: Sinerji İçtihat Programı, e.t.:30.12.2018.

²¹⁹Seçer, s.922; Sarı, s.61; Yalçınduran, s.102-103; Tandoğan, s.666; Akipek, s.248.

²²⁰Zevkliler/Gökyayla, s.650.

²²¹Uzun Kazmacı/Şenol, s.172; Akipek, s.79; Tekben, s.176; Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 1982/1-828Esas, 1984/975 Karar, 23.11.1984 Tarih sayılı ilam, Kaynak: Sinerji İçtihat Programı, e.t.:30.12.2018.

etmesi mümkün değildir. Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 2017/4196 Esas, 2017, 8357 Karar ve. 14.12.2017 Tarihli ilamında da bu doğrultuda karar vermiştir²²².

Bununla birlikte vekalet vereni borç altına sokmayan, vekalet verenin şahsına sıkı sıkıya bağlı hakların dava yoluyla kullanılması için vekalet akdi yapması mümkündür. Adın değiştirilmesi yahut korunması davası, kişilik haklarının ihlali nedeniyle açılacak davalar nedeniyle avukata vekaletname verilmesi bu duruma örnektir. Ayrıca vekilin vekalet verenin sınırlı ehliyetsiz olduğunu bildiği, vekalet verenin aksin kurulmasına onay verdiği hallerde vekalet akdi baştan itibaren geçerli olup hukuki sonuç doğuracaktır.

2.3.2.2.3. Sınırlı Ehliyetlilik

TMK 429.madde uyarınca vekalet verene yasal danışman atanması halinde; vekalet akdinin akıbeti vekalet verenin yükümlülüklerinin 429.maddede belirtilen hükümlere çakışmasına göre değişmektedir. Şayet vekalet akdinin vekalet veren açısından yükümlülükleri 429.maddede sayılanlardan değilse bu halde akdin sona ermeyip devam etmesi mümkündür. Şayet 429.maddede belirtilen hükümler vekalet akdinde de vekalet verenin yükümlülüklerini oluşturuyorsa yasal temsilcinin onayı akdi devam ettirebileceği gibi onay vermemesi akdin sona ermesine neden olur²²³.

2.3.2.3. Vekilin Ehliyetini Kaybetmesi

2.3.2.3.1. Tam Ehliyetsizlik

Vekilin tam ehliyetsiz olması o işin görülmesi esnasında yükümlülüklerin yerine getirilmesi bakımından vekalet verende bir güvensizliğe sebep olacaktır. Bununla birlikte tam ehliyetsizlik halinde vekil kendi adına hukuki işlem yapamayacağı gibi başkası nam ve hesabına da hukuki işlem yapamayacaktır²²⁴. Bu halde akdin ifasının imkânsızlaşması nedeniyle vekalet akdi sona erer. Bu hususta vekalet akdinde aksinin

²²²“Vekalet gerek vekilin gerekse müvekkilin ehliyetinin ortadan kalkması ile son bulur. Böylece avukatın ceza kararının kesinleşmesinden itibaren yasal kısıtlı olan davalıyı temsil hakkı kalmamıştır.” Kaynak: Sinerji İçtihat Programı, e.t.:20.04.2020.

²²³Kayıhan/Ünlütepe, s.201, Yavuz/Acar/Özen, s.675, Tekben, s.175; Özkaya s.949, Uzun Kazmacı/Şenol, s.172.

²²⁴Tekben, s.170.

kararlaştırılması m¼mk¼n deęildir²²⁵. Ancak şartlar gerektiriyorsa vekilin yahut yasal temsilcisinin işe geçici olarak devam etme y¼k¼ml¼l¼ę¼ s¼z konusu olabilir²²⁶.

2.3.2.3.2. Sınırlı Ehliyetsizlik

Ayırt etme g¼c¼n¼ haiz olan k¼c¼klerin yahut kısıtlıların boręlandırıcı bir işlem yapabilmeleri için yasal temsilcinin onayını almaları gerekir. Vekalet akdinde de vekil iş g¼rme borcu altına gireceğinden, vekilin sınırlı ehliyetsizliği halinde yasal temsilci ancak icazet verirse akit sona ermeyebilir. Vekilin sınırlı ehliyetsizliği halinde vekalet akdinin devam edip etmeyeceğini Yasa Koyucu h¼kme bağlamamıştır. Bu hususta ¼ęretide farklı g¼r¼řler mevcuttur²²⁷.

Sınırlı ehliyetsiz olan kişinin veli yahut vasisi tarafından d¼zenlenen vekalet akdinde kişinin sonradan reşit olması yahut kısıtlılığının kalkması halinde de vekalet akdinin devamı için akdin yenilenmesi yahut kişinin icazetinin alınması gerekmektedir²²⁸.

Vekil ile vekilin sınırlı ehliyetsiz olduğunu bilen vekalet veren arasında yapılacak vekalet akdine vekilin temsilcisi onay verirse vekalet akdi kurulmuş olur. Bu halde akit t¼m sonuçlarını doğurur.

Vekilin vekalet akdi kurulduktan sonra sınırlı ehliyetsiz olması halinde vekalet akdi h¼k¼ms¼z hale gelebilir. Elbette vekalet verenin vekalet akdine devam etme iradesi ve vekilin temsilcisinin onayı vekalet akdini yařatabilecektir²²⁹.

Ancak şunu unutmamak gerekir ki vekilin sonradan sınırlı ehliyetsiz hale gelmesi vekalet verende bir g¼vensizlik yaratacaktır. Bu g¼vensizlik vekalet veren için haklı azil sebebi teşkil edecektir.

Bununla birlikte Avukatlık Kanunu'nun 5.maddesikısıtlılığın avukatlığa kabulde engel teşkil ettiğini belirtmiştir. Ayrıca aynı kanunun 72.maddesi kısıtlılığı levhadan silinmeyi gerektiren bir hal olarak saymıştır. Yani kısıtlı bir kişi avukatlık yapamayacak, avukatın sonradan kısıtlı hale gelmesi de baro levhasından silinmesine sebep olacaktır.

²²⁵Kemal T. G¼rsoy, **Vekalet Akdinin ¼l¼mle Sona Ermesi Ve Sonuçları**, Sempozyum İstanbul, 1977, s.1 vd., Uzun Kazmacı/şenol, s.173.

²²⁶¼zkaya, s.948, Tandoğan, s.666.

²²⁷Kayıhan/¼nl¼tepe s.201, ¼zkaya, s.950, G¼m¼ř, **(BH¼H)**, s.203; Tekben, s.152.

²²⁸Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 2016/3290 Esas, 2016/601 Karar ve 11.05.2016 Tarih sayılı ilamı (G¼nay, s.171).

²²⁹ Tandoğan, s.667.

2.3.2.3.3. Sınırlı Ehliyetlilik

Sınırlı ehliyetliler Türk Medeni Kanunu'nun 429.maddesinde belirtilen işlemleri yasal danışmanlarının görüşü veya onayı olmadan yapmaları mümkün değildir. Bu nedenle vekalet akdinde vekilin yükümlülüklerinin 429.maddede belirtilen hükümlerden olup olmadığının incelenmesi gerekir. Şayet bu maddedeki hükümler vekalet akdinde vekilin yükümlülüklerine giriyorsa bu halde akit sona ermiş denilebilir. Ancak vekil kısıtlanmasına rağmen vekalet akdindeki borçlarını yerine getirecek durumdaysa ve bu borçlar 429.madde ile çelişmiyorsa bu halde akit devam edebilir. Elbette bu durumda vekalet verenin vekile duymuş olduğu güven sarsılabileceğinden akit sona erebilecektir.

Sınırlı ehliyetli vekile kayyım atanırsa vekalet akdi sona erecektir²³⁰.

2.4. İflas

2.4.1. Genel Olarak

İflas²³¹, müflisin mahkemece verilen iflas kararı nedeniyle malvarlığının cebri icra vasıtasıyla paraya çevrilmesini ve bu yolla borçlarının ifasına yarayan icra yoludur²³². İflasla alacaklıların tamamının alacağını elde etmesi amaçlanmaktadır. Bu amaçla öncelikle müflisin malvarlığı üzerinde tasarruf yetkisi sınırlandırılmaktadır.

TBK'nın 513. Maddesi, vekilin yahut vekalet verenin iflasının akdin sona ermesine yol açtığını düzenlemiştir. Vekalet akdi tarafların birbirine karşı duydukları güven ilişkisine dayanmaktadır. İflasın bu güveni sarsacağı göz önünde bulundurulmuş ve böylelikle iflas da sona erme nedenlerinden biri sayılmıştır. Genel olarak tarafın iflasıyla akit kendiliğinden sona erer. Nitekim Yüksek Mahkeme'nin "*TBK m.513/*

²³⁰Gümüő, (BHÖH), s.358, Özkaya s.950.

²³¹ İİK'nın 43.maddesinde iflasa tabi olanlar tek tek belirtilmiştir. Buna göre "*Ticaret Kanunu gereğince tacir sayılanlar veya tacirler hakkındaki hükümlere tabi olanlar ile özel kanunlarına göre tacir olmadıkları halde iflasa tabi buldukları bildirilen hakiki veya hükmi şahıslar hakkında*" iflas takibi yapılacaktır. Tacir sayılanlar; ticaretten men edilenler ve fiilen işlemeye başlamayan ancak ticari işletme açtığını ilan edenlerdir. Tacirler hakkındaki hükümlere tabi olanlar; ticari işletme açmış gibi işlem yapanlar ve donatma iştirakidir. Özel kanunlar uyarınca iflasa tabi olanlar ise ticareti terk edenler, kollektif ve komandit şirket ortakları, terekenin tasfiyesi, Bankacılık Kanunu uyarınca iflası istenebilecek kişiler ve konkordato talebinde bulunan borçlulardır.

²³²Baki Kuru, **İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı**, Yetkin, Ankara, 6. Baskı, 2021 s.355.

e.BK m.397 uyarınca iflas halinde vekilin görevi sona erer. 30.10.2009 tarihinde borçlu şirketin iflasına karar verilmesiyle, Avukat H.A.'ın vekillik görevi sona erdiğinden, vekilin 15.12.2011 tarihinde mahkeme kararını temyiz etme yetkisi yoktur. İflas nedeniyle borçlu asilinde kararı temyiz etme yetkisi yoktur. İflas idaresi gerekçeli kararın tebliğine rağmen kararı temyiz etmemiştir. Bu nedenlerle Avukat H.A.'ın temyiz dilekçesinin reddine karar vermek gerekmiştir.” kararı²³³ da bu durumu desteklemektedir.

2.4.2. Vekalet Verenın İflası

Belirtmek gerekir ki maddi eyleme ilişkin vekalet akdinde vekalet verenin iflası akdi daima sona erdirmeyebilir. Böyle hallerde vekalet akdi çoğunlukla devam eder. Nitekim iflas, müflisin ehliyetini kaybetmesine neden olmayıp yalnızca malları üzerindeki tasarruf yetkisini sınırlandırmaktadır. Dolayısıyla bu durum maddi eylem gerektiren vekaletlerde vekilin vekalet akdinden doğan borcunu ifa etmesine engel olmayacaktır²³⁴. Nitekim Yargıtay 12. Hukuk Dairesi, 1995/15125 Esas, 1995/16430 Karar, 21.11.1995 Tarih sayılı ilamında bu durumu destekler nitelikte emsal bir karar vermiştir²³⁵. Ancak bu durumda vekil, masraf veya ücretini tahsil edemeyebilecektir. Bu nedenle masraf veya ücretin söz konusu olduğu vekalet akdinde, müvekkilin iflasıyla vekil istifa etmeksizin akdin son bulunduğu belirtilebilir²³⁶.

Vekalet akdinin hukuki işlemlere ilişkin olması halinde genel olarak iflasla birlikte vekalet akdi kendiliğinden sona erer²³⁷. Zira iflasla birlikte kısıtlanan müflisin kendi hukuki işlemlerini yapamayacak durumda olmasına rağmen bir başkasına yaptırmayı da mümkün değildir. Bununla birlikte vekalet verenin malvarlığına ilişkin tasarruf yetkisi de iflasla birlikte iflas idaresine geçer. Bu nedenle malvarlığına ilişkin hukuki işlem yapma yetkisi vekalet verende olmadığından kendisinde olmayan bir yetkiyi de vekile veremez. Yargıtay 15. Hukuk Dairesi,

²³³Yargıtay 13. Hukuk Dairesi, 2013/24676 Esas, 2013/31244 Karar, 03.10.2013 Tarih sayılı ilam, Kaynak: Sinerji İçtihat Programı, e.t.:17.08.2020.

²³⁴Tekben, s.170; Zevkliler/Gökyayla, s.651; Özkaya, s.951; Uzun Kazmacı/Şenol, s.174.

²³⁵“... madde hükmü karşısında, işin mahiyetine göre vekaletini devam etmesi tabidir. Çünkü iflas idaresi, kendisinin hasımı olduğu konuda müflisi temsil edemez. Ayrıca vekaletin son bulması olayda müvekkilinin menfaatini tehlikeye sokacağından, vekilin vekaleti ifaya devam etmesi zorunludur. Müflisin kendisini temsil etmesi için vekil tutmasında yasal bir engel bulunmamaktadır. Kaldı ki ilk vekilin Av.M.A'ye vekaletname vermesine ve bu vekilin yaptığı işleme müflis tarafından karşı çıkılmadığı gibi aksine icazet de verilmiştir.” Kaynak: Sinerji İçtihat Programı, e.t.:30.12.2018.

²³⁶Tandoğan, 699; Zevkliler/Gökyayla, s.651.

²³⁷Uzun Kazmacı/Şenol, s.174.

2019/590 Esas, 2019/2440 Karar, 22.05.2019 Tarih sayılı ilamında şirketin ilgili Asliye Ticaret Mahkemesi ilamı doğrultusunda iflasına karar verilmiş olması nedeniyle müflis şirketi artık avukatın temsil edemeyeceğini, bu haliyle şirketi iflas idaresinin temsil edeceğini ve vekilin vekalet ilişkisinin ilgili kanun hükmünce sona erdiğini belirtmiştir²³⁸. Ancak daha önce de belirttiğimiz gibi akit konusu işlemin vekalet verenin tasarruf yetkisinin kısıtlanması ile bir bağlantısı yoksa yani akit konusu işlem vekalet verenin mal varlığını ilgilendirmiyorsa bu durumda akit sona ermez.

2.4.3. Vekilin İflası

Vekilin iflası halinde ise vekalet akdinin sonra erip ermeyeceği işin niteliğine göre farklılık göstermektedir²³⁹. Genel olarak maddi eyleme dayalı vekaletnamede iflasın akdi sona erdirmeyeceği kabul edilir²⁴⁰. Buna gerekçe olarak iflasın etkilerinin vekilin malvarlığına ilişkin olduğunu, iş görme ediminin ifasını engelleyecek bir durum olmadığı belirtilmektedir.

Kural olarak kendi tasarruf yetkisini kullanamayan kişinin bir başkası adına bu hakkı kullanması kabul edilebilir bir şey değildir. Bu durum oldukça güven sarsıcıdır. Dolayısıyla akit sona erebilir. Ancak vekalet akdinin konusu vekilin iflası ile ilgili bir durum olmayıp yalnızca maddi eyleme ilişkin olabilecektir. Bu durumda iflas nedeniyle vekalet akdinin sona ermesi görüşünde hukuki yarar bulunmamaktadır. Elbette bu durum kesin sonuç değildir. İflasın bu hal vekalet verenin vekile olan güvenini sarsacağından, vekili azil için haklı sebep oluştur²⁴¹.

²³⁸Kaynak: Sinerji İctihat Programı, e.t.:30.12.2018.

Aynı doğrultuda bkz. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 2016/164 Esas, 2016/64 Karar ve 22.01.2016 Tarih sayılı ilamı, Kaynak: Sinerji İctihat Programı, e.t.:05.09.2022.

²³⁹Tekben, s.147; Özkaya, s.952.

²⁴⁰Uzun Kazmacı/Şenol, s.175; Tekben, s.149.

²⁴¹Özkaya, s.952.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM SONA ERMENİN SONUÇLARI

1. Genel Hükümlere Göre Sona Ermenin Sonuçları

Türk Borçlar Kanunu genel hükümler uyarınca borç ve borç ilişkisini sona erdiren sebepler; ifa, ibra, yenileme, takas, alacaklı ve borçlu kavramlarının birleşmesi, imkânsızlık ve zamanaşımı halleridir²⁴².

Vekalet akdinde tarafların akitten doğan asli yükümlülükleri ve yan yükümlülükleri vardır. Tarafların asli yükümlülüklerini yerine getirmeleri vekalet akdini ifa nedeniyle sona erdirir²⁴³. Sadakat, özen gibi yan yükümlüklerin tam olarak ifa edilmemesi vekalet akdinin sona erdiği gerçeğini değiştirmez. Yan yükümlülüklerin ifa edilmemesi halinde meydana gelecek zararın tazmini karşı taraftan talep edilebilir²⁴⁴.

Tarafların anlaşarak her iki tarafın yahut taraflardan birinin borcunu ortadan kaldırması ibra anlamına gelmektedir²⁴⁵. İbra ile vekalet veren akit nedeniyle oluşan alacağından vazgeçebilir. Aynı şekilde vekil de masraflardan, ücret gibi alacaklarını vekalet verenden talep etme hakkından vazgeçebilir.

Yenileme vekalet akdindeki tarafların anlaşarak mevcut borcu sona erdirip yeni bir borç meydana getirmesidir. Bu işlemle önceki borçla birlikte borcun fer'ileri de sona erer. Vekalet akdinde tarafların tek taraflı irade beyanlarıyla akdi sona erdirmeleri mümkünken anlaşarak birlikte sona erdirmelerinin pratik bir faydası olmasa da bu durum hukuki olarak mümkündür²⁴⁶.

Taraflar arasında kurulan akitte takasın uygulanabilmesi için her şeyden önce alacaklı ve borçlunun edimlerinin özdeş edimler olması gerekir. Vekalet akdinde vekilin iş görme borcu karşılığında vekalet verenin ücret ödeme yükümlülüğü özdeş yükümlülükler olmadığı için takas vekalet akdini sona erdirmeyecektir.

Vekalet akdinde vekil vekalet veren adına bir iş görme borcu taahhüdünde bulunur. Alacaklı ve borçlu kavramlarının birleşmesiyle borç sona erse de vekalet akdinde böyle bir şey pek mümkün değildir. Zira bu kavramlar birleştiğinde sona eren

²⁴²Kılıçoğlu, s.542; Oğuzman/Öz, s.543.

²⁴³Yıldırım, s.308;

²⁴⁴Ecir, s.54; Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, s.1012, Oğuzman/Öz, s.585.

²⁴⁵Nomer, s.300; Kılıçoğlu, s.536.

²⁴⁶Akıncı, s.100; Özkaya, s.837.

alacaklar iş görme edimi değil haktır. Bu durumun tek istisnası tarafların külli halefiyetle birbirleriyle bağlı olmasıdır²⁴⁷. Böyle bir durumda birleşmeyle borç sona erecektir.

İmkânsızlık; akitle kararlaştırılan borcun birtakım nedenlerle ifa edilemeyecek olmasıdır. Vekalet akdinde taraflardan birinin borcunun ifası imkansızlaşır ve vekalet akdi sona erer²⁴⁸. Taraflardan birinin ifasının imkansızlaşması nedeniyle karşı tarafın uğradığı zararın tazmini imkansızlığa neden olan şeyin tespitiyle mümkündür.

Borcun ifa edilememesine taraflardan birinin kusuru neden olmamışsa tarafın zarara uğrayan kişinin zararını tazmin yükümlülüğü yoktur. Bu halde yalnızca sebepsiz zenginleme hükümleri çerçevesinde birbirlerinden aldıklarını iade etmeleri gerekir. Kişinin hasta akrabası adına ameliyat olması için doktorla ameliyat hususunda anlaşıp ameliyat günü almasının ardından, ameliyat gününden önce hastanın kalp krizi geçirerek ölmesi bu duruma örnek olarak verilebilir. Böyle bir durumda tarafların neden olmaksızın doktorun yani vekilin ifası imkânsız hale gelmiştir. Şayet doktora bu ameliyat nedeniyle önceden bir ücret ödenmişse doktorun bu ücreti ifasının imkansızlaşması nedeniyle iade etmesi gerekmektedir.

Vekilin kendi kusuru nedeniyle iş görme edimi imkansızlaşır ve alacaklının zararını tazmin etmek zorundadır. Vekalet verenin kusuru nedeniyle vekilin ifası imkansızlaşır ve vekil borcunu tam yerine getirmiş gibi değerlendirilmeli ve akit nedeniyle elde etmesi gereken ücrete hak kazanmalıdır²⁴⁹.

Zamanaşımı borç ilişkisini sona erdirmez. Yalnızca o borcu eksik borca dönüştürür. Yani zamanaşımı, alacaklının alacağını dava ya da takip yoluyla tahsil etme hakkını elinden alır. Vekalet akdinde tarafların birbirlerinden talep etmedikleri alacaklar 5 yıllık süre sonunda zamanaşımına uğrayacaktır²⁵⁰. Vekalet veren ya da vekil, vekalet akdi nedeniyle karşı taraftan alacağını 5 yıl içerisinde dava ya da takip yoluyla istememesi halinde karşı taraf zamanaşımı def'ini ileri sürerek borcu ifadan kaçınabilir.

²⁴⁷Akıncı, s.105.

²⁴⁸Ünlütepe, s.303; Gümüş, (BHÖH), s.30; Nomer, s.307.

²⁴⁹Eren, (BHGH), s.1436; Tunçomağ, s.1195; Çetiner/Furrer/Müller-Chen, s.683; Hatemi/Gökyayla, s.354.

²⁵⁰Çetiner/Furrer/Müller-Chen, s.696; Hatemi/Gökyayla, s.366; Eren, (BHGH), s.1451 vd.; Yıldırım, s.321, Nomer, s.307 vd.; Ünlütepe, s.306 vd.

2. Özel Hükümlere Göre Sona Ermenin Sonuçları

2.1. Tek Taraflı Sona Erdirmenin Sonuçları

2.1.1. Genel Olarak

Vekalet akdi taraflardan birisinin herhangi bir şarta bağlı kalmaksızın doğrudan irade beyanıyla sona erdirilebilir. Bu, kanun tarafından tanınmış bozucu yenilik doğuran bir haktır²⁵¹. Hakkın kullanılmasının ardından akdin sona ermesinin etkisini ne zaman doğuracağı hakkında doktrinde farklı görüşler mevcuttur.

TBK'nın 514. maddesindeki "Vekilin sözleşmenin sona erdiğini öğrenmeden önce yaptığı işlerden, vekalet veren ya da mirasçıları sözleşme devam ediyormuş gibi sorumludur." hükmünü dayanak olarak kabul eden bir görüş²⁵² tek taraflı sona erme beyanının karşı tarafça öğrenilmesiyle sonuç doğuracağını belirtmektedir. Diğer bir görüş²⁵³ ise, irade beyanının muhatabın öğrenmesine gerek olmayıp onun ulaşabileceği bir şekilde hakimiyet alanına girmesiyle sonuç doğuracağını beyan etmektedir. Bu görüşün gerekçesi; tek taraflı sona erdirmenin yenilik doğurucu bir hak olması ve bu hakkın kullanılmayla sonuç doğurmasıdır.

Türk Borçlar Kanunu'na göre; vekalet verenin vekili azletmesi halinde, vekilin borcu, azle kadar vekaleten yapmış olduğu işlemler açısından muaccel hale gelir. Vekalet verene karşı iş görme edimlerinden kaynaklanan bir edinimi varsa vekalet verene devretmesi gerekir. Ancak vekil, azil tarihinden sonraki iş görme edimleri açısından borçtan kurtulur.

Azil ve istifanın hükümlerinin ileriye etkili sonuç doğurması nedeniyle, akdin sona ermesiyle birlikte; vekil akitte kararlaştırılan ücretin tamamını almaya hak kazanamaz ancak azle kadar geçen sürede varsa yapmış olduğu iş görme edimi karşılığında orantılı bir ücret talep edebilir²⁵⁴.

Türk Borçlar Kanunu azil ve istifanın sonuç doğurabilmesi için bu irade beyanının kullanılmasını herhangi bir şekil şartıyla sınırlamamıştır. Buna rağmen özel kanun olan HMK'da avukatın azil ve istifasına ilişkin genel hükümlerden farklı olarak sınırlamalar mevcuttur. HMK'nın 81. Maddesi azil ve istifanın karşı taraf ve mahkeme

²⁵¹Ürem, s.149; Akipek, s.75; Berberoğlu Yenipınar, s.59;Özkaya, s.840; Zevkliler/Gökyayla, s.647; Sarı, s.85.

²⁵²Özkaya, s.843; Tandığan, s.631.

²⁵³Akipek s.242; Hatemi/Serozan/Arpacı, s.443; Akıncı, s.108.

²⁵⁴Seçer, s.894.

tarafından sonuç doğurabilmesi için bu tek taraflı irade beyanının dilekçe yahut tutanağa geçirilmesi ve ayrıca ilgililere tebliği için masrafın ödenmesi şekil şartını düzenlemiştir.

HMK'nın 82. maddesi ise bu şekil şartına göre istifa eden avukatın, istifasının vekalet verene tebliğinden itibaren iki hafta sonra sonuç doğuracağını düzenlemiştir²⁵⁵. Avukat hükme göre iki hafta boyunca vekalet akdinde belirtilen yükümlülüklerini yerine getirmelidir.

2.1.2. Haklı Bir Sebep Kavramı ve Tek Taraflı Sona Erdirme

Azil veya istifanın haklı bir sebebe dayanması halinde; bu irade beyanında bulunan açısından uygun olmayan zamanda sona erdirmeye yönünden sorumluluk doğmayacaktır. Ancak uygun olmayan zamanda haksız bir şekilde tek taraflı irade beyanıyla akit sona erdirilmişse karşı tarafın zararının giderilmesi gerekmektedir²⁵⁶.

Türk Borçlar Kanunu, tarafların azil ve istifa haklarını kullanmaları nedeniyle karşı tarafta meydana gelecek zararının tazmini bakımından yalnızca uygun olmayan zaman açısından değerlendirmiştir. Kanunda tek taraflı sona erdirmenin haklı bir nedene dayanmaması halinde karşı tarafta oluşacak zarara ilişkin hüküm mevcut değildir.

Her ne kadar Türk Borçlar Kanunu tek taraflı sona erdirmenin haklı bir nedene dayanıp dayanmaması konusunda bir hüküm içermese de Avukatlık Kanunu'nda avukatın azil ve istifasının haklı olup olmamasına göre farklı sonuçları içeren hüküm mevcuttur.

Av.K'nun 174. maddesi; avukatın haksız istifası nedeniyle vekalet verenden hiçbir ücret alamayacağını ve daha önce aldıklarını vekalet verene iade etmesi gerektiğini ifade etmektedir. Avukatın azli halinde ise, azil haklı bir sebeple yapılmışsa ücrete hak kazanmadığı, haksız azil söz konusuysa vekilin vekalet sözleşmesinde kararlaştırılan ücretin tamamına hak kazandığı hüküm altına alınmıştır²⁵⁷. Bu hükümler TBK'daki vekalet akdini düzenleyen genel hükümlere nazaran tarafların haksız azil ya da haksız istifası daha ağır sonuçlara bağlamıştır.

²⁵⁵Yargıtay 1. Hukuk Dairesi 2018/2373 Esas, 2018/12662 Karar, 20.09.2018 Tarih sayılı ilam, Kaynak: Sinerji İctihat Programı, e.t.:05.09.2022.

²⁵⁶Yargıtay 13. Hukuk Dairesi 2018/3378 Esas, 2018/8177 Karar, 20.09.2018 Tarih sayılı ilam, Kaynak: Sinerji İctihat Programı, e.t.:05.09.2022.

²⁵⁷Yargıtay 13. Hukuk Dairesi 2018/74 Esas, 2018/6861 Karar, 19.06.2018 Tarih sayılı ilam, Kaynak: Sinerji İctihat Programı, e.t.:05.09.2022.

2.1.3. Uygun Olmayan Zaman Kavramı ve Tek Taraflı Sona Erdirme

Taraflar vekalet akdini diledikleri zaman tek taraflı irade beyanıyla sona erdirebilir. Kanun Koyucu, taraflara tanıdığı bu serbestliği “*Uygun olmayan zamanda sözleşmeyi sona erdiren taraf diğerinin bundan doğan zararını gidermekle yükümlüdür.*” diyerek sınırlandırmıştır. Böylelikle akdi sona erdiren tarafın serbestliğinin karşı tarafa zarar vermesini önlemeye çalışmıştır. Ancak maddede kullanılan “*uygun olmayan zaman*” kavramı kanunda net olarak belirtilmemiştir. Kanun maddesindeki bu kavramın soyutluğu yargı kararları ve doktrindeki görüşlerle doldurulmaya çalışılmıştır.

Kısaca karşı tarafta azil veya istifa nedeniyle meydana gelecek zararın, zamansızlık nedeniyle telafi edilememesi haline uygun olmayan zamanda yapılan tek taraflı sona erdirme denilebilir²⁵⁸. Sınava kısa süre kala öğrenciye ders çalıştırmaktan vazgeçen öğretmenin, ameliyat günü doktorun istifa etmesi nedeniyle hastasını ameliyat edememesi gibi durumlar vekilin uygun olmayan zamanda akdi sona erdirmesine örnek olarak verilebilir.

Uygun olmayan zamanda yapılan fesih nedeniyle karşı tarafın zararı tazmin edilmelidir. Ancak vekalet verenin akdin kurulmasıyla hedeflediği sonuç zarar kapsamında değildir. Zarar görenin tazmin edilecek zararı menfi zarardır²⁵⁹. Menfi zarar; zarar görenin şu anki durumu ile akdin hiç kurulmadığı varsayımındaki farktır. Menfi zararın tazmini ile zarar göreni o akdin hiç kurulmadığı zamanki haline döndürmek amaçlanmıştır.

Akdin uygun olmayan zamanda sona erdirildiğinin ispat yükü zarara uğradığını iddia eden kişiye aittir. Akdin uygun olmayan zamanda sona erdirildiğini, bu sona erme nedeniyle zarara uğradığını ve sona erme ile zarar arasındaki illiyet bağına akdi sona erdiren tara değil diğer taraf ispatlamak zorundadır.

Uygun olmayan zamanda yapılan azil nedeniyle vekilin iş görme edimi nedeniyle yapmış olduğu masraflar vekalet veren tarafından karşılanmalıdır. Şayet vekil bu iş görme sırasında üçünü kişilere karşı borç altına girmişse vekalet verenin

²⁵⁸Aydoğdu/Kahveci, s.821; Yavuz/Acar/Özen, s.675, Zevkliler/Gökyayla, s.650; Özkaya, s.940; Ürem, s.153.

²⁵⁹Akıncı, 120; Özkaya, s.853.

vekili borçtan kurtarması gerekmektedir. Ayrıca vekil, azil tarihine kadar görmüş olduğu işle orantılı bir ücrete hak kazanacaktır.

Vekilin uygun olmayan zamanda istifası halinde, vekalet verenin iş görme edimi için vekil dışında bir başkasını bulabilecek vakte sahip olamaması nedeniyle uğradığı zarar vekil tarafından karşılanmalıdır. Vekalet akdinin devamı için ileriye yönelik yapmış olduğu masraflar da bu zarar kapsamındadır. Vekilin istifası nedeniyle; vekalet verenin, vekalet konusu iş görmede oluşan aksaklığın toparlanması sırasında ihmal ettiği işler nedeniyle de tazminat talep etme hakkı bulunmaktadır²⁶⁰.

2.2. Ölüm, Eliyetin Kaybedilmesi ve İflasla Sona Ermenin Sonuçları

2.2.1. Ölüm

Taraflardan birinin ölümü vekalet akdini ölüm tarihi itibari ile sona erdirir²⁶¹. Ancak akdin sona ermesine rağmen tarafların birbirlerinden doğabilecek birtakım borçları söz konusu olabilir.

Vekalet verenin ölümü halinde; vekilin, uhdesinde ki vekalet veren adına kazanımlarını mirasçılara devretme borcu doğar²⁶². Vekilin vekalet verenden iş görme borcu kapsamında almış olduğu fakat kullanmadığı masrafları vekalet verenin mirasçılara iade etmesi gerekir.

TBK'nın 514. Maddesi akdin sona ermesini öğrenene kadar geçen süre içerisinde vekilin vekalet akdi içerisindeki yapmış olduğu işlerden vekalet verenin mirasçılarını da sorumlu tutmaktadır²⁶³. Kanun koyucu bu hükümlerle iyi niyetli vekilin akit kapsamındaki iş görme ediminden elde edeceği kazanımı korumak istemiştir.

Taraflar arasında aksi kararlaştırılmadığı müddetçe yahut işin niteliği gereği akdin devamını gerektirecek bir husus yoksa vekilin, vekalet verenin öldüğünü bilmesine rağmen iş görme edimine devam etmesi vekaletsiz iş görme hükümlerine tabidir²⁶⁴. Bu halde vekalet verenin mirasçılarının icazeti aranır.

Vekilin ölümü halinde ise ölümüne kadar yapmış olduğu iş görme edimi karşılığında vekilin elde edeceği ücreti vekalet verenin vekilin mirasçılara ödemesi

²⁶⁰Sarı, 155; Ecir, s.106.

²⁶¹Uzun Kazmacı/Şenol, s.167, Tandoğan, s.663.

²⁶²Kayıhan/Ünlütepe, s.193.

²⁶³Akıncı, s.129.

²⁶⁴Tandoğan, 664; Özkaya, 946, Akıncı, s.130; Uzun Kazmacı/Şenol, s.167.

gerekir. Bununla birlikte vekilin mirasçıları, vekilin iş görme edimi esnasında yapmış olduğu masrafları, iş görme sırasında uğramış olduğu zararları yahut iş görme edim esnasında bir borca girmiş ise bu borçtan kurtarılmasını vekalet verenden isteyebilir.

Taraflar, vekalet akdinin taraflardan biri öldükten sonra da devamı edeceğini kararlaştırmışlarsa bu halde ölüm vekalet akdi açısından sonuç doğurmayacaktır²⁶⁵.

2.2.2. Ehliyetin Kaybedilmesi

Kurulan vekalet akdinde taraflardan birinin tam ehliyetsiz olması vekalet akdini sona erdirir. Zira ayırt etme gücü olmayan kişinin borçlandırıcı bir işlemin tarafı olması mümkün değildir²⁶⁶.

Vekilin ayırt etme gücünü kaybetmesinin ardından iş görme borcunu ifa edebileceği düşünülemez. Böyle bir durumda vekalet akdi sona erer ve tarafların birbirlerine olan borçları muaccel hale gelir. Vekilin o ana kadar vekalet akdinden doğan alacakları vekalet veren tarafından vekile atanacak vasiyle ödenir. Aynı şekilde vekalet verenin o ana kadar elde etmeye hak kazandığı ancak vekilin uhdesinde bulunan alacakları vasiden talep edilir.

Vekalet verenin ehliyetini kaybetmesi halinde; vekalet verenin vekalet akdinin yükümlülüklerini yerine getirme imkânı kalmaması nedeniyle vekalet akdi devam etmeyecektir. Vekil, akdin sona ermesiyle ücret, yapmış olduğu masraflar gibi alacaklarını vekalet verenin vasisinden talep edebilir.

Ehliyetin kaybedilmesi nedeniyle akdin sona ermesi halinde; akdin sona erdiğini öğrenemeyen tarafın öğreninceye kadar yapmış olduğu işlemlerden karşı taraf vekalet akdi devam ediyormuş gibi sorumludur²⁶⁷.

2.2.3. İflas

2.2.3.1. Vekalet Vereninin İflası

Vekalet verenin iflasıyla vekalet akdinin sona erip ermemesi akdin konusuna göre değişiklik gösterecektir. Akdinin konusu vekalet verenin malvarlığını etkilemiyorsa yahut vekile karşı masraf, borçtan kurtarma gibi bir yükümlülük

²⁶⁵Uzun Kazmacı/Şenol, s.168, Özkaya, s.954

²⁶⁶Akıncı; s.127

²⁶⁷Seçer; s.922

oluşturmuyorsa vekalet akdinin sona ermesinin hukuki faydası olmaması nedeniyle akit devam eder²⁶⁸.

Vekile doğrudan temsil yetkisinin verildiği vekalet akdinde, vekalet verenin iflası akdi sona erdirecektir. Zira müflisi temsil yetkisi iflas idaresine aittir. Ancak somut olayın durumuna göre vekilin görevinin devamı vekalet verenin menfaatineyse bu halde iflas idaresi vekalet akdinin devam edeceği yönünde karar verebilir. Elbette bu karar vekil açısından bağlayıcı değildir. Vekilin vekalet verenin iflası nedeniyle istifa hakkı saklıdır.

Vekalet verenin iflasıyla iflas idaresinin akdin devamına karar vermemesi halinde vekil hem yapmış olduğu masrafları, borçtan kurtarılmasını ve uygun olmayan zamanda akdin sona erdirilmesi nedeniyle oluşan zararını iflas masasından talep edebilecektir.

2.2.3.2.Vekilin İflası

Vekalet akdinde iş görme borcu altına giren vekilin iflasının akdi etkileyip etkilemediği iş görme borcunun ne olduğuna göre değişecektir. Vekilin fiili bir iş görme borcu altına girdiği vekalet akdinde vekilin hareket kabiliyeti etkilenmeyeceğinden vekalet akdinin sona ermesinin bahsedilemeyecektir²⁶⁹.

Vekilin, taraflar arasında kurulan akit gereği vekalet vereni doğrudan temsil yetkisini de haiz olduğu hallerde; vekilin iflasıyla akit sona erecektir²⁷⁰. İş görme edimi sonucunda elde edilen para dışında tüm edinim vekalet verene ait olsa da vekilin vekalet veren adına uhdesinde bulundurduğu parayı vekalet veren doğrudan alamaz. Para iflas masasına kaydolar. Bu halde alacaklı olan vekalet veren yalnızca iflas masasının müflisin malvarlığını paylaşmasıyla alacağını alabilir. Vekalet veren, böyle bir durumda akit sonucunda elde edeceği menfaati vekilin iflası nedeniyle elde edemeyeceğinden vekalet akdinin iflasla birlikte sona erdiği ifade edilmektedir²⁷¹.

Dolaylı temsil yetkisini içeren vekalet akdinde vekilin iflası da akdi sona erdirir²⁷². Vekalet akdinin sona ermesiyle her iki tarafın alacağı muaccel hale gelir. İflasın ardından vekalet verenin borçları iflas masasına kaydolar. Vekalet veren, vekilin kendisine olan borçları nedeniyle takas hakkını kullanarak borçtan kurtulabilir. Ayrıca

²⁶⁸Tandoğan, s.671; Uzun Kazmacı/Şenol, s.174, Kayıhan/Ünlütepe, s.201.

²⁶⁹Uzun Kazmacı/Şenol, s.175; Tandoğan, s.672.

²⁷⁰Eren, (BHÖH),s.757, Tandoğan, s.674.

²⁷¹Tandoğan, s.673; Uzun Kazmacı/Şenol, s.174.

²⁷²Tandoğan, s.673.

isterse borçlarını ödeyerek vekilin iş görme edimi neticesinde elde ettiklerinin kendi uhdesine geçirebilir.

SONUÇ

Vekalet akdi; vekilin, vekalet verenin faydasına ve talimatına uygun olarak sonuç garantisi vermeden iş görme yükümlülüğü altına girdiği bir akit türüdür. Bu akdin temelinde tarafların birbirlerine duyduğu güven ilişkisi mevcuttur. Akit, şekil şartına bağlı kalmaksızın tarafların irade beyanlarıyla birlikte kurulur. Vekilin iş görme borcu karşısında vekalet verenin vekile bu iş görme karşılığında bir ücret ödemesi kararlaştırılabilir.

Vekalet akdinde tarafların akdin kurulması konusundaki irade beyanları, vekilin iş görme borcu, iş görme borcunun yasada düzenlenmiş başka bir akit türünün kapsamına girmemesi, iş görmenin vekalet verenin iradesine uygun olması ve taraflar arasında kararlaştırılması halinde ücret vekalet akdinin unsurlarını oluşturmaktadır.

Vekalet akdi, temeli güven ilişkisi olan, vekilin iş görme edimi karşısında bir ücret kararlaştırılmışsa tam, ücret kararlaştırılmamışsa eksik iki tarafa borç yükleyen akit türüdür. Vekalet akdinde iş görme borcu maddi bir fiil olabildiği gibi hukuki bir işlem de olabilir. Ayrıca iş görme borcunun sürekli edim yahut ani edim olarak kararlaştırılması da mümkündür.

Vekalet akdinde vekil iş görme edimini yerine getirirken; şahsen ifa yükümlülüğüne uymak, vekalet verenin emir ve talimatlarına uygun hareket etmek, sır saklama yükümlülüğüne uymak, gerekli özeni göstermek, vekalet verene hesap vermek ve vekalet akdi kapsamında aldıklarını vekalet verene devretme borcuna uymak, vekalet verene karşı iş görme kapsamında sadakat gibi yükümlülükleri varken; vekalet veren, vekile akitte kararlaştırılmışsa ücret ödeme, iş görme esnasındaki masrafları karşılama ve iş görme esnasında vekilin uğradığı zararları karşılama gibi yükümlülüklerle uymak zorundadırlar.

Vekalet akdinin temelini bir borç ilişkisi olmasıyla TBK'da mevcut borç ve borç ilişkisini sona erdiren sebeplerin burada da uygulanması mümkündür. Kanunda belirtildiği üzere borcun ifası, ibrası, borcun yenilenmesi, takas, alacaklı ve borçlu kavramlarının birleşimi, borcun imkansızlaşması ve borcun zamanaşımına uğraması hallerinin varlığı hem borcu hem de borç ilişkisini sona erdiren sebeplerdir. Borcu ve borç ilişkisini bitiren bu durumlardan birinin varlığı taraflar arasında kurulan vekalet akdinin durumuna, niteliğine ve özelliğine göre vekalet akdini de sona erdirebilecektir.

Borcu ve borç ilişkisini bitiren genel sebeplerin dışında Türk Borçlar Kanunu 512. ve 513.maddesinde vekalet akdinin kendine özgü sona erme sebepleri de

düzenlenmiştir. Vekil ile vekalet verenin akdi her zaman sona erdirmesinin yolu açarak taraflara fesih hakkı tanımıştır. Taraflara tanınan bu hak vekalet verene vekili azil hakkı, vekile ise vekillikten istifa hakkı olarak tanımlanabilir. Madde hükmünden de anlaşıldığı üzere fesih için hiçbir şart da konulmamıştır. Bu nedenle taraflar hiçbir sebebe bağlı kalmaksızın akdi sona erdirebilirler. Bu hususta bir şekil şartı da öngörülmemiş olup irade açıklamasının karşı tarafa ulaşması feshin sonuç doğurması için yeterli görülmüştür. Bu irade bozucu yenilik doğuran bir haktır muhatabın rızası yahut onayına gerek olmaksızın akit sona erdirilmiş sayılmaktadır. Elbette muhatabın bu irade beyanını öğrenmesi gerekmektedir. Aksi halde öğreninceye kadar ki geçecek sürede sona erdirmeye iradesinde bulunan taraf bunun sonuçlarına katlanmak zorundadır fakat bu irade karşı tarafça öğrenilebilecek şekilde yapılmalıdır.

Ayrıca Kanun Koyucu maddeye eklediği '*her zaman*' ibaresiyle taraflara fesih için zaman ve süre sınırlaması yapmamıştır. Ancak belirtmek gerekir ki maddenin devamında akdi uygun olmayan zamanda sona erdirenin karşı tarafın bundan doğan zararını gidermesi gerektiğini belirterek tarafların birbirlerini mağdur etmemesi amaçlanmıştır. *Uygun olmayan zaman* kavramı tam olarak belirli bir zaman ifade etmeyen, muğlak bir ifadedir. Kanun Koyucunun özellikle belirsiz olan bu ifadeyi kullanması, objektif değerlendirme yapılması gerektiği, uygun olmayan zamanın her olayda ayrı ayrı ele alınması amaçlandığı anlaşılmaktadır.

Vekalet akdinin sona erme sebeplerinden biri de vekilin yahut vekalet verenin ölümüdür. Bu durum akdi kural olarak sona erdirecektir. Zira akdinin temelini tarafların birbirlerine duyduğu güven oluşturmaktadır ve ölümle birlikte bu güven sona ermiş olur. Ancak Kanun Koyucu bunu emredici bir hüküm olarak düzenlememiş, akit yahut işin niteliğinden bu durumun aksi anlaşılmıyorsa diyerek bu durumu somut olayın özelliklerine bırakmıştır. Bu nedenle ölümle birlikte vekalet akdinin devam edeceği taraflar arasında kararlaştırılabilmektedir. Ayrıca işin niteliği vekalet akdinin ölüme rağmen devam etmesini gerektiriyorsa vekalet akdi sona ermez.

Elbette burada vekalet akdinde vekilin iş görme ediminin maddi bir eylem mi yahut hukuki bir işlem mi olduğu ayrımı da akdin ölüme rağmen devamı açısından önem taşımaktadır. İş görme edimi bir hukuki işlemse ve işin niteliği ölümden sonra da akdin devamı konusunda bir engel teşkil etmiyorsa yahut taraflar bu hususta akdin devamını kararlaştırmışlarsa akit ölümden sonra da devam edecektir. Ancak vekilin iş görme edimi maddi bir eyleme dayalıysa ölümle birlikte akit genel olarak sona erer.

Taraflardan birinin ölümünün ardından akdin devam etmeyeceği taraflar arasında kararlaştırılmış yahut işin niteliği gereği akdin devam edemeyeceği açık olsa bile; taraflardan birinin ölümünün üzerine akdin sona ermesi taraflardan birinin menfaatini tehlikeye atıyorsa, ölenin mirasçıları karşı taraf işleri yoluna koyana kadar vekalet akdinden doğan yükümlülüklerini yerine getirmek zorundadır. Aksi halde bundan doğacak zarardan sorumlu olacaktır.

Vekalet akdinin taraflarından birinin gaipliğine karar verilmiş olması yahut taraf olan tüzel kişinin tüzel kişiliğın sona ermesi halleri de vekalet akdini ölüm gibi sona erdirir.

Akdin sona ermesinin bir diğer hali de taraflardan birinin ehliyetini kaybetmesidir. Kural olarak bir kişinin akitte taraf olabilmesi için fiil ehliyetinin bulunması, fiil ehliyetini haiz olmayanlar içinse yasal temsilcisinin izni gerekmektedir. Aksi halde akdin tarafı olamazlar. Bu yüzden ki taraflardan birinin akit kurulduktan sonra ehliyetini kaybetmesi artık o akdin tarafı olmasını engellemektedir. Vekalet akdinde kural olarak ehliyetin kaybedilmesi ile vekalet akdi sona ermiş olur. Ancak işin niteliği akdin devamını gerektiriyorsa akit sona ermez. Bununla birlikte taraflar aksini kararlaştıracığı gibi akdin devamı için yasal temsilcinin izni ile de vekalet akdi ayakta tutulabilir.

Kanunu Koyucu taraflardan birinin iflasını vekalet akdinin sona erme sebeplerinden biri olarak düzenlemiştir. İflasla birlikte tarafların birbirlerine duymuş olduğu güven sarsılacağından ve akdin temelini de bu güven ilişkisi oluşturduğundan iflasla birlikte vekalet akdi sona erer. Bu bağlamda tıpkı ehliyetin kaybedilmesinde yasal temsilcinin akdi devam ettirme yetkisi olduğu gibi iflasta da iflas idaresine müflisin taraf olduğu akdi devam ettirme yetkisi tanınmıştır. İflas idaresi müflisin iflas etmeden önce taraf olduğu vekalet akdini uygun görürse devam ettirebilecektir. Bunun dışında vekalet akdinin konusunu oluşturan iş görme ediminin taraflardan birinin iflası ile bir ilgisinin bulunmaması halinde akit sona ermeyebilir. Bu durum objektif değerlendirme sonucu tespit edilmelidir.

KAYNAKÇA

AKCAN, Recep, Vekilin Başkasını Tevkil Etme Yetkisi, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt:9, Sayı:3-4, Yıl:2001,

AKINCI, Şahin, Vekalet Sözleşmesinin Sona Ermesi, Sayram, 2004,

AKİPEK, Jale; **AKINTÜRK**, Turgut; **ATEŞ KARAMAN** Derya, Türk Medeni Hukuku Başlangıç Hükümler Kişiler Hukuku, Beta, 9. Baskı, İstanbul, 2012,

AKİPEK, Şebnem, Alt Vekalet, Yetkin, Ankara, 2004,

AKİPEK ÖCAL, Şebnem, “Madde 502”, Hakan Tokbaş (Ed.), Vekalet Sözleşmeleri Kısa Şerhi, Aristo, İstanbul, 2017, (502),

AKİPEK ÖCAL, Şebnem, “Madde 506”, Hakan Tokbaş (Ed.), Vekalet Sözleşmeleri Kısa Şerhi, Aristo, İstanbul, 2017, (506),

AKİPEK ÖCAL, Şebnem, “Madde 507”, Hakan Tokbaş (Ed.), Vekalet Sözleşmeleri Kısa Şerhi, Aristo, İstanbul, 2017, (507),

ARAL, Fahrettin; **AYRANCI**, Hasan, Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, 8. Baskı, Ankara, Yetkin, 2010,

ARAL, Fahrettin, Türk Borçlar Hukukunda Takas, 2. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2010,

APAYDIN, Eylem, “Madde 505”, Hakan Tokbaş (Ed.), Vekalet Sözleşmeleri Kısa Şerhi, Aristo, İstanbul, 2017,

ATAMULU, İsmail; **KÖROĞLU**, Emre, Türk Borçlar Hukukunda Alacaklı ve Borçlu Sıfatlarının Birleşmesi Sebebiyle Borcun Sona Ermesi (TBK m. 135), Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XIII, Sbnv.1, 2018,

AYDOĞDU, Murat; **KAHVECİ**, Nalan, Türk Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri Sözleşmeler Hukuku, Adalet, 5. Baskı, 2018,

BAŞPINAR, Veysel, Vekilin Özen Borcundan Doğan Sorumluluğu, 2. Baskı, Ankara, 2004

BERBEROĞLU YENİPİNAR, Filiz, Avukatın Azli – İstifası – Sulh – Vekalet Ücreti ve Tazminat, Seçkin, 4. Baskı, Ankara, 2021,

CANBOLAT, Ferhat: “Müteselsil Borcun Sona Erme Nedenleri - Borçlar Kanunu Tasarısındaki İlgili Hükümlerin Kısa Değerlendirilmesi İle Birlikte-”, Ankara Barosu Dergisi, Sayı 3, Yıl 2008,

ÇELİK, Nazlı Hilal, “Madde 510”, Hakan Tokbaş (Ed.), Vekalet Sözleşmeleri Kısa Şerhi, Aristo, İstanbul, 2017

ÇETİNER, Bilgehan; FURRER, Andreas; MÜLLER-CHEN, Markus, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, On İki Levha, İstanbul, 2021

DAĞDELEN, Ahmet Hakan: 818 ve 6098 Sayılı Borçlar Kanunlarında Borçlular Arasında Teselsül, İstanbul 2011,

DEDEAĞAÇ, Ender, 6102 Sayılı TTK'nın 1. Kitabına İlişkin Görüşlerim, Ankara Barosu Başkanlığı, 2012,

DEVELİOĞLU, Hüseyin Murat, Takas, 6098 Sayılı Yeni Türk Borçlar Kanunu'na Göre Uyarlanmış 2. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2012,

DİNÇ Yasemin Maraşlı, Miras Hukukunda Külli Halefiyet İlkesi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi YL Tezi, 2020,

DONAY, Süheyl, Meslek Sırrının Açıklanması Suçu, İstanbul, 1978,

DURAL, Mustafa; **ÖĞÜZ**, Tufan, Türk Özel Hukuku C.II Kişiler Hukuku, Filiz, İstanbul 2021

ECİR, Hayriye Gülşah, Vekalet Sözleşmesinin Sona Ermesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2018

ERDOĞMUŞ, Belgin, Roma Borçlar Hukuku Dersleri, Der, 2011,

ERDOĞAN, İhsan, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Ankara, Gazi Kitabevi, 2013,

EREN, Fikret, Borçlar Hukuku Özel Hükümler, Yetkin, 9. Baskı, Ankara, 2021, (BHÖH),

EREN, Fikret, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Yetkin, 21. Baskı, Ankara, 2021, (BHG),

GÖKYAYLA, Emre, Avukatlık Sözleşmesinin Avukatın Azil ve İstifasıyla Sona Ermesi, Ankara, 2007,

GÜMÜŞ, Mustafa Alper, Alacaklı Ve Borçlu Sıfatının Birleşmesi (BK m.116), Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.7, S.2, 2008, (ABSB),

GÜMÜŞ, Mustafa Alper, Borçlar Hukuku Özel Hükümler, Filiz, 5. Baskı, 2020, (BHÖH),

GÜNAY, Erhan, Vekalet Sözleşmesi Uyuşmazlıkları, Seçkin, Ankara, 2021,

HATEMİ, Hüseyin; **GÖKYAYLA**, Emre: Borçlar Hukuku Genel Bölüm, Filiz, 5.Bası, İstanbul 2021,

HATEMİ, Hüseyin; **SEROZAN**, Rona; **ARPACI**, Abdülkadir, Borçlar Hukuku Özel Bölüm, İstanbul, 1992,

HAVUTÇU, Ayşe, Tam İki Tarafa Borç Yükleyen Sözleşmelerde Temerrüt ve Müspet Zararın Tazmini, İzmir, 1995,

HELVACI, Serap, Gerçek Kişiler, Legal, 9. Baskı, İstanbul, 2021,

KAPANCI, Kadir Berk, Birlikte Borçlular Arası İlişkiler, İstanbul, 2014,

KARAMERCAN, Fatih, Borçlar Hukukunda Takas, İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 5 (1), Bahar 2018,

KAYIHAN, Şaban; **ÜNLÜTEPE**, Mustafa, “Vekalet Sözleşmesinin Kendine Özgü Sona Erme Sebepleri”, FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi, Sayı 3 (2014),

KILIÇOĞLU, Ahmet M., Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Turhan, 17. Baskı, 2013,

KILIÇOĞLU, Ahmet M., Türk Borçlar Hukukunda Kanuni Halefiyet, 1. Baskı, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları,

KOCABAŞ, Gediz, Avukatlık Sözleşmesinin Haksız Azil Yoluyla Sona Ermesinin Avukatlık Ücretine Etkisi, MÜHF HAD. C. 15. Sy.1-2,

KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, Necip; **HATEMİ**, Hüseyin; **SEROZAN**, Rona; **ARPACI**, Abdulkadir, Borçlar Hukukuna Giriş Hukuki İşlem Sözleşme, Filiz, İstanbul, 2017,

KÖROĞLU, Emre,6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’na Gore Taşınır Satış Sözleşmesinin Sona Ermesi, Ankara 2016,

KURU, Baki, İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı, Yetkin, Ankara, 6. Baskı, 2021,

MUSTAFAYEV, Avaz, Gerçek Kişilerin Fiil Ehliyeti, Selçuk Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2013,

NOMER, Halûk N, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Beta, 12. Bası, 2012,

OĞUZMAN, M. Kemal; **Dural**, Mustafa, Aile Hukuku, 2. Bası, İstanbul, Filiz, 1998,

OĞUZMAN, M. Kemal; **ÖZ**, M. Turgut, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt- 1, 10. Bası, İstanbul, Vedat, 2012,

OĞUZMAN, M. Kemal; **SELİÇİ**, Özer; **OKTAY-ÖZDEMİR**, Saibe, Kişiler Hukuku, 12. Bası, İstanbul, Filiz, 2012,

ÖNEN, Turgut, Borçlar Hukuku, Ankara 1986,

ÖZDEMİR, Hayrunnisa, “Madde 503”, Hakan Tokbaş (Ed.), Vekalet Sözleşmeleri Kısa Şerhi, Aristo, İstanbul, 2017,

ÖZKAYA, Eraslan, Vekalet Sözleşmesi ve Kötüye Kullanılması, Seçkin, 4. Baskı, 2016,

PARLAK BÖRÜ, Şafak; **BÖRÜ**, Levent, Alt Vekalet, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, s.96, 2011,

SARI, Suat, Vekalet Sözleşmesinin Tek Taraflı Sona Erdirilmesi, Beşir, İstanbul, 2004,

SEÇER, Öz, Vekalet Sözleşmesinin Vekalet Özgü Sebeplerle Sona Ermesi, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Özel Sayı, C:2 Y:2015,

SELİÇİ, Özer, Borçlar Kanunu'na Göre Sözleşmeden Doğan Sürekli Borç İlişkilerinin Sına Ermesi, İstanbul, 1977,

SEROZAN, Rona, İfa, İfa Engelleri, Haksız Zenginleşme, İstanbul, Filiz Kitabevi, 1994,

SEROZAN, Rona; **BAYSAL**, Başak; **SANLI**, Kerem Cem, Serozan Borçlar Hukuku Genel Bölüm, On İki Levha, İstanbul, 2022,

ŞAHAN Gökhan, Eksik Borçların İleri Sürülmesi, Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, Y:8 S:15, Haziran, 2020,

TANDOĞAN, Haluk, Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, Cilt II, 2010,

TEKBEN, Tuğçe, Vekalet İlişkilerinde Vekalet Veren Talimatı ve Sonuçları, On İki Levha, Şubat, 2021,

TEKİNAY, Selahattin Sulhi; **AKMAN**, Sermet; **BURCUOĞLU**, Haluk; **ALTOP**, Atilla, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Filiz, İstanbul, 1993,

TUNÇOMAĞ, Kenan, Türk Borçlar Hukuku, Cilt I, Genel Hükümler, İstanbul, 1976,

UZUN KAZMACI, Özge; **ŞENOL**, Nilay, “Madde 513”, Hakan Tokbaş (Ed.), Vekalet Sözleşmeleri Kısa Şerhi, Aristo, İstanbul, 2017,

ÜNLÜTEPE, Mustafa, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Seçkin, Ankara, 2021,

ÜREM ÇETİNEL, Merve, “Madde 508”, Hakan Tokbaş (Ed.), Vekalet Sözleşmeleri Kısa Şerhi, Aristo, İstanbul, 2017,

ÜREM, Müge, “Madde 512”, Hakan Tokbaş (Ed.), Vekalet Sözleşmeleri Kısa Şerhi, Aristo, İstanbul, 2017,

YAVUZ, Cevdet; **ACAR**, Faruk; **ÖZEN**, Burak, Borçlar Hukuku Dersleri (Özel Hükümler), 13. Baskı, İstanbul, Beta, 2014,

YENİOCAK, Umut, “Madde 511”, Hakan Tokbaş (Ed.), Vekalet Sözleşmeleri Kısa Şerhi, Aristo, İstanbul, 2017,

YILDIRIM, Abdulkerim, Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Monopol, 7 Baskı, Ankara, 2018,

YÜKSEL, Sera Reyhani, “Madde 509”, Hakan Tokbaş (Ed.), Vekalet Sözleşmeleri Kısa Şerhi, Aristo, İstanbul, 2017,

ZEVKLİLER, Aydın; **GÖKYAYLA**, Emre, Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, 14. Bası, Turhan, 2014,

VERİ TABANLARI VE İNTERNET SİTELERİ

<https://www.sinerjimevzuat.com.tr>

<http://www.e-uyar.com>

<https://www.mevzuat.gov.tr>

EKLER

EK – A. TEZ ETİK KURULU ONAY BELGESİ

T.C.	
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ	
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ	
TEZ / ARAŞTIRMA / ANKET / ÇALIŞMA İZİNİ / ETİK KURULU İZİNİ TALEP FORMU VE ONAY TUTANAK FORMU	
ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
T.C. NOSU	
ADI VE SOYADI	ONURCAN YILMAZ
ÖĞRENCİ NO	20172099
TEL. NO.	
E - MAİL ADRESLERİ	
ANA BİLİM DALI	ÖZEL HUKUK
HANGİ AŞAMADA OLDUĞU (DERS / TEZ)	TEZ
İSTEKDE BULUNDUĞU DÖNEME AİT DÖNEMLIK KAYDINI YAPILIP- YAPILMADIĞI	2021 / 2022 - BAHAR DÖNEMİ KAYDINI YENİLEDİM.
ARAŞTIRMA/ANKET/ÇALIŞMA TALEBİ İLE İLGİLİ BİLGİLER	
TEZİN KONUSU	VEKALET AKDİNİN SONA ERME HALLERİ
TEZİN AMACI	Çalışmamda Türk Borçlar Kanunu'nda yer alan vekalet akdinin sona erme halleri incelenecektir.
TEZİN TÜRKÇE ÖZETİ	Vekalet akdi Türk Borçlar Kanunu 502. ve devamı maddelerinde yer almaktadır. Bu akit nevi şahsına münhasır bir akit türüdür. Bu nedenle bu akitin sona ermesi de diğer akit türlerine göre birtakım farklılıklar barındırmaktadır. Çalışmam akitin hem genel hükümler hem de özel hükümler çerçevesinde sona erme halini incelemektedir.
ARAŞTIRMA YAPILACAK OLAN SEKTÖRLER/ KURUMLARIN ADLARI	
İZİN ALINACAK OLAN KURUMA AİT BİLGİLER (KURUMUN ADI - ŞUBESİ/ MÜDÜRLÜĞÜ - İLİ - İLÇESİ)	
YAPILMAK İSTENEN ÇALIŞMANIN İZİN ALINMAK İSTENEN KURUMUN HANGİ İLÇELERİNE/ HANGİ KURUMUNA/ HANGİ BÖLÜMÜNDE/ HANGİ ALANINA/ HANGİ KONULARDA/ HANGİ GRUBA/ KİMLERE/ NE UYGULANACAĞI GİBİ AYRINTILI BİLGİLER	
UYGULANACAK OLAN ÇALIŞMAYA AİT ANKETLERİN/ ÖLÇEKLERİN BAŞLIKLARI/ HANGİ ANKETLERİN - ÖLÇEKLERİN UYGULANACAĞI	
EKLER (ANKETLER, ÖLÇEKLER, FORMLAR, V.B. GİBİ EVRAKLARIN İSİMLERİYLE BİRLİKTE KAÇ ADET/SAYFA OLDUKLARINA AİT BİLGİLER İLE AYRINTILI YAZILACAKTIR)	1) (.....) Sayfa Ölçeği. 2) (.....) Sayfa Anketi. 3) (.....) Sayfa Formları. 4) (.....) Sayfa
ÖĞRENCİNİN ADI - SOYADI: ONURCAN YILMAZ	ÖĞRENCİNİN İMZASI: Enstitü Müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır. TARİH: 19.09.2022

TEZ/ ARAŞTIRMA/ANKET/ÇALIŞMA TALEBİ İLE İLGİLİ DEĞERLENDİRME SONUCU						
1. Seçilen konu Bilim ve İş Dünyasına katkı sağlayabilecektir.						
2. Anılan konu ÖZEL HUKUK faaliyet alanı içerisine girmektedir.						
1.TEZ DANIŞMANININ ONAYI	2.TEZ DANIŞMANININ ONAYI (VARSA)	ANA BİLİM DALI BAŞKANININ ONAYI		SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRÜNÜN ONAYI		
Adı - Soyadı: SELEN KARAAĞAÇ Unvanı: DR. ÖĞR. ÜYESİ	Adı - Soyadı: FARUK ANDAÇ Unvanı: PROF. DR.	Adı - Soyadı: FARUK ANDAÇ Unvanı: PROF. DR.		Adı - Soyadı: MURAT KOÇ Unvanı: DOÇ DR.		
İmzası : Enstitü Müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır.	İmzası : Enstitü Müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır.	İmzası : Enstitü Müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır.		İmzası : Enstitü Müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır.		
21.06.2022	21.06.2022	21.06.2022		21.06.2022		
ETİK KURULU ASIL ÜYELERİNE AIT BİLGİLER						
Adı - Soyadı: Şehnaz ŞAHINKARAKAŞ	Adı - Soyadı: Yücel ERTEKİN	Adı - Soyadı: Deniz Aynur GÜLER	Adı - Soyadı: Mustafa BAŞARAN	Adı - Soyadı: Mustafa Tevfik ODMAN	Adı - Soyadı: Hüseyin Mahir FİSUNOĞLU	Adı - Soyadı: Jülide İNÖZÜ
Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı: Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı: Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.
İmzası : Enstitü Müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır.	İmzası : Enstitü Müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır.	İmzası : Enstitü Müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır.	İmzası : Enstitü Müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır.	İmzası : Enstitü Müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır.	İmzası : Enstitü Müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır.	İmzası : Enstitü Müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır.
21.06.2022	21.06.2022	21.06.2022	21.06.2022	21.06.2022	21.06.2022	21.06.2022
Etik Kurulu Jüri Başkanı - Asıl Üye	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi
OY BİRLİĞİ İLE	☒	Çalışma yapılacak olan tez için uygulayacak olduğu Anketleri/Formları/Ölçekleri Çağ Üniversitesi Etik Kurulu Asıl Jüri Üyelerince incelenmiş olup, / / 20..... - / / 20..... tarihleri arasında uygulanmak üzere gerekli iznin verilmesi taraflarımızca uygundur.				
OY ÇOKLUĞU İLE	☐					
AÇIKLAMA: BU FORM ÖĞRENCİLER TARAFINDAN HAZIRLANDIKTAN SONRA ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ SEKRETERLİĞİNE ONAYLAR ALINMAK ÜZERE TESLİM EDİLECEKTİR. AYRICA FORMDAKİ YAZI ON İKİ PUNTO OLACAK ŞEKİLDE YAZILACAKTIR.						

EK – B. TEZ ETİK İZİN İSTEK YAZISI

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Sayı : E-23867972-050.01.04-2200004316
Konu : Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği
Kurulu Kararı Alınması Hk.

09.06.2022

REKTÖRLÜK MAKAMINA

İlgi: 09.03.2021 tarih ve E-81570533-050.01.01-2100001828 sayılı Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu konulu yazınız.

İlgi tarihli yazınız kapsamında Üniversitemiz Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesindeki Lisansüstü Programlarda halen tez aşamasında kayıtlı olan **Kübra Demirkol, Nazire Demirbilek Kuştepe, Merve Alıç , Onurcan Yılmaz, Mesut Gökkaya** isimli öğrencilerimize ait tez evraklarının "Üniversitemiz Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Onayları" alınmak üzere Ek'te sunulmuş olduğunu arz ederim.

Prof. Dr. Murat KOÇ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

EK – C. TEZ ETİK İZİN YAZISI

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
Rektörlük

Sayı : E-81570533-044-2200004720
Konu : Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği
Kurul İzni Hk.

21.06.2022

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

- İlgi : a) 03.06.2022 tarih ve E-23867972- 050.01.04-2200004121 sayılı yazınız.
b) 06.06.2022 tarih ve E-23867972- 050.01.04-2200004128 sayılı yazınız.
c) 08.06.2022 tarih ve E-23867972- 050.01.04-2200004278 sayılı yazınız.
ç) 09.06.2022 tarih ve E-23867972- 050.01.04-2200004316 sayılı yazınız.
d) 10.06.2022 tarih ve E-23867972- 050.01.04-2200004345 sayılı yazınız.
e) 10.06.2022 tarih ve E-23867972- 050.01.04-2200004347 sayılı yazınız.
f) 13.06.2022 tarih ve E-23867972- 050.01.04-2200004384 sayılı yazınız.
g) 16.06.2022 tarih ve E-23867972- 050.01.04-2200004548 sayılı yazınız.

İlgi yazılarda söz konusu edilen **Hüseyin Ender Arar, Ahmet Pamuk, Ayşe Yılmaz, Mehmet Kayar, Ayşe Aras, Cem Soyupak, Özge Toraman, Kübra Şahin, Şefika Nilay Onatça, Kübra Demirkol, Nazire Demirbilek Kuştepe, Merve Alıç, Onurcan Yılmaz, Mesut Gökkaya, Taner Çulha, Kübra Akbalı ve Kamer Aybüke Özdemir** isimli öğrencilerimizin tez evrakları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunda incelenerek uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Ünal AY
Rektör